

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра міжнародних відносин

**Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»**

Освітня програма 291.00.01 «Суспільні комунікації»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ У ПРОВІДНИХ ЗМІ
ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

**Студентки 4 курсу
денної форми навчання
Довгань Анни Вікторівни**

**Науковий керівник:
канд. іст. наук,
доцент кафедри
міжнародних відносин
Ілюк Т.В.**

Київ – 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	8
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження	8
1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження	15
РОЗДІЛ 2. МЕДІАПРОСТІР ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	21
2.1. Структура та особливості медіапростору Французької Республіки	21
2.2. Вплив російської пропаганди на медіапростір Французької Республіки	31
РОЗДІЛ 3. ІМІДЖЕВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УКРАЇНИ У ЗМІ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	39
3.1. Особливості іміджу України у довоєнний період (1991-2013 рр.)	39
3.2. Основна тематика представлення України в період 2014-2021 рр.	55
3.3. Іміджеві характеристики України в період 2022-2024 рр.	77
РОЗДІЛ 4. ТРАНСФОРМАЦІЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ	96
4.1. Зміна іміджевих характеристик України у ЗМІ Французької Республіки	96
4.2. Проблеми представлення України у ЗМІ Французької Республіки	101
ВИСНОВКИ	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	115
ДОДАТКИ	147

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АЕС	Атомна електростанція
АТО	Антитерористична операція
ВІЛ	Вірус імунодефіциту людини
ЗМІ	Засоби масової інформації
ЗСУ	Збройні сили України
НАТО	Організація Північноатлантичного договору
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ПЦУ	Православна церква України
РФ	Російська Федерація
СНІД	Синдром набутого імунодефіциту
СРСР	Союз Радянських Соціалістичних Республік
США	Сполучені Штати Америки
ЄС	Європейський Союз
COVID	Coronavirus Infectious Disease
PR	Public Relations

ВСТУП

Імідж держави є одним із ключових факторів, що визначають її сприйняття на міжнародній арені. Формування та підтримка іміджу у світовому медіапросторі мають безпосередній вплив на політичні, економічні та культурні зв'язки між країнами. В умовах сучасних глобальних викликів, зокрема інформаційних війн, питання формування позитивного іміджу держави стає ще більш актуальним, адже він безпосередньо впливає на здатність держави забезпечувати свою національну безпеку та ефективно реалізовувати свої зовнішньополітичні цілі.

Наразі для України в умовах війни з Російською Федерацією імідж в медіапросторі інших країн має вирішальне значення для залучення підтримки та зміцнення її позицій на міжнародній арені. Зокрема, вагома роль у цьому плані належить Французькій Республіці. Французький медіапростір є одним із найбільших і найвпливовіших, що дає можливість суттєво впливати на громадську думку як у самій Франції, так і на міжнародному рівні. Основні французькі ЗМІ мають значний авторитет у Європі та за її межами. Медіа країни є важливими каналами комунікації, які відіграють ключову роль і в формуванні іміджу України, зокрема в контексті російсько-української війни.

До того ж, Франція, як постійний член Ради Безпеки ООН, сьома за величиною економіка світу та одна з провідних країн ЄС та НАТО, має значний вплив на формування міжнародної політики та політики ЄС, а також на прийняття рішень, що стосуються глобальної безпеки та врегулювання конфліктів. Франція залишається надійним стратегічним партнером України, зберігається високий рівень допомоги Україні з боку французького уряду та народу Франції.

Водночас, слід враховувати історичні зв'язки Франції та Росії, які створили міцні економічні, культурні та політичні відносини між цими державами. Франція тривалий час залишалася одним з основних партнерів Росії в Європі. Російська Федерація активно використовувала цей зв'язок і в медіа Франції для формування свого позитивного іміджу та викривленого сприйняття України у

французькому суспільстві. Вплив російської пропаганди залишається актуальним питанням, оскільки Росія використовує різноманітні інформаційні стратегії для підтримки свого наративу та маніпулювання громадською думкою.

Актуальність роботи полягає у необхідності глибокого аналізу змін, які відбуваються у висвітленні російсько-української війни та іміджу України у французьких ЗМІ. Вивчення цього процесу дозволяє не тільки оцінити ефективність української інформаційної стратегії, але й виробити рекомендації для покращення комунікації з міжнародною спільнотою, зокрема в умовах триваючої війни з Росією. Оскільки французькі ЗМІ є важливим каналом для формування політичного клімату в Європі, розуміння того, як змінюється образ України в цих медіа, є необхідним для ефективної реалізації публічної дипломатії та зміцнення позицій України на міжнародній арені.

Об'єктом дослідження є імідж України в провідних ЗМІ Французької Республіки.

Предметом дослідження є зміна іміджевих характеристик, ключових наративів та особливостей представлення України в провідних ЗМІ Французької Республіки у контексті російсько-української війни.

Мета роботи полягає у з'ясуванні особливостей репрезентації України в провідних ЗМІ Французької Республіки та визначенні основних змін іміджевих характеристик в контексті російсько-української війни.

Завдання

1. Розкрити теоретико-методологічні засади дослідження.
2. Проаналізувати структуру та особливості медіапростору Французької Республіки.
3. Охарактеризувати вплив російської пропаганди на медіапростір Французької Республіки.
4. Дослідити особливості іміджу України у довоєнний період (1991–2013 рр.).
5. Виявити основну тематику представлення України у ЗМІ Французької Республіки в період 2014–2021 років.

6. Визначити іміджеві характеристики України у ЗМІ Французької Республіки в період 2022–2024 рр.
7. Провести порівняльний аналіз змін іміджу України у провідних ЗМІ Французької Республіки.
8. Виявити проблеми медіапредставлення України та надати рекомендації для вдосконалення іміджевого позиціонування України у ЗМІ Французької Республіки.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів у подальших дослідженнях зовнішнього іміджу України. Робота може бути використана для розробки аналітичних звітів, підготовки навчальних програм та курсів з іміджевої політики, публічної дипломатії та міжнародних комунікацій.

Теоретичне значення — у розширенні підходів до вивчення державного іміджу, визначенні основних іміджевих характеристик та вивченні взаємозв'язку між іміджем держави та її міжнародною репутацією.

Апробація результатів дослідження була здійснена у рамках Всеукраїнської наукової онлайн-конференції “Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин” 17 квітня 2025 року з подальшою публікацією тез в науковому збірнику на тему “Особливості медіапростору Французької Республіки”¹; шляхом публікації статті на тему “Особливості іміджу України у довоєнний період” в міжнародному інтернет-журналі “Young Scholars Grinchenko — Seton International Journal”; а також на V Студентській науковій конференції “Актуальні проблеми міжнародних відносин” 22 травня 2025 року з темою “Зміна іміджу України у медіапросторі Франції під час російсько-української війни”.

Структура роботи складається із вступу, переліку умовних скорочень, чотирьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел

¹ Сучасні виклики в умовах трансформації системи міжнародних відносин: науковий збірник. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2025. 187 с.

та літератури (251 позиція), додатків (8 позицій). Загальний обсяг дослідження становить 154 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Проблематика іміджу держави, враховуючи його складність та важливість у контексті міжнародних відносин, є предметом широкого кола досліджень. Серед наукової літератури, присвяченої питанню іміджу держави, наявний значний доробок як іноземних, так і українських авторів.

Поняття іміджу держави введене до наукового дискурсу відносно нещодавно — праці, присвячені даному концепту, почали з'являтися у 60-х роках ХХ століття. У 1956 році американський економіст та соціолог Кеннет Боулдінг опублікував книгу “The Image: Knowledge in Life and Society”, у якій охарактеризував це поняття як стереотип поведінки, здатний впливати на поведінку осіб та їхніх груп². Згодом, 1993 року, дослідник написав ще одну роботу, присвячену цьому явищу — “National images and international system”. У цій статті К. Боулдінг додає, що імідж — це образ, який має на меті спростити реальність і транслює бінарне бачення реальності, зображуючи держави як друзів або ворогів, сильних або слабких. На думку автора, реальні конфлікти між державами часто виникають через спотворення образів, а не через справжню несумісність інтересів. Також автор стверджує, що на імідж держави потужний вплив здійснюють особи, які приймають рішення, адже вони мають можливість формувати громадську думку через засоби масової інформації та політичний дискурс³.

Подібне бачення висвітлює у своїй праці “Images of nations and international public relations” Міхаель Кунчик. Науковець розглядає це поняття як когнітивне уявлення про державу; те, що індивід вважає правдою про державу та її народ. Автор також підкреслює вагому роль ЗМІ у формуванні іміджу держави та зазначає, що від того, як медіа висвітлюють зовнішню політику, часто залежить,

² Boulding K. E. The image; knowledge in life and society. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1956. 175 p.

³ Boulding K. E. National Images and International Systems. Irvington Publishers, 1993.

який образ країни домінує. Хоча ці образи, за словами М. Кунчика, створюються не лише засобами масової інформації, повсюдність і стійкість медіа, роблять їх головними конкурентами у боротьбі за першість стосовно формування міжнародного іміджу держави⁴.

Ще одним дослідником, який заклав концептуальні положення розуміння державного іміджу, є Саймон Анхольт, що пов'язав дане поняття зі створенням державного бренду. Згідно з твердженнями автора, він утворюється із шести ключових складових, до яких належить народ, внутрішня та зовнішня політика, культура та традиції, торгові марки експорту, туризм, інвестиції та імміграція⁵. Як вважає С. Анхольт, за допомогою зосередження іміджевої політики на цих сферах можна покращити образ держави на міжнародній арені та сформувати більш позитивне сприйняття бренду країни.

Згодом наукові праці, присвячені іміджу, з'явилися і в українському просторі. Одним з українських дослідників іміджу слід назвати Г. Почепцова. У книзі “Комунікативні технології двадцятого століття” він стверджує, що правильно підібраний імідж — це найефективніший спосіб роботи з масовою свідомістю та що імідж відображає ті ключові позиції, на які безпомилково реагує масова свідомість⁶.

Є. Тихомирова також приділяла увагу вивченню цього явища. За висловлюванням авторки, сучасний імідж держави відіграє ключову роль у формуванні її взаємин з міжнародними акторами як у політичній, так і в економічній сфері⁷.

Формування іміджу держави проаналізував О. Чечель, зосереджуючи увагу на важливості позитивного сприйняття країни як усередині держави, так і

⁴ Kunczik M. Images of nations and international public relations. Mahwah, N.J : Erlbaum, 1997. 377 p.

⁵ Anholt S. Competitive identity: The new brand management for nations, cities and regions. Basingstoke [England] : Palgrave Macmillan, 2007. 134 p.

⁶ Почепцов Г.Г. Комунікативні технології двадцятого століття. Київ: Ваклер, 1999. 352 с.

⁷ Тихомирова Є. Б. PR-формування відкритого суспільства : Монографія. Київ : Науково-вид. центр „Наша культура і наука”, 2003. 197 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/422/1/pr_monograf%202003.pdf (дата звернення: 11.12.2024).

на міжнародній арені. У статті автора розглядаються чинники, що впливають на створення державного іміджу, а також обґрунтовується необхідність розробки ефективної іміджевої політики для захисту національних інтересів та успішного розвитку держави в глобальному середовищі⁸.

Також дослідженням поняття іміджу держави займалась І. Єремєєва. Зокрема, авторка представила теоретико-методологічний аналіз цього поняття на основі систематизації наукових підходів до вивчення іміджу та виділивши його специфічні риси⁹. В іншій праці Єремєєвої зображуються основні чинники, що впливають на міжнародний державний імідж та інструменти його формування¹⁰. Зрештою, ще одна робота науковиці описує практичні аспекти створення міжнародного іміджу держави через аналіз ключових напрямів сучасного іміджмейкінгу та оцінку впливу дипломатичних технологій на цей процес¹¹.

Серед української наукової літератури наявна значна кількість праць, присвячених саме міжнародному іміджу України. Зокрема, дослідники аналізують чинники, що впливають на його формування, а також роль інформаційної політики у цьому процесі. Вивченню цієї проблематики присвячені наукові праці наступних авторів: О. Квактун, О. Вертелецька та К. Калініченко “Концептуальні основи формування міжнародного іміджу України”¹², Г. Вербицька “Міжнародний імідж України: проблеми та шляхи

⁸ Чечель О. Ю. Формування іміджу держави на міжнародній арені. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 10. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_10_20 (дата звернення: 12.12.2024).

⁹ Єремєєва І. А. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави. *Krakowskie Studia Malopolskie*. 2022. Т. 4, № 36. С. 61–77. URL: <https://bibliotekanauki.pl/articles/2163432.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).

¹⁰ Єремєєва І. А. Структурно-функціональний аналіз міжнародного іміджу держави. *Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*. 2020. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/5062/1/12.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).

¹¹ Єремєєва І. А. Практичні аспекти формування міжнародного іміджу держави. *Регіональні студії*. 2021. № 24. С. 123–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2021_24_19 (дата звернення: 12.12.2024).

¹² Квактун О.О., Вертелецька О.М., Калініченко К.Р. Концептуальні основи формування міжнародного іміджу України. *Економічний простір*. 2018. № 135. С. 39–48. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/261/251> (дата звернення: 13.12.2024).

реформування”¹³, В. Гурковський “Захист іміджу Української держави в умовах інформаційної глобалізації”¹⁴, В. Корнієнко та С. Денисюк “Імідж України у внутрішньополітичних і геополітичних контекстах сучасності”¹⁵.

В контексті російсько-української війни розглянуто імідж України авторами Г. Піскорською та Н. Яковенко¹⁶. Схожа тематика дослідження представлена у роботі Є. Магди, який вивчав міжнародний імідж України в умовах гібридної війни¹⁷.

Також можна виділити наукову літературу авторів, в якій аналізується імідж України в медійному просторі. Зокрема, формування іміджу України у засобах масової інформації вивчала науковиця В. Чекалюк¹⁸. Подібне дослідження представлено у роботі О. Семченко “Імідж України в інтерпретації закордонних ЗМІ”¹⁹. У світлі англomовної преси розглядала зовнішній імідж України О. Бойко²⁰. Ще одна ґрунтовна праця належить С. Козиряцькій, яка досліджувала медіаобраз України та Німеччини в засобах масової інформації²¹.

¹³ Вербицька Г. А. Міжнародний імідж України: проблеми та шляхи реформування. *Український інформаційний простір*. 2013. С. 4–9.

¹⁴ Гурковський В. І. Захист іміджу Української держави в умовах інформаційної глобалізації. *Державне управління: теорія та практика*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_11 (дата звернення: 15.12.2024).

¹⁵ Корнієнко В. О., Денисюк С. Г. Імідж України у внутрішньополітичних і геополітичних контекстах сучасності. *Studia politologica Ucraino-Polona*. 2014. № 4. С. 93–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spup_2014_4_13 (дата звернення: 16.12.2024).

¹⁶ Піскорська Г., Яковенко Н. Імідж України в контексті російсько-українського конфлікту. *International relations, part “Political sciences”*. 2015. № 5. URL: http://matveev.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2517/2247 (дата звернення: 17.12.2024).

¹⁷ Магда Є. В. Міжнародний імідж України в контексті гібридної війни. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія*. 2015. № 4 (26). С. 232–240.

¹⁸ Чекалюк В. В. Формування іміджу України у ЗМІ : монографія. Київ : Центр вільн. преси, 2016. 356 с.

¹⁹ Семченко О. А. Імідж України в інтерпретації закордонних ЗМІ. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2013. № 10. С. 87–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2013_10_17 (дата звернення: 17.12.2024).

²⁰ Бойко О. В. Зовнішній імідж України в світлі англomовної преси: Наукові записки. Політика і етнологія; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. 2001. № 16. С. 291–307.

²¹ Козиряцька С. А. Україна та Німеччина: медіаобраз країн в засобах масової інформації. *Українська наука в європейському контексті. Німецько-українські зв'язки : матеріали Міжнародної наукової конференції : збірник наукових праць*. 2016. Т. 9. С. 377–383. URL: <http://dSPACE.zsmu.edu.ua/handle/123456789/6777> (дата звернення: 17.12.2024).

Формування іміджу України в медіапросторі Іспанії у період з 1991 по 2013 р. вивчали Т. Ілюк та К. Гетьманенко²².

Питання іміджу України у французьких медіа протягом 2014 року розглядається у статтях “Образ України й українців у французькому мас-медійному просторі” І. Гаврилюк²³ та “ЗМІ Франції про суспільно-політичну ситуацію в Україні у 2014 році”²⁴ С. Ворончук. Також у статті “Образ України у ЗМІ Франції” від 2019 року С. Ворончук проводить аналіз робіт українських та зарубіжних дослідників щодо висвітлення подій в Україні, та їх впливу на формування іміджу країни²⁵.

Однак наукових праць щодо образу України в контексті російсько-української війни з 2014 по 2024 рік немає, тому представлене дослідження побудоване на широкій джерельній базі. Структуруючи основні типи джерел, на яких побудовано дослідження, можна виділити нормативно-правові акти Французької Республіки, рейтинги та ренкінги, дослідження аналітичних центрів, матеріали медіа.

У контексті аналізу медіапростору Франції необхідно зазначити про такі ключові нормативно-правові акти як Закон про свободу преси (1881)²⁶, Закон про

²² Ілюк Т., Гетьманенко К. Formation of the Ukraine's Image in the Media Space of Spain (1991-2013). *Ukrains'kij istoričnij žurnal*. 2024. No. 5. P. 156–173. URL: <https://doi.org/10.15407/uhj2024.05.156> (date of access: 17.04.2025).

²³ Гаврилюк І. Л. Образ України й українців у французькому мас-медійному просторі. *Образ : щорічний науковий збірник*. 2016. № 1 (19). С. 6–16.

²⁴ Ворончук С. ЗМІ Франції про суспільно-політичну ситуацію в Україні у 2014 році. *Теле- та радіожурналістика*. 2020. № 19. С. 19–27. URL: <https://doi.org/10.30970/trj.2020.19.2951> (дата звернення: 17.12.2024).

²⁵ Ворончук С. Образ України у ЗМІ Франції. *Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика*. 2019. № 46. С. 364–370. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Jur_2019_46_48 (дата звернення: 17.12.2024).

²⁶ Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse : Loi du 29.07.1881 : dernière mise à jour : 23 mars 2024. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006070722> (date of access: 21.01.2025).

аудіовізуальні комунікації (1986)²⁷, Закон про захист особистих даних (1978)²⁸, а також Закон про боротьбу з маніпуляцією інформацією (2018)²⁹.

Окрему категорію джерел складають рейтинги та ренкінги, що дозволяють оцінити довіру, популярність та охоплення різних медіа у Франції. Зокрема, слід виділити рейтинги вебсайтів³⁰ та радіо³¹ від АСРМ за всі місяці 2024 року, які зображують найбільш популярні медіа Франції. Щодо ренкінгів, варто згадати SCImago Media Rankings, де надається перелік провідних французьких друкованих видань та їхня репутація у світовому контексті³².

Щодо аналітичних видань, образ України в західних, російських та вітчизняних медіа висвітлили О. Давліканова, А. Костенко та інші співавтори у звіті “Війна наративів: Образ України в медіа”³³. Ставлення та очікування громадськості в кількох країнах щодо України, а також рівень їхньої обізнаності про її сучасну культуру та спадщину представлено в роботі під назвою “Сприйняття України за кордоном”³⁴. Дослідження були підготовлені дослідницькою компанією InMind для Українського інституту.

²⁷ Loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication : Loi du 30.09.1986 : dernière mise à jour : 15 novembre 2024. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000512205> (date of access: 21.01.2025).

²⁸ Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés : Loi du 06.01.1978 : dernière mise à jour : 3 mai 2025. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000886460/> (date of access: 21.01.2025).

²⁹ Loi n° 2018-1202 du 22 décembre 2018 relative à la lutte contre la manipulation de l'information : Loi du 22.12.2018. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037847559/> (date of access: 21.01.2025).

³⁰ Classement des Sites. *ACPM Audience et dénombrement des médias*. URL: <https://www.acpm.fr/Les-chiffres/Frequentation-Sites-et-Applications/Classement-des-Sites?periode=202412> (date of access: 10.01.2025).

³¹ Classement mensuel des audiences Radio en France certifiées par l ACPM. *ACPM Audience et dénombrement des médias*. URL: <https://www.acpm.fr/Les-chiffres/Frequentation-Radios/Classement-des-Radios-Digitales/Par-radio/Classement-France> (date of access: 10.01.2025).

³² Media Rankings. *SCImago Media Rankings*. URL: <https://www.scimagomedia.com/rankings.php?country=France> (date of access: 10.01.2025).

³³ Давліканова О., Костенко А., та інші. Війна наративів: образ України в медіа : Аналіт. звіт. Київ : ТОВ «Вістка», 2022. 154 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Viina_naratyviv_obraz_Ukrainy_v_media_Analit_uchnyi_zvit.pdf (дата звернення: 10.01.2025).

³⁴ Український ін-т. Сприйняття України за кордоном. Франція : Аналіт. звіт. 2020. URL: https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/francziya_povnyj-zvit_ukr.pdf (дата звернення: 10.01.2025).

Також експертне дослідження було розроблено Центром “Нова Європа” — “Як сприймають Україну у країнах ЄС?”³⁵. З метою зображення загального сприйняття України та найбільш поширених асоціацій з нею, в рамках роботи здійснено опитування громадської думки в кількох найбільших європейських країнах, серед яких і Французька Республіка. Аналіз цих робіт дав краще розуміння та уявлення про особливості репрезентації України у Французькій Республіці.

Відповідно до результатів опитування, отриманих у дослідженні YouGov на замовлення Інституту вивчення журналістики “Reuters”, у 2024 році лише 14% громадян Франції використовують друковані видання і більшість опитаних зазначають, що отримують доступ до новин онлайн — 62%³⁶. Зважаючи на поширеність онлайн-медіа у Французькій Республіці, практична частина дослідження побудована на базі джерел у якості новинних та аналітичних матеріалів цифрових видань країни.

З метою охоплення ширшого масиву інформації та детальнішого відстеження ключових наративів, а також для здійснення аналізу трансформації іміджу України, залучено публікації таких медіа як Le Monde, Le Figaro, Le Parisien, Libération та інших. Загальна кількість проаналізованого основного пласту джерел з інформаційно-аналітичних матеріалів газети Le Monde — 14535 матеріалів.

Отже, концептуальні засади іміджевої політики держави є предметом дослідження як вітчизняних, так і іноземних авторів. У науковій літературі представлено різні підходи до аналізу міжнародного державного іміджу в медійному просторі. Водночас питання висвітлення іміджу України у французьких ЗМІ залишається недостатньо вичерпно розкритим і потребує подальших досліджень.

³⁵ Центр «Нова Європа». Як сприймають Україну в країнах ЄС?. Київ, 2020. URL: https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/What-is-Ukraine-s-perception-in-the-EU_ukr_web-1.pdf (дата звернення: 10.01.2025).

³⁶ Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 10.01.2025).

Серед джерельної бази роботи було використано нормативно-правові акти Французької Республіки, дослідження аналітичних центрів, рейтинги та ренкінги, а також матеріали провідних ЗМІ Франції.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

Основним поняттям, необхідним для розуміння у цьому дослідженні, є імідж. За визначенням, яке надається в Енциклопедії сучасної України, це “штучний образ, цілеспрямовано створюваний у суспільній чи індивідуальній свідомості та підсвідомості засобами масової комунікації і психологічного впливу”³⁷. Зауважується, що він здатний бути поєднанням як реальних властивостей об’єкта, так і приписуваних, неіснуючих.

Щодо міжнародного іміджу держави, І. Єремєєва визначає це поняття, як “образ, що виконує функції позиціонування та стабільної присутності держави у світовому інформаційному та політичному просторі”³⁸. О. Чечель вказує, що імідж держави формується за допомогою ділових зв’язків, шляхом культурного обміну, а також завдяки засобам масової інформації. Саме ЗМІ, на думку автора, найбільш потужно та дієво формують уявлення про державу³⁹.

Під терміном ЗМІ зазвичай розуміють друковані видання, радіо, телебачення, кіно, відео- та аудіозаписи, а також інтернет, включаючи соцмережі, які розповсюджують інформацію на широку аудиторію⁴⁰. Також часто медіа поділяють на традиційні (телебачення, радіо, друковані видання, кіно і частково електронні публікації) та нові, що поширюють інформацію за

³⁷ Грабовський С. І. Імідж. Енциклопедія Сучасної України: онлайн-версія / редкол.: І.М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URL: <https://esu.com.ua/article-13264> (дата звернення: 12.01.2025).

³⁸ Єремєєва І. А. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави. *Krakowskie Studia Małopolskie*. 2022. Т. 4, № 36. С. 61–77. URL: <https://bibliotekanauki.pl/articles/2163432.pdf> (дата звернення: 12.01.2025).

³⁹ Чечель О. Ю. Формування іміджу держави на міжнародній арені. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 10. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_10_20 (дата звернення: 12.01.2025).

⁴⁰ Duignan B. Mass media | Definition, Examples, Characteristics, & Facts | Britannica. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/mass-media> (date of access: 14.01.2025).

допомогою інноваційних технологій, зокрема через соціальні мережі, блоги, подкасти, стрімінгові платформи та мобільні застосунки⁴¹.

Серед трактувань поняття медіапростір слід виділити дефініцію Р. Штульца: “Це електронне середовище, в якому групи людей, навіть якщо вони не проживають в одному місці або не присутні в один і той самий час, можуть працювати разом, а також створювати візуальні та звукові середовища в реальному часі, охоплюючи фізично відокремлені зони”⁴².

Одним з інструментів формування, просування та підтримка іміджу держави є публічна дипломатія. Це поняття було введено Едмундом Галліоном, який зазначив, що публічна дипломатія “пов’язана з впливом громадської думки на формування та реалізацію зовнішньої політики”⁴³. За словами дослідника, публічна дипломатія охоплює аспекти міжнародних відносин поза рамками традиційної дипломатії, зокрема формування іноземними урядами громадської думки в інших країнах, а також міжнаціональний потік інформації та ідей.

Варто зазначити і про PR-технології, які є інструментом побудови іміджу. Згідно з Українським словником сучасних термінів, це “комплекс заходів, спрямований на формування або підтримку певної репутації та громадської думки”. Це може бути реклама, маркетинг, журналістика, агітація, пропаганда та інше. Потрібні PR-технології обираються залежно від поставленої цілі⁴⁴.

Також для дослідження іміджу держави необхідне розуміння таких понять як іміджеві характеристики та наративи. Характеристика у Словнику української мови тлумачиться як “опис, визначення істотних, характерних особливостей, ознак кого- або чого-небудь”⁴⁵. Словник іншомовних слів трактує наратив як

⁴¹ Савченко О. В. Мас-медіа. *Енциклопедія Сучасної України, Том 19*. URL: <https://esu.com.ua/article-64254> (дата звернення: 14.01.2025).

⁴² Mackay W. E. Media Spaces: Environments for. Informal Multimedia Interaction. 1999. URL: <https://www.lri.fr/~mbl/cgi-bin/getpdf.cgi?Trends-CSCW/chap3.pdf> (date of access: 15.01.2025).

⁴³ Цит. за: Павлюх М. В., Кушней С. Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. *Політичне життя*. 2022. № 4. С. 122–127. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.4.14> (дата звернення: 15.01.2025).

⁴⁴ ПІАР (PR, public relations). *Termin.in.ua*. URL: <https://termin.in.ua/piar-pr-public-relations/> (дата звернення: 15.01.2025).

⁴⁵ Характеристика. *Тлумачний онлайн словник української мови «УКРЛІТ.ORG»*. URL: <http://ukrlit.org/slovnyk/характеристика> (дата звернення: 15.01.2025).

“виклад взаємозалежних подій у вигляді послідовності слів або образів” або “інтерпретацію, пов’язану не з об’єктивною закономірністю, а з контекстом події”⁴⁶.

При аналізі іміджу України у контексті російсько-української війни важливо усвідомлювати різницю між поняттями “конфлікт”, “агресія” та “війна”. Енциклопедія сучасної України визначає термін “конфлікт”, як “зіткнення протилежних інтересів, поглядів, оцінок, цінностей; як протиріччя або протилежність інтересів, відсутність згоди між двома та більше сторонами”⁴⁷. О. Чередниченко роз’яснює, що визначення “агресія” розуміють “пряме або непряме застосування сили, здебільшого збройної, однією державою проти політичної незалежності або територіальної цілісності іншої (або співучасть у такому застосуванні; напад, що його здійснила будь-яка держава першою; або ж акцію з агресивним наміром”⁴⁸. Відповідно до положень Гаазької конвенції, війна трактується як збройне протистояння між країнами, яке має бути формально оголошеним⁴⁹.

Щодо поняття “інформаційна війна”, на погляд Р. Пилипчука, це “вплив на населення іншої країни у мирний або військовий час через розповсюдження певної інформації та захист громадян власної країни від такого впливу”⁵⁰.

До розповсюджених методів інформаційної війни належить пропаганда та маніпуляції. В Українському словнику сучасних термінів пропаганда описується як “поширення політичних, релігійних, філософських, наукових або інших поглядів шляхом донесення до народних мас різних аргументів, правдивих чи напівправдивих фактів, чуток або відвертої брехні з метою маніпуляції

⁴⁶ Наратив. *Словник інішомовних слів*. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=12679&action=show> (дата звернення: 15.01.2025).

⁴⁷ Конфлікт / М. І. Пірен та ін. *Енциклопедія Сучасної України, Том 14*. URL: <https://esu.com.ua/article-3235> (дата звернення: 15.01.2025).

⁴⁸ Чередниченко О. Т. Агресія. *Енциклопедія Сучасної України, Том 1*. URL: <https://esu.com.ua/article-42577> (дата звернення: 15.01.2025).

⁴⁹ Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land : of 18.10.1907. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907> (date of access: 17.01.2025).

⁵⁰ Пилипчук Р. В. Інформаційна війна. *Енциклопедія Сучасної України, Том 11*. URL: <https://esu.com.ua/article-12460> (дата звернення: 17.01.2025).

громадською свідомістю”⁵¹. С. Грабовський пояснює маніпулятивні технології як “поняття, яке використовують у політичних науках, соціальній психології і соціології для позначення комплексу інструментів цілеспрямованого впливу певного типу на масову свідомість і підсвідомість”⁵².

Дослідження трансформації іміджу України у масмедіа іншої держави потребувало комплексного підходу до вибору методів аналізу, що включає як загальнонаукові, так і спеціальнонаукові методи. Такий підхід забезпечує багаторівневе осмислення феномену державного іміджу у контексті міжнародної інформаційної взаємодії.

У межах загальнонаукової методології були застосовані емпіричні (спостереження, порівняння, вимірювання), логіко-аналітичні (аналіз, синтез, індукція, дедукція), а також теоретичні методи (сходження від абстрактного до конкретного). Зазначені інструменти дозволили здійснити первинне спостереження за медійним простором Франції, визначити ключові тенденції та змістовні акценти, пов’язані з образом України у французькому медіадискурсі.

Серед спеціальнонаукових методів ключовим був метод контент-аналізу, адже він забезпечує не лише виявлення частотності згадувань та тем, але й дозволяє відстежити якісні зрушення в репрезентації України. Застосування контент-аналізу уможливлює отримання достовірних висновків, що враховують контекст, у якому функціонує медійне повідомлення.

У поєднанні з контент-аналізом було застосовано метод моніторингу медіапростору Французької Республіки, що дозволило сформувати емпіричну базу даних для подальшого аналізу. Моніторинг охопив цифрові ресурси провідних французьких медіа, таких як *Le Monde*, *Le Figaro*, *Libération*, *Le Parisien* тощо.

Для порівняльного аналізу медіапредставлення України у різні періоди використано порівняльний метод. Він дозволив виявити еволюцію ключових

⁵¹ Пропаганда — що це таке та хто такі пропагандисти. *Termin.in.ua*. URL: <https://termin.in.ua/propahanda/> (дата звернення: 17.01.2025).

⁵² Грабовський С. І. Маніпуляційні технології. *Енциклопедія Сучасної України, Том 19*. URL: <https://esu.com.ua/article-63455> (дата звернення: 17.01.2025).

іміджевих наративів та зрозуміти, як змінювалися акценти в іноземному інформаційному висвітленні України в умовах різних політичних та соціальних обставин (наприклад, після Помаранчевої революції, Революції Гідності, початку російсько-української війни у 2014 р. та повномасштабного вторгнення у 2022 р.).

Додатково використано аналітичний, структурно-функціональний та структурний методи аналізу. Аналітичний метод дав змогу системно осмислити наявні медіатексти, виявити структурні елементи іміджевих повідомлень. Структурно-функціональний підхід допоміг визначити, які саме функції виконує медійна репрезентація України у зовнішньому інформаційному просторі. Метод структурного аналізу дозволив розкласти цілісні медійні наративи на окремі складові для глибшого розуміння механізмів їх формування.

Історичний та ретроспективний методи були залучені для аналізу трансформації образу України у французьких ЗМІ у довгостроковій перспективі. Вони дозволили прослідкувати, як формувався державний імідж у попередні десятиліття, зокрема на тлі основних політичних подій у двосторонніх відносинах України та Франції.

У підсумку варто наголосити, що в межах цього підрозділу було розглянуто основні поняття, необхідні для глибокого розуміння особливостей дослідження іміджу України в медіапросторі. Окрема увага приділялася методологічним підходам, зокрема таким методам, як контент-аналіз та глибинне інтерв'ю, що використовуються у вивченні державного іміджу.

У процесі аналізу трансформації іміджу України у французькому медіапросторі було застосовано як кількісний, так і якісний контент-аналіз. Порівняльний метод дав змогу виявити характерні іміжєві риси та простежити їхню зміну з часом. Дослідження також спирається на аналітичний підхід, структурно-функціональний і структурний аналіз, а також на історичний та ретроспективний методи.

Загалом розділ окреслює теоретико-методологічне підґрунтя дослідження. З'ясовано, що поняття державного іміджу набуло наукового осмислення

впродовж XX століття й досі активно вивчається як українськими, так і зарубіжними дослідниками. Однак імідж України у ЗМІ Франції ще не отримав належного висвітлення в академічному дискурсі.

У роботі проаналізовано широке коло джерел, що дало змогу виокремити основні характеристики іміджу України та простежити їхню еволюцію у французькому медіапросторі.

Під час підготовки дослідження було використано широкий спектр методів, що застосовуються для вивчення міжнародного іміджу держави. Ефективність цих інструментів була підтверджена відповідно до визначених цілей і завдань дослідження.

РОЗДІЛ 2

МЕДІАПРОСТІР ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

2.1. Структура та особливості медіапростору Французької Республіки

Медіапростір Французької Республіки є одним із найбільш розвинених у Європі та характеризується чіткою системою законодавчого регулювання, розробленою для забезпечення відповідальної діяльності медіа та захисту суспільних інтересів.

Одним із ключових нормативно-правових актів, що регулюють сферу медіа у Франції, є Закон про свободу преси (Loi sur la liberté de la presse, 1881 р.)⁵³. Він закріплює основні принципи свободи слова та друку, визначаючи водночас межі цієї свободи, зокрема у питаннях наклепу, розпалювання ненависті та поширення інформації, що загрожує національній безпеці.

Важливу роль у регулюванні аудіовізуального сектора відіграє Закон про аудіовізуальні комунікації (Loi sur la communication audiovisuelle, 1986 р.), який регламентує діяльність як державних, так і приватних мовників, встановлює принципи плюралізму в медіапросторі та забезпечує рівний доступ політичних сил до ефіру під час виборчих кампаній⁵⁴. Закон також передбачає заходи щодо боротьби з монополізацією інформаційного ринку.

Значний вплив на сферу цифрових комунікацій має Закон про захист особистих даних (Loi Informatique et Libertés, 1978 р.), який регулює збирання, обробку та використання персональних даних⁵⁵. Цей закон забезпечує право громадян на приватність та накладає на медіакомпанії та цифрові платформи обов'язки щодо прозорості та захисту інформації. Контроль за дотриманням

⁵³ Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse : Loi du 29.07.1881 : dernière mise à jour : 23 mars 2024. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006070722> (date of access: 21.01.2025).

⁵⁴ Loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication : Loi du 30.09.1986 : dernière mise à jour : 15 novembre 2024. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000512205> (date of access: 21.01.2025).

⁵⁵ Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés : Loi du 06.01.1978 : dernière mise à jour : 3 mai 2025. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000886460/> (date of access: 21.01.2025).

цього закону здійснює Національна комісія з інформаційних технологій та свобод (CNIL), яка має право накладати санкції на порушників.

З огляду на виклики, пов'язані з поширенням дезінформації, у 2018 році у Франції було ухвалено Закон про боротьбу з маніпуляцією інформацією (*Loi contre la manipulation de l'information*)⁵⁶. Він спрямований на протидію фейковим новинам та передбачає можливість судового блокування ресурсів, які поширюють неправдиву інформацію. Крім того, закон накладає на соціальні мережі та цифрові платформи зобов'язання щодо виявлення та маркування маніпулятивного контенту.

Регулятором, що контролює дотримання законодавства у сфері медіа у Франції, є незалежний державний орган Управління з регулювання аудіовізуальних та цифрових комунікацій (*Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique, Arcom*), створений у 2022 році в результаті об'єднання Вищої аудіовізуальної ради (*Conseil supérieur de l'audiovisuel, CSA*), яка діяла з 1989 року, та Вищого органу з поширення творів і захисту прав в інтернеті (*Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet, HADOPI*), створеного у 2009 році⁵⁷.

Arcom виступає гарантом свободи комунікації, вираження поглядів в аудіовізуальному та цифровому просторах, а також вживає заходів для боротьби з актуальними викликами. Зокрема, у 2024 році Arcom посилив правила контролю за плюралізмом в аудіовізуальних медіа. Нові норми зобов'язують ЗМІ дотримуватися трьох ключових критеріїв: різноманітності представлених тем, балансу між гостями програм та відображення різних точок зору⁵⁸.

⁵⁶ Loi n° 2018-1202 du 22 décembre 2018 relative à la lutte contre la manipulation de l'information : Loi du 22.12.2018. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037847559/> (date of access: 21.01.2025).

⁵⁷ Découvrir l'institution. *Arcom*. URL: <https://www.arcom.fr/nous-connaitre/decouvrir-linstitution> (date of access: 21.01.2025).

⁵⁸ Dassonville A., Laemle B. L'Arcom renforce les règles de contrôle du pluralisme dans les médias audiovisuels. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2024/07/18/l-arcom-renforce-les-regles-de-contrôle-du-pluralisme-dans-les-medias-audiovisuels_6252274_3234.html (date of access: 21.01.2025).

У контексті боротьби з цифровими загрозами та іноземним втручанням важливу роль у Франції відіграє VIGINUM — державне агентство, що підпорядковується Секретаріату з питань оборони та національної безпеки (SGDSN). Воно було створене у 2021 році для виявлення і протидії дезінформаційним кампаніям, що спрямовані на підлив демократичних процесів. Основне завдання VIGINUM полягає в моніторингу цифрового простору, аналізі шкідливих інформаційних операцій, а також у виявленні джерел поширення маніпулятивного контенту, зокрема з боку іноземних держав⁵⁹.

Сам медіапростір у Французькій Республіці багатий і різноманітний. Він охоплює широкий спектр як традиційних, так і нових медіа, які відіграють ключову роль у поширенні інформації, формуванні суспільної думки та впливі на громадсько-політичні процеси в країні.

Відповідно до звіту Reuters Institute за 2024 рік, основним джерелом доступу до інформації у Франції для більшої частини суспільства все ще залишається телебачення⁶⁰. Також понад третина громадян (36%) вважають його найбільш надійним засобом масової інформації⁶¹.

Загалом французький телевізійний ринок функціонує за трьома основними бізнес-моделями: державне телебачення, що фінансується за рахунок державних коштів, приватне безкоштовне телебачення, основним джерелом доходу є реклама та комерційні оголошення, та платне телебачення, котре включає як безкоштовні програми, так і преміальний контент, доступний за передплатою.

Станом на 2024 рік, державний мовник країни France Télévisions, що об'єднує кілька провідних каналів (France 2, France 3, France 4, France 5), залишається беззаперечним лідером французького телепростору. France

⁵⁹ Service de vigilance et protection contre les ingérences numériques étrangères. SGDSN. URL: <https://www.sgdsn.gouv.fr/notre-organisation/composantes/service-de-vigilance-et-protection-contre-les-ingerences-numeriques> (date of access: 21.01.2025).

⁶⁰ Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 21.01.2025).

⁶¹ Television: France's most trusted media in 2024. Agence Relations Presse Paris - Communication - Marketing Digital | Yucatan. URL: <https://www.yucatan.fr/en/study-french-peoples-confidence-in-the-media/> (date of access: 22.01.2025).

Télévisions підтримує незалежність у висвітленні новин, зберігає провідні позиції серед найавторитетніших джерел інформації у Франції (рівень довіри до France Télévisions — 60%) та випереджає інші медіагрупи за охопленням аудиторії (36%)⁶².

До державних також належать телеканал Franceinfo, France 24, телемережа TV5MONDE та La Chaîne parlementaire. Крім цього, популярністю користується франко-німецький міждержавний телеканал Arte (10% охоплення)⁶³.

Серед комерційних мовників лідером залишається Groupe TF1, охоплення якого становить 32%, рівень довіри серед населення — 49%⁶⁴. До складу Groupe TF1 входять такі відомі телеканали, як TF1, LCI, TMC, TFX та TF1 Séries Films, що пропонують широкий спектр контенту — від новин та аналітики до розважальних шоу та серіалів. Найбільш популярним каналом серед зазначених є TF1.

Ще одним важливим гравцем є Groupe M6, який об'єднує 13 телеканалів і входить до складу RTL Group, що загалом володіє 60 каналами в різних країнах. Groupe M6 має 21% охоплення та рівень довіри 47%⁶⁵. Серед його каналів найбільш відомі — це M6, W9 та 6ter. Groupe M6 орієнтується на молодшу аудиторію, зосереджуючись на реаліті-шоу, музичних програмах, розважальному контенті і популярних серіалах.

Canal+ Group також залишається впливовим гравцем на ринку, пропонуючи як платні, так і безкоштовні канали. Особливо варто відзначити CNews, який має 16% щотижневого охоплення та рівень довіри 42%⁶⁶. Серед інших каналів — Canal+, CStar та C8.

Окремо слід згадати BFMTV — популярний новинний телеканал Франції. Його щотижнєве охоплення складає 30%. Однак існує певний скептицизм

⁶² Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 21.01.2025).

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Ibid.

частини аудиторії щодо редакційної політики каналу та подачі інформації. Рівень недовіри до каналу досягає 40%, що на 2% перевищує кількість людей, які йому довіряють⁶⁷.

Використання радіо у Французькій Республіці, відповідно до даних *Médiamétrie*, доволі значне. Зокрема, у квітні-червні 2024 року з 6 до 9 ранку щодня радіо слухали 43,4% французів⁶⁸. Як і телебачення, радіо Франції поділяється на державне, охоплення якого становить 19%, та приватне — 14%⁶⁹.

Основним суспільним радіомовником у Франції є Radio France. До радіогрупи входить кілька відомих станцій, зокрема France Inter, що лідирує за кількістю прослуховувань у Франції станом на грудень 2024 року⁷⁰. Серед інших — France Info, яка посідає 3 місце в рейтингу радіостанцій за кількістю слухачів, France Culture, France Musique, Ici, FIP (також займають провідні позиції) та Mouva⁷¹.

Сектор приватного радіо у Франції не менш широкий та охоплює кілька великих компаній. NRJ Group керує такими станціями, як NRJ, Chérie FM, Nostalgie та Rire & Chansons, що зосереджуються переважно на музичному та розважальному контенті. RTL Group володіє 36 радіостанціями, найпопулярнішою серед яких є RTL. Кількість прослуховувань станції у грудні 2024 року склала близько 15 млн, займаючи 4 місце в рейтингу радіостанцій⁷². Lagardère Active контролює такі радіостанції, як RFM, Europe 1 та Europe 2. Кількість прослуховувань станцій зростає: у грудні 2024 року RFM зайняла 12 місце в рейтингу, Europe 1 — 5 місце, Europe 2 — 22⁷³.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Médiamétrie - Radio, television, internet: what morning media habits do people have in France ?. *Médiamétrie*. URL: https://www.mediametrie.fr/en/radio-television-internet-what-morning-media-habits-do-people-have-france#_ednref1 (date of access: 01.02.2025).

⁶⁹ Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 01.02.2025).

⁷⁰ Classement mensuel des audiences Radio en France certifiées par l ACPM. *ACPM Audience et dénombrement des médias*. URL: <https://www.acpm.fr/Les-chiffres/Frequentation-Radios/Classement-des-Radios-Digitales/Par-radio/Classement-France> (date of access: 02.02.2025).

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid.

Вагому частину медіапростору країни складає французька преса. Серед найбільш відомих компаній — Groupe Figaro. Ця група володіє однією з найстаріших та найбільш впливових газет у Франції — Le Figaro, що має виражену праву редакційну спрямованість. У 2023 році середня місячна кількість примірників Le Figaro склала майже 127 000⁷⁴. До Groupe Figaro серед іншого належить журнал Le Particulier, присвячений особистим фінансам, і Madame Figaro, видання про стиль життя.

Ще одним важливим гравцем на французькому медіаринку є Groupe Le Monde. Вона випускає щоденну газету Le Monde, котрій притаманна схильність до лівоцентристського політичного спектра. Відповідно до SCImago Media Rankings, Le Monde має найкращу репутацію серед медіа Франції та займає 22 місце серед видань з усього світу⁷⁵. За 2023 рік в середньому на місяць було надруковано майже 115 000 примірників газети⁷⁶. До Groupe Le Monde також входить Télérama, Courrier International, L'Obs та кілька інших медіа.

Поширеною у країні залишається і регіональна преса, адже саме регіональні та місцеві газети користуються найбільшою довірою громадян (63%)⁷⁷. Провідними виданнями є Ouest-France, La Dépêche, Midi libre, Sud Ouest, та L'Indépendant.

Серед інших газет варто згадати про Les Echos і Le Parisien, які входять до групи LVMH, та Libération. Les Echos є популярним економічним виданням країни, а Le Parisien та Libération охоплюють широкий спектр тем — від політики та соціальних питань до культури і спорту. Серед відомих французьких журналів особливої уваги заслуговують Le Point, L'Express та Marianne.

⁷⁴ Le Figaro: monthly print run France 2023. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/749179/monthly-print-run-newspaper-le-figaro-france/> (date of access: 03.02.2025).

⁷⁵ Media Rankings. SCImago Media Rankings. URL: <https://www.scimagomedia.com/rankings.php?country=France> (date of access: 03.02.2025).

⁷⁶ Le Monde: monthly print run France 2023. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/749405/monthly-print-run-newspaper-le-monde-france/> (date of access: 03.02.2025).

⁷⁷ Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 03.02.2025).

Також у Французькій Республіці можна простежити активний перехід медіа у цифровий формат. Трьома провідними медіа, на які громадяни найчастіше оформляють онлайн-передплату, є Le Monde, Le Figaro та Mediapart. Всі вони демонструють зростання цифрової аудиторії. За останніми даними, кількість цифрових підписників Le Monde досягла 527 000, Le Figaro — 227 000, а створена виключно в цифровому форматі платформа Mediapart залучила 220 000 передплатників⁷⁸.

За кількістю відвідувань сайту серед медіа у 2024 році, найбільш популярним є вебсайт телеканалу Franceinfo (183 млн/міс), на другому місці — Le Figaro (169 млн/міс), третє місце займає Ouest-France (166 млн/міс), четверте — BFMTV (147 млн/міс), п'яте — Le Monde (140 млн/міс) (Див. Додаток 1). Варто також згадати про 20 Minutes — безкоштовне загальнодоступне медіа, яке фінансується виключно за рахунок реклами та поширюється у Франції, Іспанії та Швейцарії. Кількість відвідувань сайту цього ЗМІ становить близько 70 млн/міс⁷⁹.

Щодо соціальних мереж, частка їх використання у звичках споживання інформації серед французів за останнє десятиліття подвоїлася: з 18% у 2013 році до 35% у 2024 році⁸⁰. Лідер серед соцмереж — Facebook, який для отримання новин використовують 32% людей, на другому місці YouTube — 21%, третє місце займає Instagram та WhatsApp — 16%, наступним є Facebook Messenger — 10%, а останнє місце посідає X (Twitter) — 9%⁸¹.

Ще однією особливістю медіапростору Франції є виражена поляризація та високий рівень концентрації медіа у руках кількох великих фінансово-промислових груп, переважно контрольованих консервативними мільярдерами. Серед ключових гравців медіаринку — ультраправий бізнесмен Вінсент Боллоре

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Classement des Sites. *ACPM Audience et dénombrement des médias*. URL: <https://www.acpm.fr/Les-chiffres/Frequentation-Sites-et-Applications/Classement-des-Sites?periode=202412> (date of access: 04.02.2025).

⁸⁰ Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 04.02.2025).

⁸¹ Ibid.

(Canal+, CNews, C8, Europe1, RFM, Télé Loisir, GEO, Capital, Femme Actuelle, Le Journal du Dimanche, Gala та Voici); Бернар Арно (Le Parisien та Les Échos), Родольф Сааде (BFM TV, RMC) та сім'я Дассо (Groupe Figaro), які є прихильниками правої ідеології; правоцентристи сім'я Буйгів (Groupe TF1) та лівоцентрист Ксав'є Ньєль (Groupe Monde).

Більшість основних акціонерів використовують підконтрольні їм засоби масової інформації для просування власних інтересів і політичних поглядів. Зокрема, Вінсент Боллоре, один із найвпливовіших медіамагнатів, відкрито заявляв про намір просувати ультраправий ідеологічний порядок денний у підконтрольних йому засобах масової інформації, розглядаючи це як частину “боротьби за цивілізацію”. Крім цього медіа Боллоре регулярно поширювали дезінформацію та пропаганду. Наприклад, новинний канал CNews звинуватили в навмисній трансляції помилкових візуалізацій опитувань щодо намірів голосувати на президентських виборах 2022 року, зокрема на користь праворадикального публіциста Еріка Земмура, якого неодноразово засуджували за розпалювання расової ненависті⁸². Також у 2023 році канал CNews піддався критиці через представлення в ефірі несправжніх поліцейських⁸³.

Канали CNews і C8 (що транслює ток-шоу суперечливого модератора Сиріла Хануни) отримали понад 50 попереджень, офіційних повідомлень і штрафів від Arcom та його попередника CSA у період з 2012 по 2024 рік⁸⁴. В основному вони стосувались розпалювання ненависті, дискримінаційної поведінки та відсутності чесності і точності у поданні та обробці інформації. У

⁸² Le Monde. CNews épinglée par la Commission des sondages pour une représentation trompeuse d'intentions de vote. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2021/10/30/eric-zemmour-favorise-dans-un-sondage-errone-presente-par-la-chaine-cnews_6100460_3236.html (date of access: 05.02.2025).

⁸³ "Complément d'enquête" révèle les dessous de la séquence des faux policiers de la Brav-M invités par Cyril Hanouna dans "Touche pas à mon poste". *FranceTVinfo*. URL: https://www.francetvinfo.fr/culture/tv/cyril-hanouna/enquete-france-2-complement-d-enquete-revele-les-dessous-de-la-sequence-des-faux-policiers-de-la-brav-m-invites-par-cyril-hanouna-dans-touche-pas-a-mon-poste_6213327.html (date of access: 07.02.2025).

⁸⁴ Miliani A., Durand A.-A. L'Arcom a pris 52 sanctions contre les chaînes C8 et CNews en douze ans, dont 16 pendant la seule année 2024. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2024/11/15/l-arcom-a-pris-52-sanctions-contre-les-chaines-c8-et-cnews-en-douze-ans-dont-16-pendant-la-seule-annee-2024_6223105_4355771.html (date of access: 10.02.2025).

липні 2024 року Arcom прийняв рішення відмовитись продовжити ліцензію на безкоштовне мовлення телеканалу C8 у 2025 році⁸⁵.

Інший відомий медіавласник, Мартін Буйг, намагався об'єднати TF1 з телевізійною групою M6. У травні 2021 року Groupe M6 та Groupe TF1 оголосили про плани об'єднання, за якого контроль над новою компанією мав би отримати Буйг, а RTL була б стратегічним акціонером. Однак у 2022 році угода була скасована через неможливість досягти компромісу з Arcom, адже це злиття могло б призвести до створення медіагіганта, що контролював би близько 70% ринку телевізійної реклами у Франції⁸⁶.

Крім того, простежується тенденція звільнення редакційних керівників за ініціативою власників медіа через розбіжності у редакційній політиці. Наприклад, після отримання Боллоре контролю над телеканалом I-Télé (перейменованого на CNews) майже всі журналісти залишили редакцію⁸⁷. Придбання радіостанції Europe 1 також призвело до масових звільнень. Подібна ситуація склалася з Ніколя Барре, редакційним директором Les Echos, якого усунув Бернар Арно, залишивши видання без керівника на тривалий період⁸⁸. Орельєн В'єр, головний редактор La Provence, був звільнений через неоднозначний заголовок на першій шпальті, який викликав невдоволення керівництва⁸⁹.

⁸⁵ French broadcast regulator makes bold TV licensing decision — but more must be done. *RSF*. URL: <https://rsf.org/en/french-broadcast-regulator-makes-bold-tv-licensing-decision-more-must-be-done> (date of access: 10.02.2025).

⁸⁶ TF1 and M6 merger cancelled - SportsPro. *SportsPro*. URL: <https://www.sportspro.com/news/tf1-m6-merger-cancelled-bouygues-bertelsmann-rtl-france/> (date of access: 12.02.2025).

⁸⁷ Holman R. Strike at French news channel iTélé 'symbolic' of greater struggles in journalism. *France24*. URL: <https://www.france24.com/en/20161019-france-strike-itele-news-channel-symbolic-greater-struggles-journalism> (date of access: 14.02.2025).

⁸⁸ Dassonville A. Au quotidien « Les Echos », l'éviction de Nicolas Barré de la direction de la rédaction soulève l'incompréhension. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2023/03/22/au-quotidien-les-echos-l-eviction-de-nicolas-barre-de-la-direction-de-la-redaction-souleve-l-incomprehension_6166446_3236.html (date of access: 14.02.2025).

⁸⁹ Franque A. A «la Provence», un directeur mis à pied et une rédaction en grève illimitée. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/economie/medias/le-directeur-de-la-redaction-de-la-provence-menace-de-licenciement-par-rodolphe-saade-20240322_DYWCV5XDIVHI5NY55HU47CO4AI/ (date of access: 15.02.2025).

Показовим прикладом стала і ситуація з виданням *Le Journal du Dimanche* (JDD). У червні 2023 року вперше в історії редакція газети оголосила чотиритижневий страйк, протестуючи проти призначення Вінсентом Боллоре на посаду головного редактора праворадикального журналіста Жоффруа Льожена. Раніше його було звільнено з тижневика *Valeurs Actuelles* через екстремістські погляди. Страйк у JDD тривав 40 днів, проте через відсутність механізмів впливу на редакційну політику журналісти не змогли досягти своїх вимог, що змусило значну частину колективу залишити видання після завершення протесту в серпні 2023 року⁹⁰.

Підсумовуючи, можна констатувати, що медіапростір Франції є високо розвинутою та диверсифікованою системою. Його регулювання відзначається наявністю широкої нормативно-правової бази. Також наявні регулярні оновлення з метою оперативного реагування на сучасні реалії та актуальні проблеми.

Громадяни Франції досить активно використовують такі традиційні ЗМІ як телебачення та радіо, проте все ж вони поступово втрачають популярність на користь нових медіа. Це можна простежити за поступовим переходом провідних видань у цифровий формат та охопленнями цих медіа онлайн. Також відбувається зростання популярності соціальних мереж як альтернативних джерел інформації.

Водночас негативною тенденцією, яка спостерігається у медіапросторі Франції, є виражена поляризація, що обумовлена домінуванням кількох великих медіагруп. Концентрація інформаційного ресурсу в руках обмеженого кола впливових осіб супроводжуються зростанням випадків втручання у редакційну політику — редакційна незалежність медіа систематично піддається тиску. У зв'язку з цим спостерігаються і випадки поширення неправдивої інформації в медіа.

⁹⁰ French journalists end 40-day strike as far-right editor takes helm at Sunday paper. *France24*. URL: <https://www.france24.com/en/europe/20230801-french-journalists-end-40-day-strike-as-far-right-editor-takes-helm-at-sunday-paper> (date of access: 16.02.2025).

Попри хвилі суспільного обурення, увага до цих випадків швидко згасає, і системних змін не відбувається. Тому незважаючи на постійні вдосконалення, ефективність дій Arcom та VIGINUM, а також управління медіапростором Французької Республіки залишається предметом дискусій.

У зв'язку з цими тенденціями наявна потреба посилити незалежність ЗМІ та покращити регулювання і нагляд за медіавласністю у Франції. Варто продовжувати розвивати механізми забезпечення балансу між свободою слова, плюралізмом думок у медіапросторі, а також контролем за якістю контенту та запобіганню дезінформації.

2.2. Вплив російської пропаганди на медіапростір Французької Республіки

Російська Федерація відома активним використанням медіа як інструменту впливу не лише на внутрішню, а й на зовнішню аудиторію. Російський уряд цілеспрямовано розбудовував мережу іномовлення з метою просування власних наративів за кордоном і формування позитивного іміджу РФ у світовій громадській думці. Громадяни Французької Республіки також стали однією з мішеней такого інформаційного впливу з боку Кремля.

У 2012 році у Франції за фінансової підтримки російського інформаційного агентства ІТАР-ТАРС було створено вебтелебачення Pro-Russia TV, яке використовувало логотип партії “Єдина Росія” на чолі з В. Путіним⁹¹. Керував каналом Жиль Арно, колишній регіональний радник партії “Національний фронт” (Front National, FN) Верхньої Нормандії, а згодом член партії “Партія Франції” (Parti de la France, PDF), за підтримки компанії L’Agence2Presse. Pro-Russia TV транслювало “Щотижневий журнал” “Голосу Росії” (пізніше Sputnik), ведучою якого була Сільві Колле, колишня кандидатка від політичної партії “Національний фронт”. Канал також транслювався на сайті Алена Соралія, Égalité & Réconciliation. Серед співробітників каналу були журналісти Анна Карпова та

⁹¹ ProRussia.tv - Conspiracy Watch. *Conspiracy Watch* | *L’Observatoire du conspirationnisme*. URL: <https://www.conspiracywatch.info/notice/pro-russia-tv> (date of access: 18.02.2025).

Франсуаза Компуен, а також ультраправі активісти, такі як Олександр Еруле та Жозеф-Марі Жолі. Проте ProRussia.tv існував відносно недовго та припинив мовлення у 2014 році.

Натомість у 2014 році почала використовуватись інформаційна агенція Sputnik⁹². Вона входить до складу державного медіахолдингу “Росія сьогодні”, що підпорядковується Федеральному агентству з друку та масових комунікацій Російської Федерації й перебуває під контролем уряду РФ. За словами російського уряду, Sputnik орієнтувалась на аудиторію, яка втомила від агресивної пропаганди однополярного світу та прагнула отримати альтернативну точку зору. Агенція позиціонувала себе під гаслом “Tell the untold”, стверджуючи, що воно сприяло формуванню шляху до багатопольного світу, що поважає національні інтереси, культуру, історію та традиції кожної країни.

Французька редакція Sputnik розпочала свою діяльність 29 січня 2015 року⁹³. Керівником була Наталія Новікова, а офіси розташовувались у Парижі та Москві. Спочатку агенція продовжувала працювати за моделлю “Голос Росії” — більшість матеріалів на вебсайті були без зазначення авторів, а контент залишався практично ідентичним попереднім публікаціям московської радіостанції. Формування повноцінної редакції розпочалося наприкінці 2015 року⁹⁴. Редакційна команда складалася приблизно з двадцяти осіб, які в більшості випадків не мали журналістської освіти, а очолив її Дмитро Бошманн.

⁹² Ennis S. Russia's global media operation under the spotlight. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-30040363> (date of access: 18.02.2025).

⁹³ Sputnik, l'arme de propagande russe, arrive en France. *Le Nouvel Obs*. URL: <https://www.nouvelobs.com/rue89/rue89-medias/20150202.RUE7710/sputnik-l-arme-de-propagande-russe-arrive-en-france.html> (date of access: 18.02.2025).

⁹⁴ "Sputnik", instrument de l'influence russe en France ? Un article référence sur le premier site géopolitique, *Diploweb.com*, fondé par Pierre Verluise, Docteur en Géopolitique de l'Université Paris Sorbonne. *Diploweb.com : Géopolitique, stratégie, relations internationales et cartes*. URL: <https://www.diploweb.com/Sputnik-un-instrument-d-influence.html> (date of access: 18.02.2025).

Також з 18 грудня 2017 року розпочав своє мовлення у Франції російський канал новин RT⁹⁵. Шеф-редакторка RT France Ксенія Федорова тоді наголошувала на позиції, яку російські медіа висловлювали неодноразово — що RT France прагне запрошувати гостей, яких рідко можна побачити в основних медіа, тим самим пропонуючи французькій аудиторії альтернативний погляд на події⁹⁶.

Ще з початку появи цих медіа у Франції зазначалось, що RT та Sputnik продукують оманливу інформацію з метою впливу на політичні події. У 2017 році Еммануель Макрон звинуватив підконтрольний Кремлю RT у поширенні пропаганди під час президентської кампанії 2017 року та заборонив журналістам мовника відвідувати свій передвиборчий штаб⁹⁷. На пресконференції з Володимиром Путіним він відкрито заявив, що RT та Sputnik діють не як незалежні медіа, а радше як інструменти впливу та дезінформації, а авторів статей не можна назвати журналістами⁹⁸. Голова французького регулюючого органу телерадіомовлення Олів'є Шрамек також зазначав, що Вища аудіовізуальна рада (CSA) Франції буде уважно стежити за каналом RT та швидко реагуватиме у разі необхідності⁹⁹.

Вільний доступ до контенту, який почали пропонувати RT та Sputnik, а також їх висока технічна якість, сприяли швидкому поширенню цього контенту в інтернеті. RT також запустив безкоштовний відеосервіс, доступний для використання усіма ЗМІ, що фактично перетворило його на онлайн

⁹⁵ Le Monde. Lancement sous vigilance de la chaîne russe RT en France. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2017/12/18/lancement-sous-vigilance-de-la-chaine-russe-rt-en-france_5231583_3236.html (date of access: 18.02.2025).

⁹⁶ Le Monde. Lancement sous vigilance de la chaîne russe RT en France. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2017/12/18/lancement-sous-vigilance-de-la-chaine-russe-rt-en-france_5231583_3236.html (date of access: 18.02.2025).

⁹⁷ RFE/RL. Russia Warns French TV After France Calls Out Falsified RT Report. *RadioFreeEurope/RadioLiberty*. URL: <https://www.rferl.org/a/france-warns-rt-claims-broadcast-syrian-chemical-weapons-attack-douma/29326822.html> (date of access: 18.02.2025).

⁹⁸ La rédaction de TF1 info. Macron a critiqué ces médias devant Poutine : que sont Sputnik et Russia Today ? | TF1 INFO. *TF1 INFO*. URL: <https://www.tf1info.fr/international/sputnik-et-russia-today-ces-deux-medias-critiques-par-macron-devant-poutine-2053629.html> (date of access: 18.02.2025).

⁹⁹ Le CSA promet de surveiller "constamment" la chaîne russe RT. *BFMTV*. URL: https://www.bfmtv.com/people/tv/le-csa-promet-de-surveiller-constamment-la-chaine-russe-rt_AN-201711290012.html (date of access: 19.02.2025).

пресагентство. Ця безкоштовна послуга контрастувала із розповсюдженням передплат та платного доступу, введених французькими ЗМІ, що намагались забезпечити своє економічне виживання в умовах жорсткої конкуренції на медіаринку. Відповідно, поширення RT і Sputnik можна пояснити їхніми сильними економічними перевагами, адже уряд Російської Федерації вкладав значні кошти в розвиток іномовлення, що дозволяло їм конкурувати за масштабами присутності з іншими медіа. Стартовий бюджет RT France становив 20 млн євро¹⁰⁰.

Контент, який пропонували Sputnik та RT, мав поверхневий характер і був лише узагальненням контенту з новинних агентств або соцмереж, посилався на різні коментарі та публікації з Twitter чи Facebook, що циркулювали в мережі та закликали користувачів ділитися своїми думками. Проте завдяки такій стратегії, медіа отримували значну взаємодію в соціальних мережах.

До того ж, публікації російських медіа відповідали специфічним запитам громадян, схильних до сприйняття дискурсів, що контрастували з традиційними французькими медіа. Sputnik та RT давали можливість ультраправим представникам висловлювати свої погляди та поширювати теми, які співпадали з програмними позиціями правих політичних сил у Франції. Цей контент активно поширювався через численні ресурси, орієнтовані на ультраправу французьку аудиторію, зокрема через сайти *Français de souche* та *Égalité et réconciliation*.

Після початку російсько-української повномасштабної війни, 2 березня 2022 року Європейський Союз запровадив негайну заборону російських державних ЗМІ RT та Sputnik¹⁰¹. Цей безпрецедентний крок був спрямований на протидію систематичній дезінформації та інформаційним маніпуляціям з боку Кремля щодо вторгнення Росії в Україну. Верховний представник ЄС із

¹⁰⁰ Peltier E. RT Brings Its Russian Perspective to France (Published 2017). *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2017/12/19/world/europe/rt-france-television.html> (date of access: 20.02.2025).

¹⁰¹ L'UE impose des sanctions aux médias publics RT/Russia Today et Sputnik, qui diffusent dans l'UE. *Conseil européen*. URL: <https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-russia-today-and-sputnik-broadcasting-in-the-eu/> (date of access: 20.02.2025).

закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель підкреслив, що систематичні інформаційні маніпуляції Кремля становлять значну загрозу для громадського порядку і безпеки ЄС. Санкції заборонили операторам ЄС транслювати та сприяти поширенню будь-якого контенту RT і Sputnik.

Після цього телеканалом RT France було подано судовий позов з вимогою скасування санкцій з метою отримати тимчасове призупинення їхньої дії за спрощеною процедурою. Однак Суд ЄС загальної юрисдикції відхилив їхній позов. У січні 2023 року Франція також заморозила фінансові активи RT France відповідно до дев'ятого пакету санкцій ЄС, ухваленого у грудні 2022 року. Це призвело до припинення роботи французького офісу телеканалу, однак його мовлення тривало з Москви. У квітні 2023 року Господарський суд у Франції офіційно визнав франкомовний підрозділ RT France банкрутом.

Незважаючи на дії на рівні ЄС, так і міри, прийняті Францією, телеканал продовжує використовувати альтернативні методи для збереження присутності в інформаційному просторі країни. Зокрема станом на грудень 2024 року навіть без використання VPN можна було отримати доступ до вмісту сайту RT та навіть дивитись програми каналу в прямому ефірі з Франції. До того ж, щоб обійти обмеження доступу до офіційного сайту RT, російська пропаганда застосовує альтернативні домени та дзеркальні сайти. Так, використовуючи запит в пошуку Google “RT en français”, можливо знайти ресурс із франкомовною версією RT під іншими доменами, відмінними від офіційного. Згідно з дослідженням “Детектор Медіа”, є щонайменше 2 дзеркальних сайти, пов’язані з RT¹⁰². Ці сайти переважно орієнтовані на громадян Франції — французами є 94,56% користувачів одного дзеркального сайту та 86,60% іншого¹⁰³. Офіційний сайт RT France також досі має значну аудиторію, основною країною, з якої надходять відвідувачі, є Франція (27,56%)¹⁰⁴.

¹⁰² Субота І. Неприборкана гідра: як контент RT France залишається в інфопросторі країн ЄС попри санкції. *detector.media*. URL: <https://detector.media/infospace/article/238304/2025-02-17-неприборкана-gidra-yak-kontent-rt-france-zalyshaietsya-v-infoprostorii-krain-ies-popry-sanktsii/> (дата звернення: 20.02.2025).

¹⁰³ Там само.

¹⁰⁴ Там само.

Також у 2024 році французьке урядове агентство VIGINUM, яке займається протидією іноземним онлайн-загрозам, оприлюднило дані про виявлення російської дезінформаційної мережі під назвою “Portal Kombat”. До її складу входить 193 вебсайти, серед яких Pravda France, Pravda FR та Pravda Macron¹⁰⁵. За даними VIGINUM, більшість із цих ресурсів було створено давно, однак не використовувалися, а понад 50 нових сайтів з’явилися після 2022 року. Головна мета таких вебресурсів — не створювати власний контент, а поширювати дезінформацію, посилаючись на проросійські джерела, зокрема “Украина.ру”, “Коммерсант”, Newsfront, Lenta.ru та RT. Крім того, для охоплення ширшої аудиторії та уникнення блокувань вони використовують кілька доменів. Сайти мережі “Portal Kombat” орієнтовані переважно на європейську аудиторію, зокрема на Францію.

Окрім “Portal Kombat” в медіапросторі Франції наявні й інші онлайн-платформи, які сприяють поширенню проросійських матеріалів. Одним із прикладів є сайт Newsnet.fr. Аналіз наповнення платформи свідчить про поширення матеріалів не лише з підсанкційного в ЄС ресурсу RT France, але й з інших медіаплатформ, що просувають проросійську та антизахідну риторику. Ще одним таким сайтом є France News, що входить до складу Shafaqna News Network. Ця мережа активно публікує матеріали, отримані з RT і ТАРС, забезпечуючи присутність цього контенту в медіапросторі країни та зберігаючи його вплив на громадську думку.

Останнім часом Росія також активно використовує інфлюенсерів як інструмент для поширення пропагандистських меседжів. У грудні 2024 року видання Le Monde повідомило, що проросійські групи звернулися до понад 2000 блогерів з різних країн Європи з пропозицією просувати прокремлівські наративи, і близько 9 авторів з Франції погодилися на таку співпрацю¹⁰⁶. Цей

¹⁰⁵ Portal Kombat : un réseau structuré et coordonné de propagande prorusse. *Secretariat-General for National Defence and Security*. URL: <https://www.sgdsn.gouv.fr/publications/portal-kombat-un-reseau-structure-et-coordonne-de-propagande-prorusse> (date of access: 20.02.2025).

¹⁰⁶ Untersinger M., Reynaud F., Leloup D. Des milliers d’influenceurs, dont des Français, approchés par des personnes proches du Kremlin pour diffuser de la propagande prorusse. *Le Monde.fr*. URL: <https://www.lemonde.fr/pixels/article/2024/12/18/guerre-en-ukraine-des-milliers-d-influenceurs->

метод став одним із пріоритетних у стратегії РФ, оскільки його важко виявити. Він базується на використанні вже сформованих та іноді надзвичайно впливових каналів, орієнтованих на молодшу аудиторію, що є однією з головних цілей Кремля. Залучення інфлюенсерів, чия діяльність не пов'язана з міжнародними новинами або питаннями України, дозволяє уникати пильної уваги з боку органів, які активно моніторять подібну пропагандистську активність.

Отож, аналіз впливу РФ на медіапростір Франції чітко відображає постійні зусилля Росії у спробах просування своїх інтересів та формування потрібних образів у Французькій Республіці. Росія ефективно використовувала власне іномовлення, намагаючись підривати прозахідні та проукраїнські наративи та просувати прокремлівські погляди серед французької аудиторії.

Попри активні дії французького уряду та намагання регуляторних органів країни обмежити вплив російських медіа, Росія шукає нові шляхи протистояти опору, зокрема використовуючи альтернативні домени та дзеркальні сайти, а також поширюючи пропаганду через соціальні мережі.

Відповідно, виділяючи ключові характеристики медіапростору Французької Республіки, слід зауважити, що він демонструє високий рівень розвиненості, однак стикається з проблемами, які впливають на його функціонування. Незважаючи на нормативне регулювання, медіасфера залишається вразливою до концентрації медіа в руках кількох впливових власників, що обмежує редакційну автономію та забезпечення плюралізму думок. Умови стрімкої цифровізації сприяють зростанню альтернативних платформ, але водночас створюють нові виклики для контролю за достовірністю контенту.

Також, враховуючи всі вищеперераховані чинники, можна зрозуміти, що історично інформаційний порядок денний у Франції значною мірою формувався через призму впливу російських наративів, що створювало обмежені можливості для незалежного представлення українського питання. Проблема зовнішнього

впливу на інформаційне поле Франції залишається актуальною, що підтверджують цілеспрямовані інформаційні операції з боку РФ. Російська стратегія маніпулювання суспільними настроями адаптується до змін у медіаспоживанні, використовуючи цифрові канали та соціальні мережі для обходу обмежень.

РОЗДІЛ 3

ІМІДЖЕВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УКРАЇНИ У ЗМІ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

3.1. Особливості іміджу України у довоєнний період (1991-2013 рр.)

24 серпня 1991 року Верховна Рада України ухвалила Акт проголошення незалежності України, заклавши фундамент для подальшого суверенного розвитку держави. Згодом Україна почала налагоджувати дипломатичні зв'язки з іншими країнами. Розвиток відносин між Україною та Францією проходив через низку етапів, обумовлених як внутрішніми змінами в Україні, так і зовнішніми чинниками, що відповідно впливали на сприйняття України.

Медіа Франції розпочали уважно стежити за важливими подіями, що відбувались в Україні на початкових етапах її державотворення. 27 серпня 1991 року, у французькій газеті *Le Monde* зазначається, що Україна та Білорусь проголосили свою незалежність 24 та 25 серпня відповідно: “Слідом за країнами Балтії рух сепаратизму поширився на інші радянські республіки, дві з яких — Україна та Білорусь — проголосили свою незалежність у суботу 24 та неділю 25 серпня”¹⁰⁷.

У 1991 році у французьких ЗМІ Україна висвітлюється передусім у контексті її боротьби за незалежність, внутрішньої політичної еволюції та відносин з Росією. У відносинах із РФ вона постає як об'єкт, який Москва не готова відпустити через історичну, політичну та стратегічну залежність. На шпальтах газети *Le Monde* зазначається, що “СРСР міг би залишитись без Прибалтики, але зовсім інакшою є ситуація щодо України як найбільш густонаселеної та найбагатшої з радянських республік після Росії”¹⁰⁸. Водночас у публікації підкреслюється цілеспрямована політика знищення української

¹⁰⁷ *Le Monde*. L'Ukraine et la Biélorussie quittent l'Union Le mouvement séparatiste s'étend à d'autres Républiques. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/l-ukraine-et-la-bielorussie-quittent-l-union-le-mouvement-separatiste-s-etend-a-d-autres-republiques_4034760_1819218.html (date of access: 21.02.2025).

¹⁰⁸ *Le Monde*. Ukraine : la marche vers la souveraineté. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/ukraine-la-marche-vers-la-souverainete_4035316_1819218.html (date of access: 21.02.2025).

національної ідентичності сталінським режимом: “У спадок від війни Україна отримала місце в Організації Об’єднаних Націй, але все це було лише вітриною, а національні почуття були добре поховані сталінськими репресіями”¹⁰⁹.

Висвітлення подій також часто подає ситуацію як політичну гру, де Росія залишається в центрі прийняття рішень, а незалежність України — ще нестабільна й частково під сумнівом: “Російсько-українська криза, спричинена в понеділок, 26 серпня, заявою російського президента з погрозами поставити під сумнів кордони республік, що виходять із Союзу, тимчасово завершилася в четвер, 29 серпня, о 1:00 зачитуванням ще однієї заяви, цього разу спільної, в якій Росія виглядає переможцем”¹¹⁰.

Слід зауважити, що у публікаціях французьких медіа можна простежити і відлуння російських наративів про те, що українська державність — явище нове й штучне. *Le Monde* зазначає: “Росіяни недаремно кажуть, що незалежна держава ніколи не існувала в межах радянської України. Але українці вирішили винайти Республіку Україна”¹¹¹.

В іншій публікації *Le Monde* також чітко демонструється відтворення проросійських історичних наративів щодо України. Спостерігаються спроби легітимізувати імперську концепцію “Малоросії”, заперечуючи її принизливий характер і подаючи її як “історичну реальність”, а не як інструмент колоніального домінування: “Цей термін, грецького походження, не має нічого образливого і, на відміну від пізнішого терміну “Україна”, не передбачає залежність “Малоросії” від “Великоросії”, а навпаки”¹¹².

¹⁰⁹ *Le Monde*. Ukraine : la marche vers la souveraineté. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/ukraine-la-marche-vers-la-souverainete_4035316_1819218.html (date of access: 21.02.2025).

¹¹⁰ *Le Monde*. La " crise " entre Kiev et Moscou La Russie et l'Ukraine s'entendent sur un " système de sécurité collectif ". *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/30/la-crise-entre-kiev-et-moscou-la-russie-et-l-ukraine-s-entendent-sur-un-systeme-de-securite-collectif_4036118_1819218.html (date of access: 21.02.2025).

¹¹¹ *Le Monde*. Pays de l'Est L'Ukraine quitte la Russie. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/10/25/pays-de-l-est-l-ukraine-quitte-la-russie_4039020_1819218.html (date of access: 21.02.2025).

¹¹² *Le Monde*. " Petite Russie ". *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/12/18/petite-russie_4022744_1819218.html (date of access: 22.02.2025).

Французька преса також звертає увагу не лише на протистояння Києва з Москвою, але й на нібито суперечливі настрої серед меншин. Висвітлюється думка мешканців західних областей України, де, згідно з матеріалами, частина населення відчувала себе окупованою і не асоціювала себе з українською державністю, що тільки формувалась. “Мешканці колишніх румунських територій Буковини та Бессарабії, анексованих Україною в 1940 році, вимагають їхнього приєднання до Румунії та заздалегідь відмовляються визнавати суверенітет Києва” — пише *Le Monde*¹¹³.

З економічної точки зору у 1991 році Україна представлена як важливий гравець серед республік колишнього Радянського Союзу, зокрема завдяки своїм природним ресурсам та промисловому потенціалу. Однак є акцент і на виклики, з якими країна може зіштовхнутись, особливо проблеми енергетичної залежності. В матеріалі *Le Monde* вказано: “Серед республік, які вже проголосили свою незалежність або збираються це зробити, Україна, безсумнівно, має найбільшу кількість економічних активів”; “Однак, київським чиновникам ще належить пройти довгий шлях, перш ніж вони зможуть модернізувати свою економіку та успішно інтегрувати свою країну у світову економіку”¹¹⁴.

Одним із ключових чинників, що впливали на сприйняття України у Франції, залишалась Чорнобильська катастрофа 1986 року. Хоча аварія сталася ще до здобуття Україною незалежності, її наслідки мали довготривалий вплив на імідж України як країни, що пережила техногенну катастрофу глобального масштабу. Чорнобиль асоціювався з небезпекою, проблемами екології та здоров’я. В медіа можна спостерігати наявність матеріалів, у яких виражається занепокоєння та дослідження впливу трагедії. До прикладу, *Libération* пише: “В

¹¹³ *Le Monde*. A la veille du référendum en Ukraine " Nous sommes en territoire occupé ". *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/12/01/a-la-veille-du-referendum-en-ukraine-nous-sommes-en-territoire-occupe_4033959_1819218.html (date of access: 22.02.2025).

¹¹⁴ *Le Monde*. PROCLAMATION D’INDEPENDANCE DE L’UKRAINE Des atouts économiques. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/proclamation-d-independance-de-l-ukraine-des-atouts-economiques_4035315_1819218.html (date of access: 23.02.2025).

Україні ймовірність розвитку раку щитовидної залози у дитини зросла у вісім разів після аварії”¹¹⁵. Висвітлюється і безпосередній внесок Франції з метою подолання наслідків аварії та гарантування подальшої безпеки, зокрема, підписання угоди щодо безпеки українських ядерних об’єктів у 1992 році: “Перші кроки в цьому напрямку щойно були зроблені під час візиту пана Стросс-Кана з підписанням у Києві генеральної угоди між Дирекцією з безпеки ядерних установок Франції (DSIN) та Державним комітетом України з ядерної та радіаційної безпеки, директор якого, пан Миколай Штейнберг, є рішучим прихильником справжнього органу безпеки”¹¹⁶.

Також медіа Франції відображають доволі критичну реакцію на рішення України 1993 року продовжити експлуатацію реакторів Чорнобильської АЕС, скасувавши дію мораторію. Французькі медіа вказують на реалії, з якими стикається Україна: економічна слабкість та залежність від енергетичних поставок з Росії змушують уряд продовжувати використовувати застарілі та небезпечні реактори. Зокрема, у публікації *Le Monde* присутнє іронічне висвітлення дій української влади — зазначається, що “економічний реалізм переважив аргументи екологів”¹¹⁷. Значна частина статей наголошує на необхідності закриття Чорнобильської АЕС, можна простежити негативне ставлення до відкладання цього рішення Україною, незадоволення вимогами з боку України та пересторогу щодо надійності держави. Зокрема, в одній із публікацій вказано: “Звичайно, Україна просить більше. Це навіть виглядає як

¹¹⁵ Hazan P. Le cancer de la thyroïde frappe les enfants de Tchernobyl L’OMS étudie les séquelles de la catastrophe nucléaire. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/1995/11/25/le-cancer-de-la-thyroide-frappe-les-enfants-de-tchernobyl-oms-etudie-les-séquelles-de-la-catastroph_148957/ (date of access: 23.02.2025).

¹¹⁶ *Le Monde*. Un accord signé à Kiev La France va aider l’Ukraine à améliorer la sûreté de ses centrales nucléaires. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1992/07/04/un-accord-signe-a-kiev-la-france-va-aider-l-ukraine-a-ameliorer-la-surete-de-ses-centrales-nucleaires_3912090_1819218.html (date of access: 23.02.2025).

¹¹⁷ *Le Monde*. Après l’abandon du moratoire nucléaire de 1990 Le Parlement ukrainien prolonge l’exploitation des réacteurs de Tchernobyl. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1993/10/23/apres-l-abandon-du-moratoire-nucleaire-de-1990-le-parlement-ukrainien-prolonge-l-exploitation-des-reacteurs-de-tchernobyl_3941704_1819218.html (date of access: 23.02.2025).

шантаж: Чорнобиль або викуп. Шантаж може бути аморальним, навіть суїцидальним у даному випадку. Залишається питання, чи можна довіряти”¹¹⁸.

Особлива увага до України була також спричинена наявністю ядерної зброї. У французьких виданнях неодноразово вказувалось про стурбованість її майбутнім. Згадка “ядерна зброя” присутня у 299 публікаціях *Le Monde* за період 1991–2003 рр. Україна на шпальтах ЗМІ постає як “друга європейська ядерна держава, що поступається Росії, але значно випереджає Францію та Велику Британію разом узятих”¹¹⁹. Водночас підкреслюється тривога щодо проблеми роззброєння через потребу “потужностей, яких в Україні немає”¹²⁰. Також присутня певна недовіра та скептицизм стосовно подальших дій України стосовно денуклеаризації. До прикладу, у публікації *Le Monde* 1992 року вказано: “Українські джерела сьогодні підтверджують це зобов’язання, але цілком ймовірно, що останні рішення pana Кравчука, і тим більше те, як він їх виправдовує, посилять невизначеність Заходу щодо того, що насправді відбувається на колишній радянській території”¹²¹.

Важливим аспектом, що впливав на імідж України у Франції, було питання Криму та подальші політичні суперечності щодо Чорноморського флоту. Цей конфлікт мав значний геополітичний вимір та демонстрував складність пострадянських відносин між Києвом і Москвою. Напруження досягло піку у 1992–1993 роках, коли сторони обмінювалися заявами про право власності, а Росія відкрито підтримувала проросійські сили в Криму. Політичні й дипломатичні суперечки супроводжувалися інцидентами на морі, а українські

¹¹⁸ Le Monde. TRAVERSES Tchernobyl mon amour. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/09/06/traverses-tchernobyl-mon-amour_3813427_1819218.html (date of access: 23.05.2025).

¹¹⁹ Le Monde. La deuxième puissance nucléaire d’Europe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/11/30/la-deuxieme-puissance-nucleaire-d-europe_4033348_1819218.html (date of access: 23.02.2025).

¹²⁰ Le Monde. La deuxième puissance nucléaire d’Europe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/11/30/la-deuxieme-puissance-nucleaire-d-europe_4033348_1819218.html (date of access: 25.02.2025).

¹²¹ Le Monde. A une semaine du sommet de la CEI L’Ukraine interrompt le transfert de ses armes nucléaires vers la Russie. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1992/03/14/a-une-semaine-du-sommet-de-la-cei-l-ukraine-interrompt-le-transfert-de-ses-armes-nucleaires-vers-la-russie_3877057_1819218.html (date of access: 25.02.2025).

військові кораблі неодноразово стикалися з провокаціями. Франція сприймала цю ситуацію як потенційне джерело нестабільності в регіоні, що могло вплинути на безпеку Чорноморського простору та в цілому на східний фланг Європи. Загалом у газеті *Le Monde* з 1991 по 2003 рік “Чорноморський флот” згадується у 96 публікаціях про Україну; “Крим” — у 75.

В медіа яскраво демонструються страхи перед можливою ескалацією ситуації в Криму. У статті *Le Monde* зазначається: “Чарівний півострів, чий багатства є дуже бажаними, може стати театром конфлікту між Україною та Росією — Югославія з ядерною зброєю”¹²². У публікаціях про суперечку Росія постає як країна, що чинить постійний тиск, а Україна — як молода держава, яка вимушена маневрувати між зовнішнім впливом та внутрішніми проблемами: “У тонкій грі економічного, політичного та військового тиску, що чиняться на Україну, Крим є лише одним з елементів, який не повинен призвести до розпаду, а допомогти повернути Київ до складу Росії”¹²³.

Про суперечку стосовно Чорноморського флоту в медіа згадують як про надзвичайно гостру проблему, яку Росія та Україна ніяк не можуть вирішити, зокрема через навмисне загострення конфлікту з боку РФ. “Через кілька років після проголошення незалежності України доля Севастопольської військово-морської бази все ще залишається яблуком розбрату між Києвом і Москвою, якій важко змиритися з “подарунком” Криму Україні від Хрущова 1954 року”, — зауважується в *Libération*¹²⁴. Медіа Франції транслиують слабкість України, зокрема після підписання угоди з РФ 15 квітня 1994 року. У газеті *Le Monde*

¹²² Naudet J.-B. Une péninsule aux richesses convoitées. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1995/03/21/une-peninsule-aux-richesses-convoitees_3868529_1819218.html (date of access: 25.02.2025).

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Amalric J. Kiev s’inquiète du vide au Kremlin Pour l’Ukraine, l’élargissement de l’Otan doit aller à son terme. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/1997/02/01/kyev-s-inquiete-du-vide-au-kremlin-pour-l-ukraine-l-elargissement-de-l-otan-doit-aller-a-son-terme_195474/ (date of access: 26.02.2025).

вказується: “Але, за умови реалізації, це чітко підтверджує послаблення позицій України, а також постійне відгризання Росією атрибутів її незалежності”¹²⁵.

Також у Франції продовжує пильно моніторитись економічне становище України. З 1992 року підкреслюється економічна нестабільність та складність реформ в Україні після здобуття незалежності. Вказується повільний процес трансформацій в економіці, відзначаючи спроби уряду Києва забезпечити незалежність у фінансових та військових питаннях, але також підкреслюючи відсутність реальних кроків для стабільності економіки. Газета *Le Monde* пише: “Україна не рухається шляхом швидкої економічної трансформації. Команда Леоніда Кравчука, президента України, бореться за контроль над Чорним морем, але нічого не зробила для визначення економічних кордонів країни”¹²⁶. Надалі акцент знову робиться на системні виклики, які стримують розвиток держави. Французька преса часто підкреслює низький рівень життя населення країни: “Найгірша економічна ситуація серед усіх колишніх країн СРСР, які не перебувають у стані війни. Просто прогуляйтеся кілька годин вулицями Києва та послухайте його мешканців, щоб переконатися в цьому невтішному діагнозі, який нещодавно поставив Україні експерт Міжнародного валютного фонду”¹²⁷. *Libération* у публікації від 1998 року пише: “Через сім років після здобуття незалежності Україна бореться з серйозною економічною кризою”¹²⁸.

¹²⁵ *Le Monde*. A la suite d'un accord avec l'Ukraine Moscou obtient l'essentiel de la flotte de la mer Noire et Sébastopol. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/04/17/a-la-suite-d-un-accord-avec-l-ukraine-moscou-obtient-l-essentiel-de-la-flotte-de-la-mer-noire-et-sebastopol_3831694_1819218.html (date of access: 27.02.2025).

¹²⁶ *Le Monde*. Prudente Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1992/02/11/prudente-ukraine_3882870_1819218.html (date of access: 27.02.2025).

¹²⁷ *Le Monde*. Sombre Ukraine A une semaine du scrutin législatif, la situation économique est proche de l'effondrement. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/03/22/sombre-ukraine-a-une-semaine-du-scrutin-legislatif-la-situation-economique-est-proche-de-l-effondrement_3829412_1819218.html (date of access: 28.02.2025).

¹²⁸ Soulé V. Deux regards sur l'Ukraine avant les élections législatives, dimanche (2) A Kiev, l'économie de la survie. Alors que la crise sévit, le Président se heurte à l'immobilisme du Parlement. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/1998/03/28/deux-regards-sur-l-ukraine-avant-les-elections-legislatives-dimanche-2-a-kiev-l-economie-de-la-survi_231531/ (date of access: 01.03.2025).

Окрема увага зосереджена на взаємозв'язку економічних проблем зі складнощами політичної ситуації держави. В статті *Le Monde* зазначається: “Економіка перебуває в безладі, значна частина населення виживає на мізерні зарплати, а лідери, схоже, не можуть домовитися про чітку політику: в довгостроковій перспективі саме незалежність країни, що зазнає величезних регіональних диспропорцій і тиску з боку Росії, зараз здається під загрозою”¹²⁹.

Позитивний вплив на імідж України мали її прагнення до зближення з ЄС та НАТО. Показовим є той факт, що після підписання Україною Тимчасової торгівельної угоди з ЄС і зобов'язавшись зміцнити зв'язки з НАТО, в медіа спостерігалось покращення образу держави. Так, в одній зі статей *Le Monde* 1995 року зазначається: “У 1991 році ніхто на Заході, а тим паче в Москві, де країна досі вважається історичним “васалом” Росії, не робив великої ставки на життєздатність української незалежності. Однак імідж цієї країни, а також інтерес до неї з боку Заходу кардинально змінилися”¹³⁰.

Водночас часто згадується Україна в контексті проблем корупції та олігархії. “Відсутність реформ, відтік капіталу, підозри у розкраданні, депресивна економіка, корупція, страх авторитаризму, тиск на ЗМІ...”, — пише видання *Le Monde*¹³¹. Інша стаття вказує: “країна продовжує боротися з проблемами, що нагадують ситуацію в Росії: вплив “олігархії”, яка контролює цілі сектори економіки (зокрема, енергетичний сектор), перешкоджає реформам, що пропагуються МВФ”¹³².

¹²⁹ *Le Monde*. Alors que la situation économique du pays est catastrophique Les élections en Ukraine risquent d'ouvrir une période de confusion politique. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/03/27/alors-que-la-situation-economique-du-pays-est-catastrophique-les-elections-en-ukraine-risquent-d-ouvrir-une-periode-de-confusion-politique_3832167_1819218.html (date of access: 01.03.2025).

¹³⁰ *Le Monde*. L'Ukraine choisit l'Europe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1995/06/03/l-ukraine-choisit-l-europe_3869023_1819218.html (date of access: 02.03.2025).

¹³¹ Stern B. L'Ukraine est accusée d'avoir détourné des fonds du FMI. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2000/04/07/l-ukraine-est-accusee-d-avoir-detourne-des-fonds-du-fmi_3680312_1819218.html (date of access: 03.03.2025).

¹³² Bilan du Monde. Morosité. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/07/10/morosite_85532_1819218.html (date of access: 03.03.2025).

Слід зазначити той факт, що Україна у Франції сприймається і як країна-осередок торгівлі жінками. Зокрема, видання *Libération* вказує: “Україна стала гарячою точкою торгівлі жінками, яких заманюють фальшивими обіцянками працевлаштування, потім “продають” сутенерам і примушують до проституції”¹³³.

В медіа все частіше наголошується на слабкості України. Зокрема публікація *Le Monde* відзначає дивні слова в гімні держави (Ще не вмерла України,...) та говорить про неї як привид Європи та країну, яка “незграбно намагається використати Чорнобильську катастрофу як аргумент для отримання ще більшої допомоги Заходу”¹³⁴. Зображується сильне розчарування Україною, яка, попри можливості та ресурси, не змогла використати свій потенціал. “Через десять років після здобуття незалежності Україна, країна з 49 мільйонами жителів розміром з Францію, стратегічно розташована між Польщею та Росією, не виправдала очікувань” — наголошує *Le Monde*¹³⁵.

Важливою подією, що сприяла висвітленню європейських настроїв України та привернула увагу громадськості, стала Помаранчева революція. Французькі медіа активно публікують новини стосовно фальсифікації виборів та акцій протесту українських громадян, наголошуючи на прагненні українців до демократії. Видання *Le Monde* характеризує події 2004 року, як “історичні, надзвичайні дні, що відображають повагу до волі громадян і встановлення демократичного режиму”¹³⁶. В *Libération* підкреслюється, що революція

¹³³ Soulé V. Ukraine, haut lieu de la traite des femmes. Attirées par l'étranger, de nombreuses Ukrainiennes tombent dans la prostitution. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2000/03/15/ukraine-haut-lieu-de-la-traite-des-femmes-attirees-par-l-etranger-de-nombreuses-ukrainiennes-tombent_318238/ (date of access: 05.03.2025).

¹³⁴ Nougayrede N. Le double pari de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1997/07/19/le-double-pari-de-l-ukraine_3790884_1819218.html (date of access: 05.03.2025).

¹³⁵ Nougayrede N. En Ukraine, le pouvoir glisse vers l'autoritarisme et se rapproche peu à peu de Moscou. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/03/10/en-ukraine-le-pouvoir-glisse-vers-l-autoritarisme-et-se-rapproche-peu-a-peu-de-moscou_4180115_1819218.html (date of access: 05.03.2025).

¹³⁶ Le Monde. Révolution orange : le modèle Poutine échoue en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2004/12/02/le-modele-poutine-echoue-en-ukraine-par-marie-mendras_389379_1819218.html (date of access: 06.03.2025).

“глибоко змінила країну і зробила її більш зрілою”¹³⁷. Цифри також свідчать про збільшення уваги до України: у газеті *Le Monde* опубліковано 125 новинних матеріалів за 2004 рік, у яких йдеться про Україну (порівняно з 13 у 2003 році). Згадка “Помаранчева революція” загалом зустрічається у 59 публікаціях.

Незважаючи на покращення іміджу України після Помаранчевої революції, вже наступного року основною темою в медіа Франції стала політична криза. Видання висвітлюють конфлікти між президентом Віктором Ющенком і прем'єр-міністром Юлією Тимошенко, кадрові зміни в уряді та дискусії навколо реформ. У публікації *Le Monde* зазначається: “Прекрасна єдність, продемонстрована на майданчику Майдану в грудні, була остаточно зруйнована, коли президент Ющенко відправив у відставку весь свій уряд”¹³⁸. В *Libération* вказується: “Всього через рік після Помаранчевої революції, яка, здавалося, ознаменувала тріумф західної демократії, Україна глибоко розділена на прихильників Ющенка, Януковича та Тимошенко”¹³⁹. Упродовж наступних років тема політичних криз в Україні залишалася однією з ключових у французьких медіа, набуваючи особливої активності висвітлення у 2007 та 2008 роках.

Окрім внутрішньополітичних проблем, французькі ЗМІ широко висвітлюють так звані “газові війни” між Україною та Росією у 2005-2006 та 2008-2009 роках. Пильну увагу Франції до “газових війн” можна також пояснити безпосереднім їхнім впливом на Європейський Союз, адже на той час до ЄС

¹³⁷ Millot L. Iouchtchenko : «Maintenant nous sommes libres». *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2004/12/28/iouchtchenko-maintenant-nous-sommes-libres_504284/ (date of access: 06.03.2025).

¹³⁸ Châtelot C. En Ukraine, neuf mois après la "révolution orange", l'heure de la désillusion a sonné et les luttes de pouvoir s'intensifient. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/09/12/en-ukraine-neuf-mois-apres-la-revolution-orange-l-heure-de-la-desillusion-a-sonne-et-les-luttes-de-pouvoir-s-intensifient_688108_3214.html (date of access: 07.03.2025).

¹³⁹ Millot L. Le Premier ministre ukrainien victime du gaz. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2006/01/11/le-premier-ministre-ukrainien-victime-du-gaz_26021/ (date of access: 07.03.2025).

близько 80% газу з Росії проходило через Україну¹⁴⁰. Загалом у статтях 2005 року помічалось, що РФ використовує газовий шантаж з метою політичного тиску — щоб підтримати проросійську опозицію та послабити адміністрацію президента Віктора Ющенка напередодні вирішальних парламентських виборів у березні 2006 року¹⁴¹. Описуючи ситуацію, в якій опинилась Україна, медіа зазначають, що “Україна ніби розірвана, адже хоче захистити Європу, до якої наблизилася після Помаранчевої революції, але Москва залишається ключовим торговим партнером для Києва”¹⁴². Також після підписання угод між Україною та РФ, Україна здебільшого характеризується як послаблена країна. До прикладу, стаття *Libération* від 2006 року містить наступне висловлювання: “Насправді Київ підписав катастрофічний текст, який матиме серйозні наслідки для його енергетичної незалежності, якщо він буде виконаний”¹⁴³.

Після обрання Президентом Віктора Януковича, цитуючи одне з провідних видань Франції, *Le Figaro*, “Україна пережила поворот на 180 градусів, що характеризувався як посиленням режиму, так і різким зближенням з Росією”¹⁴⁴. Відповідно, починаючи з 2010 року Україну сприймають як державу, яка йде на

¹⁴⁰ Nodé-Langlois F. Menace d’une nouvelle guerre du gaz avec Kiev. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2008/02/12/01003-20080212ARTFIG00322-menace-d-une-nouvelle-guerre-du-gaz-avec-kiev.php> (date of access: 07.03.2025).

¹⁴¹ Le Monde, AFP. Le différend gazier entre Moscou et Kiev demeure à quelques heures du terme de l’ultimatum russe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/12/31/le-differend-gazier-entre-moscou-et-kiev-demeure_726180_3214.html (date of access: 07.03.2025).

¹⁴² Vatel M. Bruxelles s’inquiète du différend gazier entre Kiev et Moscou. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/12/31/bruxelles-s-inquiete-du-differend_726050_3214.html (date of access: 08.03.2025).

¹⁴³ Millot L., Soulé V. L’Ukraine piégée dans une usine à gaz. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/evenement/2006/03/16/l-ukraine-piegee-dans-une-usine-a-gaz_33253/ (date of access: 08.03.2025).

¹⁴⁴ Thédrel A. L’Ukraine s’en retourne à la case départ. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2010/10/26/01003-20101026ARTFIG00808-l-ukraines-en-retourne-a-la-case-depart.php> (date of access: 09.03.2025).

шлях путінізації, знаходиться під загрозою ізоляції¹⁴⁵ та перебуває в стані повного демократичного регресу¹⁴⁶.

Значно змінила уявлення про Україну в медіапросторі Франції Революція Гідності. Провідні видання Франції регулярно висвітлюють події, аналізуючи як внутрішні причини протестів, так і реакцію міжнародної спільноти. У новинних матеріалах зберігається акцент на боротьбі українців за демократію та протистояння олігархічному режиму, що намагався зберегти зв'язки з Росією. За висловлюванням в *Le Monde*, Євромайдан “віродив привид України, підпорядкованої Москві, України, приреченої її лідерами на субсидовану стагнацію, корупцію, дрібні угоди між могутніми приятелями”¹⁴⁷. Також присутні порівняння подій з Помаранчевою революцією 2004 року, після якої, як вважалося, була “упущена можливість модернізувати та демократизувати Україну”¹⁴⁸.

У засобах масової інформації почав відображатись більший акцент на європейській інтеграції України. *Le Monde* наголошує на прагненні країни приєднатися до європейської спільноти та відходу від російського вектора політики: “Це надзвичайно відповідає європейським цінностям: вимогам верховенства права, демократичним стандартам і відмові від російської “моделі” Володимира Путіна”¹⁴⁹. Також видання містить висловлювання, що “Україна за

¹⁴⁵ Jégo M. L'Ukraine en voie de "poutinisation". *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2012/06/01/l-ukraine-en-voie-de-poutinisation_1711457_3210.html (date of access: 10.03.2025).

¹⁴⁶ Le Monde Géo et Politique. Ukraine : la démocratie en péril. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2012/06/01/ukraine-la-democratie-en-peril_1711449_3210.html (date of access: 11.03.2025).

¹⁴⁷ Smolar P. Ukraine : un mouvement épidermique et spontané qui bouscule l'échiquier politique. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/02/ukraine-un-mouvement-epidermique-et-spontane-qui-bouscule-l-echiquier-politique_3523675_3214.html (date of access: 12.03.2025).

¹⁴⁸ Gérard M. Les visages de la contestation en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/02/les-visages-de-la-contestation-en-ukraine_3524061_3214.html (date of access: 13.03.2025).

¹⁴⁹ Le Monde. Répression en Ukraine : l'Europe doit donner de la voix. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/11/repression-en-ukraine-l-europe-doit-donner-de-la-voix_3529260_3214.html (date of access: 13.03.2025).

своєю історією та культурою належить до європейської цивілізації”¹⁵⁰, та що “громадяни України вкотре продемонстрували, що повністю розуміють і підтримують проєкт євроасоціації в його історичному вимірі”¹⁵¹.

Видання *Libération* також підкреслює значення громадянського суспільства у формуванні нового образу держави. У статтях йдеться про мирний характер протестів, політичну зрілість учасників Майдану, їхню рішучість та самокритичність щодо попередніх помилок та здатність до консолідації. Зазначається, що це “політична і людська боротьба, яку виграли українці”¹⁵². Всього за 2013 рік кількість згадок “Україна” в газеті *Le Monde* становила 199 публікацій.

Україна також висвітлюється у контексті спорту, зокрема значущої для країни події — Євро-2012. Згадка “Україна” у французькій газеті “*Le Monde*” за 2012 рік наявна у 152 новинно-аналітичних продуктах, 43 з яких або безпосередньо стосуються Євро-2012, або опосередковано згадують про подію, зокрема в політичному контексті. Водночас слід зауважити, що у статті про Євро-2012 та вплив спорту на імідж держави від видання “*Le Figaro*”, присутнє висловлювання, що хоча організація масштабних спортивних подій може добре вплинути на імідж, не все можна вирішити за допомогою спорту, як це видно на прикладі України: “Ми це бачимо з Україною: коли є політичні проблеми, спорту недостатньо”¹⁵³.

Особливу увагу французьких ЗМІ привернули також активістки феміністичного руху *Femen*, чия діяльність викликала зацікавлення в контексті

¹⁵⁰ Besançon A. L’Ukraine est européenne !. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2014/01/21/l-ukraine-est-europeenne_4351464_3232.html (date of access: 13.03.2025).

¹⁵¹ Gérard M. Crise ukrainienne : A Kiev, « en 2004, on se battait pour une personne, aujourd’hui on se bat pour une idée ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/11/28/a-kiev-en-2004-on-se-battait-pour-une-personne-aujourd-hui-on-se-bat-pour-une-idee_3521574_3214.html (date of access: 13.03.2025).

¹⁵² Mendras M. L’Ukraine est déterminée à occuper sa place. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2014/02/27/l-ukraine-est-determinee-a-occuper-sa-place_983362/ (date of access: 13.03.2025).

¹⁵³ Détrouyat O. Euro 2012 : « Faire passer des messages par le sport ». *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/sport-business/2012/06/15/20006-20120615ARTFIG00447-faire-passer-des-messages-par-les-evenements-sportifs.php> (date of access: 14.03.2025).

боротьби з проявами сексизму та насилля над жінками в українському суспільстві. У матеріалах, присвячених їхнім протестам, поряд із підтримкою руху згадується й загальна ситуація в Україні — країні, яка за висловлюванням в *Le Monde* “найбільше постраждала від вірусу СНІДу в Європі”¹⁵⁴. Також зазначається про зростання секс-туризму, що посилюється на тлі проведення Євро-2012: “Секс-індустрія в Україні потирає руки в очікуванні Євро-2012, яке розпочнеться 8 червня”¹⁵⁵.

Також вплив на імідж України залишила культура. У цьому контексті значну роль відіграли відомі українські письменники, співаки та інші діячі культури. Так, зацікавлення у французькому медіапросторі викликав Микола Гоголь, зокрема під час відзначення 200-річчя від дня його народження та дискусій щодо його приналежності до російської чи української літературної спадщини¹⁵⁶. З 1991 по 2013 рік письменник згадується у 88 публікаціях видання *Le Monde*. Проте здебільшого видання Франції описують його як російського письменника, лише зрідка зауважуючи про те, що він народився в Україні.

Присутні і згадки про Сергія Параджанова та його культову екранізацію “Тіні забутих предків”, яка зобразила красу української природи та культури. Видання *Le Monde* пише: “У ліричній, чуттєвій, потім драматичній і фантастичній атмосфері Параджанов підніс культуру, звичаї, обряди та легенди гуцулів, божевільне кохання, ностальгічне минуле та глибокі стосунки між людиною та природою”¹⁵⁷. За визначений період газета *Le Monde* зазначає про видатного кінорежисера та сценариста 35 разів. *Le Figaro* також говорить про

¹⁵⁴ Pierre Lepidi. Du stade au sommier. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2012/07/02/du-stade-au-sommier_1727973_3232.html (date of access: 14.03.2025).

¹⁵⁵ Rédaction du Monde.fr. EURO 2012 — Les prostituées ukrainiennes se préparent à l’afflux de supporters. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/big-browser/article/2012/05/22/euro-2012-les-prostituees-ukrainiennes-se-preparent-a-l-afflux-de-supporters_5987210_4832693.html (date of access: 14.03.2025).

¹⁵⁶ Jégo M. Gogol nouvel otage du conflit russo-ukrainien. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/livres/article/2009/04/16/gogol-nouvel-otage-du-conflit-russo-ukrainien_1181350_3260.html (date of access: 14.03.2025).

¹⁵⁷ Siclier J. Paradjanov, le persécuté. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/04/22/paradjanov-le-persecute_4174535_1819218.html (date of access: 14.03.2025).

його талант, зауважуючи що у фільмі “Тіні забутих предків” він “переносить історію Ромео і Джульєтти в легендарну Україну”¹⁵⁸. Водночас видання *Libération* зображує Параджанова як “російського, грузинського, вірменського режисера-гомосексуаліста” та загалом містить його представлення, як радянського митця¹⁵⁹.

Однією із найбільш згадуваних постатей у французьких медіа став Андрій Курков. Публікації висловлювали захоплення українським письменником, який представляв “сюрреалістичні подорожі колишньою радянською імперією”¹⁶⁰ та описував “пострадянський всесвіт, яким керує абсурд”¹⁶¹. Висвітлювалась і його думка щодо Революції гідності та аналогії між подіями з його книги та тогочасною реальністю¹⁶². Але слід зауважити, що А. Курков часто зображував негативні аспекти українського життя, що не мало позитивний вплив на сприйняття України.

Присутня подібна ситуація і з Борисом Михайловичем, радянським та українським артфотографом. Зокрема, *Libération* пише про нього так: “Фотограф, робота якого виставлена в Парижі, показує занепад своєї країни, починаючи з 1968 року і до наших днів”¹⁶³.

Важливою репрезентацією іміджу України в культурному плані була щорічна подія — Євробачення. Найбільше висвітлення у французьких медіа

¹⁵⁸ Sergueï Paradjanov, homme orchestre de l’art. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/2006/10/30/03004-20061030ARTFIG90042-serguei-paradjanov-homme-orchestre-de-l-art.php> (date of access: 15.03.2025).

¹⁵⁹ Potel I. La magie Paradjanov. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/médias/2004/03/01/la-magie-paradjanov_470687/ (date of access: 15.03.2025).

¹⁶⁰ Le Monde des Livres. La ménagerie de Kourkov. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/07/31/la-menagerie-de-kourkov_211447_1819218.html (date of access: 15.03.2025).

¹⁶¹ Le Monde des Livres. Andreï Kourkov le pingouin voyageur. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2004/05/27/andreï-kourkov-le-pingouin-voyageur_366416_1819218.html (date of access: 15.03.2025).

¹⁶² Salles A. Si « Le Pingouin » revenait sur la place Maïdan à Kiev. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/06/si-le-pingouin-revenait-sur-la-place-maidan-a-kiev_3527102_3214.html (date of access: 16.03.2025).

¹⁶³ Renault G. Mikhaïlov et les damnés de l’Ukraine. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/culture/1999/04/10/mikhaïlov-et-les-damnes-de-l-ukraine_270827/ (date of access: 16.03.2025).

здобула Верка Сердючка, причиною чого стали політичні суперечки. Як зазначалось у *Le Monde*, український представник Євробачення-2007 викликав хвилю критики з боку “українських націоналістів” та спричинив обурення в Росії через рядок, який багато хто інтерпретував як “I Want You to Sing Russia Goodbye”¹⁶⁴. Щодо Євробачення-2012, в *Libération* опубліковано статтю стосовно расистських висловлювань “лідера українських націоналістів” — Юрія Сиротюка про співачку Гайтану, яка представляла Україну на пісенному конкурсі¹⁶⁵. Також в пресі зазначається український реп-гурт Ґринджоли, що був змушений змінити текст пісні “Разом нас багато, нас не подолати”, оскільки та “прямо згадує президентські вибори в Україні 2004 року та Помаранчеву революцію”¹⁶⁶.

Отож, у французьких медіа імідж України в перші роки незалежності формувався здебільшого через призму її відносин із Росією, геополітичних викликів та внутрішніх проблем. Спершу Україна не сприймалася як повністю самостійний суб’єкт міжнародної політики, а її образ залишався розмитим і фрагментарним.

Ключові наративи французької преси зосереджувалися на ядерному роззброєнні, економічних труднощах та політичній нестабільності. Україну часто описували як державу, що перебуває в тіні Росії, з обмеженими можливостями впливати на власне майбутнє. Невизначеність щодо Чорноморського флоту, суперечки навколо Криму та економічна криза лише підкріплювали цей образ.

Водночас, французькі медіа не ігнорували й позитивні аспекти української незалежності. У матеріалах зазначалося, що Україна володіє значним ресурсним

¹⁶⁴ Leloup D. Edition très politique pour l’Eurovision 2007, qui se tiendra en mai. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2007/04/06/edition-tres-politique-pour-l-eurovision-2007-qui-se-tiendra-en-mai_892613_3246.html (date of access: 16.03.2025).

¹⁶⁵ La chanteuse métisse qui déplaît au parti nationaliste ukrainien. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/musique/2012/02/22/la-chanteuse-metisse-qui-deplaît-au-parti-nationaliste-ukrainien_797979/ (date of access: 16.03.2025).

¹⁶⁶ Jeanticou R. Eurovision : la facette politique du disco européen. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2013/05/18/eurovision-la-facette-politique-du-disco-europeen_3323916_3246.html (date of access: 16.03.2025).

потенціалом та має культурну й історичну спадщину, яка відрізняє її від Росії. Проте ці акценти часто губилися на тлі домінуючого дискурсу про кризові явища.

З часом, зокрема після Євромайдану, у французькому медіапросторі відбулося поступове переосмислення ролі України. Якщо спочатку вона здебільшого асоціювалася з проблемами пострадянського переходу, то згодом почали з'являтися аналітичні матеріали, які висвітлювали її європейські прагнення, суспільні трансформації та прагнення до демократичного розвитку. Проте ці зміни не змогли повністю подолати стереотипи, які довгий час формували сприйняття України у французьких ЗМІ, тому скепсис щодо правдивості дій, надійності України та її майбутнього все ж залишався.

3.2. Основна тематика представлення України в період 2014-2021 рр.

З 2014 року французькі медіа почали висвітлювати імідж України з нової перспективи, водночас зберігався акцент як на позитивних, так і на негативних його аспектах. Спалах російської агресії проти України суттєво змінив особливості тлумачення подій, що призвело до зростання уваги з боку іноземної аудиторії. Війна продемонструвала справжній образ України, який контрастував з наративами, що поширювались агресором.

З початком воєнних дій у 2014 році інтерес французьких ЗМІ до України зріс на 634%. Зокрема, у газеті Le Monde було зафіксовано 1460 публікацій, у яких згадувалася Україна.

Російська агресія проти України та незаконна анексія її територій у 2014 році переважно трактувалися французькими медіа як прояв кризи, а не як початок війни проти української держави та її громадян. Лексичний аналіз публікацій провідних видань свідчить про переважне використання терміна “криза” для опису ситуації в Україні. У газеті Le Monde він згадувався 331 раз упродовж 2014 року. Водночас слово “конфлікт” траплялося у 212 новинних матеріалах, а термін “війна” — у 198 публікаціях.

Питання Криму стало однією з центральних тем, що активно висвітлювалися серед французької аудиторії у 2014 році. Протягом року “Крим” згадується 491 раз у новинних матеріалах газети *Le Monde*. У медіа Франції Крим постає як регіон зі значним російським впливом та історично слабкими зв’язками з Україною. Наприклад, *Le Monde* зазначає: “Лише в 1991 році, коли розпався СРСР, наслідки “подарунку” стали відчутними: Крим опинився під владою Києва, з яким у нього було мало спільної історії”¹⁶⁷. *Le Figaro* також пише: “Історично російський, культурно російський, переважно російський етнічно, питання пам’яті, фактор геополітичної сили, Крим стане одним з нервових центрів, де буде розрубаний гордіїв вузол української кризи”¹⁶⁸. Слід зауважити, що при аналізі публікацій медіа були виявлені історичні спотворення та відображення проросійських наративів. Так, в описі історії Криму *Le Figaro* представляє Росію як наступницю Київської Русі: “Він [півострів Крим] процвітав до першого вторгнення русів, майбутніх росіян, у 988 році на чолі з їхнім лідером, великим київським князем Володимиром, який навернув Русь до християнства”¹⁶⁹.

Характеризуючи Україну медіа часто підкреслюють її уразливість, а в прогнозах щодо майбутнього держави та територіальної цілісності зазначають про можливість розширення російської агресії та розпад України. Газета *Le Figaro* вказує: “Через свою складність і слабкості Україна є ідеальним майданчиком для Володимира Путіна”¹⁷⁰. В *Le Monde* присутнє твердження, що “російський тиск загрожує Україні розвалом”¹⁷¹. Також на шпальтах видання

¹⁶⁷ Gérard M. La Crimée a toujours eu un statut à part en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/02/28/pourquoi-la-crimee-a-t-elle-un-statut-a-part-en-ukraine_4375700_3214.html (date of access: 16.03.2025).

¹⁶⁸ Thiérot J.-L., Infographie S. La Crimée, poudrière de l’histoire. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/histoire/monde/2014/02/28/26004-20140228ARTFIG00356-la-crimee-poudriere-de-l-histoire.php> (date of access: 16.03.2025).

¹⁶⁹ Ibid.

¹⁷⁰ Lasserre I. Quels effets domino possibles de la crise ukrainienne ?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/mon-figaro/2014/03/23/10001-20140323ARTFIG00096-quels-effets-domino-possibles-de-la-crise-ukrainienne.php> (date of access: 17.03.2025).

¹⁷¹ Smolar P. La pression russe menace l’Ukraine d’implosion. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2014/03/03/la-pression-russe-menace-l-ukraine-d-implosion_4376507_3210.html (date of access: 17.03.2025).

присутні висловлювання про слабку обізнаність щодо української історії, мови та культури: “Очевидно, що ми відчуваємо брак сучасної та правдивої історії України, її культури та антології її поезії французькою мовою. Це одна з причин, чому так важко зрозуміти поточну ситуацію”¹⁷².

У контексті висвітлення дестабілізації ситуації у східних та південних областях України та воєнних дій на Донбасі, часто вживаним є термін “проросійські сепаратисти” — 370 згадок у виданні *Le Monde* за 2014 рік. Згадка “Схід України” трапляється у 255 публікаціях, “Донецьк” — у 428, “Луганськ” — у 91. Медіа розповідають про масштаби жертв та недотримання домовленостей про припинення вогню проросійськими силами. Також особлива увага приділяється бомбардуванню аеропорту в Донецьку — 69 згадок у газеті *Le Monde* за 2014 рік. В одному з матеріалів *Le Figaro* зазначається наступне: “Бойові дії в основному зосереджені навколо Донецького аеропорту, єдиного анклаву, який утримують українські військові, незважаючи на безперервні напади проросійських ополченців. Щодня смертельні випадки обчислюються десятками”¹⁷³.

У 57 матеріалах газети *Le Monde* також згадується “антитерористична операція”. Здебільшого описуються поразки учасників АТО у спробах відновити контроль над східною частиною України. *Le Figaro* зазначає: “Антитерористична” операція на Донбасі закінчилася провалом, щойно росіяни прийшли на допомогу повстанцям”¹⁷⁴.

До того ж, Україна згадується у контексті авіакатастрофи, яка сталась 2014 року у Донецькій області. Літак МН-17 присутній у 74 публікаціях *Le Monde*. В медіапросторі присутні припущення щодо відповідальності незаконних

¹⁷² Nivat G. Ukraine : vers une troisième Europe ?. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/03/22/ukraine-vers-une-troisieme-europe_4387554_3214.html (date of access: 18.03.2025).

¹⁷³ Ukraine : Donetsk bien loin du cessez-le-feu. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/photos/2014/10/09/01013-20141009ARTFIG00207-ukraine-donetsk-bien-loin-du-cessez-le-feu.php> (date of access: 18.03.2025).

¹⁷⁴ Rousselin P. La vraie bataille pour l'Ukraine. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/blogs/geopolitique/2014/09/la-vraie-bataille-pour-lukrain.html> (date of access: 18.03.2025).

збройних формувань так званих “ДНР” та “ЛНР”, створених і підтримуваних Російською Федерацією, за трагедію, проте конкретні звинувачення відсутні. Показовим тут також є те, що у французьких ЗМІ ці сили називаються проросійськими сепаратистами, що відображає поширений у той час наратив про “братську війну”, нав’язаний Росією. *Le Figaro* подає ситуацію так: “Під підозрою перебувають сепаратистські сили, які контролюють територію, де був збитий літак. Київ і Захід звинувачують їх у тому, що вони помилково обстріляли літак, використовуючи примітивний ракетний комплекс “Бук”, поставлений росіянами. Повстанці і Москва заперечують це і звинувачують українські сили”¹⁷⁵.

Водночас слід зауважити, що медіа Франції в цей період часто зображують події під призмою наративів російської пропаганди. Деякі публікації описують ситуацію як складну, напружену та неоднозначну, зазначаючи про поляризацію українського суспільства та неможливість оцінити вплив Росії, хоча його присутність таки визнається. Про військові дії та проведення незаконних референдумів на Донеччині та Луганщині стаття *Le Monde* пише: “Жорстокість наступу не повинна приховувати реальності: люди слідували”¹⁷⁶.

Присутні твердження, що події 2014 року в Україні спричинені не лише зовнішнім втручанням Росії, а є виявом глибокого внутрішнього розколу українського суспільства між сходом та заходом України. Зазначається, що він існував десятиліттями, має глибокі історичні, культурні та мовні корені. На шпальтах *Le Figaro* вказується: “Зовні життя залишається нормальним, але атмосфера і лексика створюють враження громадянської війни, яка ось-ось спалахне”; “Конфлікт, майже такий же тривіальний для стороннього

¹⁷⁵ *Le Monde*, AFP. Le MH 17 qui s’est écrasé en Ukraine a bien été abattu. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/09/09/le-mh-17-qui-s-est-ecrase-en-ukraine-a-bien-ete-abattu_4484256_3214.html (date of access: 19.03.2025).

¹⁷⁶ Vitkine B. Comment les séparatistes prorusses ont gagné. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/05/12/dans-l-est-de-l-ukraine-succes-populaire-pour-les-separatistes_4415119_3214.html (date of access: 19.03.2025).

спостерігача, як конфлікт Гуллівера “Big-Endians” і “Little-Endians”, є перш за все питанням символів та ідентичності”¹⁷⁷.

Україна зображується як держава в політичній кризі зі слабкою центральною владою. Згадуються помилки верхівки України, зокрема запізнїла реакція на події на Донбасі та невизначена антикризова стратегія. *Le Monde* пише: “Далека від негараздів двох проголошених у понеділок “автономних республік”, перша з яких вже попросила про приєднання до Росії, столиця розмовляє сама з собою”¹⁷⁸.

Активне висвітлення у французькому медіапросторі отримала і тема економічного становища України. Медіа зазначають про катастрофічний стан економіки України, її неефективність та нестачу реформ. Так, *Le Figaro* пише: “Українська влада, загнана в кут катастрофічним станом економіки та дорогим конфліктом на сході, змушена вживати дедалі жорсткіших заходів економії, які виглядають як “шокова терапія”, щоб вивести країну з глухого кута та відновити довіру кредиторів”.

Основна увага приділяється глибокій залежності України від імпорту російських енергоносіїв, а також використанню Кремлем енергетики як геополітичного інструменту впливу. Україна постає як держава, яка опинилася в пастці енергетичної залежності від Росії, що посилює її вразливість у контексті воєнної агресії. *Le Monde* зауважує: “Україна не має іншого вибору, окрім як домовитися з Росією. Якщо вона відновить свою економіку і побудує альтернативну інфраструктуру (скраплений природний газ тощо), їй знадобиться щонайменше десять років, перш ніж вона зможе обійтися без Росії”¹⁷⁹.

¹⁷⁷ Jaulmes A. La grande fracture ukrainienne. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/mon-figaro/2014/05/09/10001-20140509ARTFIG00320-la-grande-fracture-ukrainienne.php> (date of access: 20.03.2025).

¹⁷⁸ Imbert L. En Ukraine, un « dialogue national » qui paraît bancal et tardif. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/05/14/a-kiev-une-tentative-de-dialogue-national-mal-engagee_4416850_3214.html (date of access: 20.03.2025).

¹⁷⁹ Terzian P. La crise énergétique ukrainienne. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2014/03/31/la-crise-energetique-ukrainienne_4392491_3232.html (date of access: 20.03.2025).

Медіа також висвітлюють побоювання щодо тривожних наслідків газового шантажу не лише для України, і й для Європи. Видання *Le Monde* вказує: “Для України та Євросоюзу нависла загроза нової газової війни”; “Європейці, розділені щодо стратегії проти Москви та керовані різними енергетичними інтересами, намагаються сформувати спільний фронт”¹⁸⁰. Загалом у *Le Monde* згадка “газ” за 2014 рік зустрічається у 185 публікаціях, що стосуються України.

Також часто згадуваними поняттями в медіапросторі Франції за 2014 рік є “олігархія” та “корупція”. Цитуючи газету *Le Figaro*, “корупція є досі настільки ж поширеною, а політичний клас так само швидко демонструє свої розбіжності, як і раніше”¹⁸¹. Описуючи Україну, медіа пишуть про неї, як ласий шматок як для українських олігархів, так і для Російської Федерації. *Le Monde* зазначає: “Українська криза, в якій на перший план вийшли “олігархи” — включно з Петром Порошенком, “шоколадним королем”, обраним президентом 25 травня, — що асоціюються з багатством країни, показує, наскільки ця територія є жаданою. І завжди була такою”¹⁸².

В контексті обрання П. Порошенка президентом України видання *Libération* також підкреслює іронічність ситуації, коли після Євромайдану та прагнення скинути корумпований олігархічний режим, українці обрали на пост президента людину з того самого середовища: “Через три місяці після бурхливої революції, яка поклала край корумпованому олігархічному режиму, Україна довірила свою долю заможному бізнесмену, який вже обіймав політичні посади з усіх боків і чия головна чеснота, реальна чи уявна, полягає в тому, що він здатен

¹⁸⁰ Jégo M., Ricard P. Ukraine : l'Europe redoute une nouvelle « guerre du gaz ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2014/04/07/ukraine-l-europe-redoute-une-nouvelle-guerre-du-gaz_4396832_3210.html (date of access: 20.03.2025).

¹⁸¹ Rousselin P. La vraie bataille pour l'Ukraine. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/blogs/geopolitique/2014/09/la-vraie-bataille-pour-lukrain.html> (date of access: 21.03.2025).

¹⁸² Bonin H. Histoire de l'Ukraine : si riche Ukraine, de tout temps convoité. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2014/06/29/si-riche-ukraine-de-tout-temps-convoitee_4446757_3234.html (date of access: 22.03.2025).

керувати державою так само, як він керував своїм бізнесом”¹⁸³. *Le Monde* характеризує президента як “хитрого та опортуністичного олігарха”, якого “важко уявити очисником розпусної моралі еліт і корупції”¹⁸⁴. Серед інших олігархів на шпальтах ЗМІ постають такі особи як І. Коломойський, Р. Ахметов та Д. Фірташ.

У 2015 році увага французької аудиторії до України значно зменшується. Кількість публікацій в *Le Monde*, присвячених Україні, за 2015 рік становить 382, що на 74% відсотки менше порівняно з минулим роком.

Значна частина новин про Україну цього року присвячена питанню припинення вогню та укладенню Мінських домовленостей. Медіа висвітлюють ненадійність угод між РФ та Україною, зазначаючи про щоденні бойові дії та значну кількість жертв. *Le Monde* пише: “З 12 лютого не минуло жодного дня без повідомлень про бойові дії, а українська армія продовжує втрачати людей майже щодня”¹⁸⁵.

Слід зазначати, що в медіапросторі Франції присутні статті, що демонструють чітку підтримку України та глибоке розуміння суті російсько-українського конфлікту. В інформаційно-аналітичному матеріалі *Le Monde* написано наступне: “Якщо ми не будемо перебирати словами, ми повинні описати цю реальність такою, якою вона є: одна країна, Росія, нападає на іншу, Україну — війною. Це не холодна війна, це гаряча війна, в якій головними жертвами стають цивільні особи”¹⁸⁶.

¹⁸³ Despic-Popovic H. Porochenko, «bon patron» de l'Ukraine. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2014/05/26/porochenko-bon-patron-de-l-ukraine_1027437/ (date of access: 22.03.2025).

¹⁸⁴ Smolar P. Petro Porochenko, un oligarque rusé et opportuniste à la tête de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2014/05/26/petro-porochenko-un-oligarque-ruse-et-opportuniste-a-la-tete-de-l-ukraine_4425838_3210.html (date of access: 23.03.2025).

¹⁸⁵ Vitkine B. Reprise des combats dans l'est de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/06/04/reprise-des-combats-dans-l-est-de-l-ukraine_4646786_3214.html (date of access: 23.03.2025).

¹⁸⁶ Le Monde. Faut-il armer l'Ukraine ?. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/02/03/faut-il-armer-l-ukraine_4568777_3232.html (date of access: 23.03.2025).

При цьому в медіа також помічені наративи, що резонують з елементами російської риторики та знімають відповідальність з РФ за продовження агресії, перекладаючи її на Україну. В публікації *Le Monde* зазначається: “У Парижі вважають, що Київ не повністю виконує свої зобов’язання в рамках процесу політичного врегулювання конфлікту на сході країни”; “Петро Порошенко [український президент] не зміг ухвалити закон, який гарантував би організацію місцевих виборів у східних областях і статус широкої децентралізації. Київ поставив умови, які не були передбачені Мінськом”¹⁸⁷.

Частина публікацій також продовжує стосуватись економічних проблем України. На шпальтах *Le Figaro*, Україна зображується так: “Країна, яка переживає дуже глибоку економічну кризу, веде важкі переговори щодо реструктуризації свого державного боргу, який вибухнув цього року і, за оцінками МВФ, очікується, що він досягне 94% ВВП у 2015 році порівняно з 40,6% у 2013 році”¹⁸⁸.

Присутні згадки про Україну і в контексті зменшення її туристичної привабливості. В новині від *Le Monde* вказано: “Але збройний конфлікт на сході України між проросійськими повстанцями та українською армією спустошив пляжі навколо Маріуполя, колись популярного туристичного місця”¹⁸⁹.

Також Україна продовжує асоціюватись з олігархією та корупцією. *Le Figaro* пише: “За підрахунками, 5 мільярдів доларів випарувалися з державної скарбниці та опинилися в кишенях олігархів, зокрема мільярдерів Ігоря Коломойського, Ріната Ахметова та Дмитра Фірташа. Система добре налагоджена: масова корупція в непрозорих державних компаніях. Також

¹⁸⁷ Vitkine B. Les entorses de Kiev à Minsk 2 inquiètent Paris. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/04/02/les-entorses-de-kiev-a-minsk-2-inquietent-paris_4608023_3214.html (date of access: 23.03.2025).

¹⁸⁸ Le Figaro. L'économie ukrainienne s'effondre. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/2015/05/15/20002-20150515ARTFIG00234-l-economie-ukrainienne-s-effondre.php> (date of access: 24.03.2025).

¹⁸⁹ Le Monde, AFP. Vidéo. Ukraine : quand la guerre chasse le tourisme. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/videos/video/2015/08/04/ukraine-quand-la-guerre-chasse-le-tourisme_4711508_1669088.html (date of access: 24.03.2025).

спливає ім'я Миколи Мартиненка, близького соратника Яценюка, якого швейцарське правосуддя розшукує за корупцію”¹⁹⁰.

2016 рік позначився ще більшим скороченням уваги до України у французькому медіапросторі. Згадка “Україна” в газеті *Le Monde* зустрічається 168 разів.

У 2016 році про Україну здебільшого пишуть в контексті проведення реформ. Україна зображується як країна великих очікувань і водночас глибокої розчарованості: відзначаються як досягнення у реформах після Майдану, так і постійні затримки через корупцію, олігархічний вплив і суперечливу політику влади. Видання *Le Monde* підкреслює, що попри певний прогрес, сподівання українського суспільства залишаються здебільшого незадоволеними: “Але ілюзія масштабного очищення, проведеного на повній швидкості, незабаром розвіялася, і уряд особливо розчарував там, де цього очікували найбільше: у боротьбі з корупцією та олігархічними зв’язками. У цій сфері мізерний прогрес був досягнутий лише після нескінченних битв і завдяки спільному тиску громадянського суспільства, яке все ще вирує, та західних донорів”¹⁹¹.

Серед позитивних моментів — в медіа присутній акцент на можливостях розвитку індустрії інформаційних технологій, особливо у Харкові, який розглядають як символ надії для країни. Водночас знову згадуються серйозні виклики у сфері управління та безпеки. *Le Monde* пише: “Харків як технологічний магніт для всієї країни, що обіцяє Україні “світле майбутнє”. Головною перешкодою є погане управління. Як і по всій країні, реформаторські ініціативи гальмуються корупцією та насильством, іноді з летальними наслідками”¹⁹².

¹⁹⁰ Siohan S. Le pouvoir ukrainien accusé de corruption. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2015/12/09/01003-20151209ARTFIG00322-le-pouvoir-ukrainien-accuse-de-corruption.php> (date of access: 24.03.2025).

¹⁹¹ Vitkine B. En Ukraine, les réformes en zigzag de Porochenko. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2016/11/23/les-reformes-en-zigzag-de-porochenko_5036286_3214.html (date of access: 25.03.2025).

¹⁹² Pflimlin E. Ukraine : l'essor contraint des TIC. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2016/06/08/ukraine-l-essor-constraint-des-tic_4942697_3214.html (date of access: 26.03.2025).

У медіа значна увага також приділялася консультативному референдуму в Нідерландах 6 квітня 2016 року щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, оскільки він викликав серйозне занепокоєння щодо майбутнього співпраці з Україною. Переважно наголошувалося на тому, що результат референдуму став поганим знаком для Києва і свідчив про втрату уваги частини європейців до України. У матеріалах підкреслювали розчарування незавершеними реформами, втомленість громадськості й складність політичної ситуації в Україні після революції. У газеті *Le Monde* зазначалося: “Відмова, без сумніву, необов’язкова до виконання, але, безперечно, є негативним сигналом. Це відображає відсутність інтересу європейців до цієї країни, яка розбудила нас наприкінці 2013 року своїм масовим і сміливим утвердженням європейської ідентичності”¹⁹³.

2017 рік позначився ще більшим скороченням уваги до України та перебігу подій на фронті. Про це свідчить як зменшення кількості згадок про Україну, так і твердження, що присутні в інформаційно-аналітичних публікаціях медіа Франції. Так, *Le Figaro* містить статтю з назвою “Забутий конфлікт на Донбасі”¹⁹⁴.

Окрім попередньо згадуваних проблем корупції, олігархії та економічної слабкості, серед основних тем, в контексті яких висвітлюється Україна, — мовне питання. Французькі медіа розкривають мовну політику в Україні з акцентом на її складність і суперечливість: визнають прагнення захистити українську мову, але водночас звертають увагу на ризики надмірного тиску і реакцію російськомовних громадян. Видання *Libération* зазначає: “У двомовній країні такі пропозиції викликають у людей огиду. Дехто користується нагодою, щоб відродити старі кліше: розкол між російськомовним Сходом і україномовним

¹⁹³ Kauffmann S. L’Ukraine entre dans une phase ingrate. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2016/04/16/que-faire-de-l-ukraine_4903335_3214.html (date of access: 27.03.2025).

¹⁹⁴ Avril P. Le conflit oublié du Donbass. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2017/12/17/01003-20171217ARTFIG00124-le-conflit-oublie-du-donbass.php> (date of access: 28.03.2025).

Заходом, ризики, що такі вимоги призведуть до авторитаризму”¹⁹⁵. У *Le Monde* додається, що Україна, проводячи політику українізації для зміцнення національної ідентичності, викликає напруження у відносинах із сусідніми європейськими державами. Газета пише: “Незважаючи на обіцянку Києва звернутися до експертів Ради Європи, останніми днями тон продовжує загострюватися, особливо з Румунією та Угорщиною, кожна з яких заявляє про наявність національних меншин, що налічують близько 150 000 осіб”¹⁹⁶.

У червні 2017 року країни сколихнула масштабна кібератака — за допомогою використання шкідливої програми NotPetya, було завдано значних збитків компаніям та державним організаціям. Атака мала особливий вплив на Україну, де багато підприємств та державних установ стали жертвами зараження та блокування важливих даних. Це відповідно відобразилося і в медіа Франції. Французькі видання пишуть про значну шкоду, завдану Україні, що і без цього перебуває у складних умовах. Україна також зображується як держава, яка постає ареною для випробовувань нових методів кібератак. *Libération* називає країну “ігровим майданчиком і лабораторією просто неба для кібервійни низької інтенсивності, яка залишається непоміченою”¹⁹⁷. До того ж, медіа таки говорять про ймовірну причетність РФ до кібератак: “Якою б не була кількість груп хакерів, що працюють, і які б не були можливі зв’язки між ними, у багатьох випадках зв’язок з державою — організаційний чи фінансовий — видається найбільш логічною гіпотезою. Ці операції відповідають стратегічним цілям Кремля”¹⁹⁸.

¹⁹⁵ Gobert S. Kiev ne veut plus voir du russe partout. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2017/07/18/kiev-ne-veut-plus-voir-du-russe-partout_1584697/ (date of access: 28.03.2025).

¹⁹⁶ Vitkine B. La question linguistique crée une crise entre Kiev et ses voisins européens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2017/09/27/la-question-linguistique-cree-une-crise-entre-kiev-et-ses-voisins-europeens_5192277_3214.html (date of access: 28.03.2025).

¹⁹⁷ Guiton A. Les cobayes de la cyberguerre. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/futurs/2017/07/28/les-cobayes-de-la-cyberguerre_1586976/ (date of access: 29.03.2025).

¹⁹⁸ Ibid.

У 2018 році рівень цікавості до України залишався на приблизно такому ж рівні як попередні кілька років. Кількість згадок “Україна” у виданні *Le Monde* — 105.

Найбільше медіа Франції пишуть про інцидент у Керченській протоці, що стався 25 листопада 2018 року. *Le Figaro* публікує статтю з назвою “Крим, забутий конфлікт, який нагадує про себе Заходу”¹⁹⁹. Французькі видання підкреслюють, що ситуація в Криму нарешті знову привернула увагу західних країн до України та незавершеного конфлікту. Також йдеться про загрозу нової ескалації, яку спричинили дії російської влади щодо українських кораблів. З деякою іронією та здивуванням зазначають медіа про запровадження Україною воєнного стану. З цього приводу *Le Figaro* пише так: “Знадобилося чотири роки війни, перш ніж українська виконавча влада вирішила оголосити воєнний стан — статус, який не вводився під час найкривавіших епізодів війни на Донбасі”²⁰⁰.

Ще одна тема, якій присвячена значна частина новин медіа Франції — створення Православної церкви України. На шпальтах ЗМІ Україна постає як держава, що бореться не лише за політичну, а й за духовну незалежність від Росії. Цей процес зображується як закономірний етап самоідентифікації українського народу та елемент протистояння імперським амбіціям Кремля. *Le Figaro* пише: “126 делегатам від трьох гілок українського православ’я знадобилося кілька годин, щоб підвести ризику під 332 роками духовного, правового та політичного панування Московського патріархату в Україні”²⁰¹. Матеріали також підкреслюють як політичне, так і символічне значення створення Православної церкви України, розглядаючи це як удар по впливу Москви в пострадянському просторі. *Libération* додає: “Так само, як вихід України з політичного та

¹⁹⁹ Avril P. La Crimée, ce conflit oublié qui se rappelle aux Occidentaux. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/vox/monde/2018/11/28/31002-20181128ARTFIG00299-la-crimee-ce-conflit-oublie-qui-se-rappelle-aux-occidentaux.php> (date of access: 01.04.2025).

²⁰⁰ Avril P. Le conflit entre l’Ukraine et la Russie s’étend sur la mer d’Azov. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2018/11/26/01003-20181126ARTFIG00292-le-conflit-entre-l-ukraine-et-la-russie-s-etend-sur-la-mer-d-azov.php> (date of access: 01.04.2025).

²⁰¹ Siohan S. L’Église d’Ukraine devient indépendante. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2018/12/16/01003-20181216ARTFIG00154-l-eglise-d-ukraine-devient-independante.php> (date of access: 02.04.2025).

економічного поля Росії завдав удару по євразійських амбіціях Володимира Путіна, втрата української православної церкви значно послабить Московський патріархат”²⁰².

Слід також зазначити, що широкий резонанс в медіапросторі Франції викликало інсценування українськими спецслужбами смерті російського журналіста Аркадія Бабченка. Ця подія розглядається як суперечлива, що підриває довіру до українських правоохоронних органів. Видання Франції визнають складний контекст — гібридну війну з Росією, реальні загрози та спроби українських спецслужб запобігти справжньому вбивству. Водночас акцентується увага на тому, що така масштабна дезінформаційна операція, навіть з благими намірами, завдає репутаційної шкоди самому Києву та вигідна Кремлю. Французькі журналісти попереджають, що подібні маніпуляції можуть посилити недовіру і підживити кремлівську стратегію брехні та хаосу. В газеті *Le Monde* зазначається: “Чи повинні ми тепер вірити цій версії? Ми не в змозі цього зробити, і це найсерйозніший наслідок цієї неймовірної справи: довіра до української поліції та судової влади тепер серйозно підірвана”²⁰³.

У 2019 році увага громадськості була прикута до президентських виборів в Україні. Французькі медіа висвітлюють події з позиції обережного оптимізму. Підкреслюється, що, попри певні недосконалості, демократичні процеси в Україні мають величезне значення для пострадянського простору. У публікаціях наголошується, що Україна залишається важливим символом спротиву авторитаризму й повинна отримувати підтримку Заходу, особливо на тлі агресії з боку Росії. Видання *Le Monde* пише: “Але цю Україну треба підтримувати. Її успіх буде успіхом всієї Європи. З іншого боку, її поразка стала б головним

²⁰² Dorman V. Le divorce de Kiev et Moscou se finalise à l'église orthodoxe. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2018/10/09/le-divorce-de-kiev-et-moscou-se-finalise-a-l-eglise-orthodoxe_1684303/ (date of access: 03.04.2025).

²⁰³ Le Monde. Ukraine : une manipulation toxique. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2018/05/31/ukraine-une-manipulation-toxique_5307515_3232.html (date of access: 03.04.2025).

джерелом дестабілізації та подарунком для Кремля...”²⁰⁴. У газеті *Le Figaro* також зазначається про збільшення єдності та проєвропейських поглядів серед українців та зменшення російського впливу: “Українське політичне життя втрачає свою історичну межу розмежування між проросійськими та проєвропейськими прихильниками”; “Парадоксально, однак, і це нова тенденція, вплив Москви в країні зменшується”²⁰⁵.

Значна увага у висвітленні президентських виборів в Україні 2019 року приділяється і персоналіям головних кандидатів — їхньому іміджу, риторичі, зв’язкам і ролі в суспільстві. Виборча кампанія описується як “дорога й брудна”, із взаємними звинуваченнями, інформаційними атаками та технічними кандидатами. Про Володимира Зеленського, як недосвідченого кандидата, *Le Monde* пише: “Він провів кампанію, не вимовивши жодного політичного слова”²⁰⁶. Також звертається увага на його популярність серед молоді та розчарованих виборців; підкреслюється, що він є “популістом нового типу”, який будує кампанію на боротьбі з корупцією, але уникає конкретики та вважається близьким до олігарха Ігоря Коломойського. В характеристиці Петра Порошенка акцент робиться на його жорсткій антиросійській позиції, досягненнях у військовій та міжнародній сферах, але також — на провалі в боротьбі з корупцією. “Порошенко, схоже, діяв проти могутніх олігархічних мереж лише під тиском міжнародної спільноти чи громадянського суспільства”²⁰⁷. Про Юлію Тимошенко повідомляється як про досвідчену, але суперечливу фігуру, що намагається грати на настроях населення: “Газова

²⁰⁴ *Le Monde*. Ukraine : une démocratie imparfaite mais précieuse. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2019/03/29/ukraine-une-democratie-imparfaite-mais-precieuse_5443089_3232.html (date of access: 03.04.2025).

²⁰⁵ Bret C. Élections en Ukraine: vers la fin du clivage entre pro-russes et pro-européens?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/vox/monde/2019/03/27/31002-20190327ARTFIG00089-elections-en-ukraine-vers-la-fin-du-clivage-entre-pro-russes-et-pro-europeens.php> (date of access: 05.04.2025).

²⁰⁶ Vitkine B. Ukraine : un humoriste favori de la présidentielle. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2019/03/31/presidentielle-ukrainienne-un-jeune-humoriste-tres-populaire-en-tete-des-sondages_5443808_3210.html (date of access: 05.04.2025).

²⁰⁷ Vitkine B. Ukraine : un humoriste favori de la présidentielle. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2019/03/31/presidentielle-ukrainienne-un-jeune-humoriste-tres-populaire-en-tete-des-sondages_5443808_3210.html (date of access: 05.04.2025).

принцеса”, яка впродовж усієї кар’єри вміла домовлятися з олігархами, тепер обіцяє очистити Україну від корупції та різко підвищити доходи громадян”²⁰⁸.

2020 рік позначився рекордно низькою кількістю публікацій про Україну в медіапросторі Франції — 51 згадка у виданні *Le Monde*. Цікаво, що однією з тем, яка чітко прослідковується серед наявних в медіа новин та з якою асоціюється Україна — сурогатне материнство. У французьких медіа Україна постає як один із головних міжнародних центрів сурогатного материнства, популярного серед іноземців, зокрема французів. На шпальтах газети *Le Figaro* вказано: “Україна, одна з найбільш бажаних країн Європи, є популярним місцем для безплідних пар, які бажають провести ДРТ, оскільки законодавство є відносно ліберальним, а ціни — помірними”²⁰⁹. Водночас акцент робиться не лише на юридичних і медичних аспектах, а й на етичних та гуманітарних проблемах, які постають у кризових ситуаціях, як-от пандемія COVID-19. Зазначається про складні юридичні й гуманітарні ситуації, коли батьки не можуть потрапити до країни й забрати своїх новонароджених дітей. Видання *Le Monde* пише: “Але тим часом епідемія COVID-19 вдарила і перевернула все з ніг на голову. З 16 березня Україна заборонила в’їзд в країну іноземним громадянам, крім певних винятків”²¹⁰.

Число згадок про Україну 2021 року зросло — видання *Le Monde* зазначає про Україну в 184 публікаціях. У цьому році французькі медіа висвітлювали Україну крізь призму нової хвилі військово-політичної напруженості в регіоні. У фокусі — воєнні дії на Донбасі, агресивна поведінка Росії та невизначеність дипломатичних зусиль ЄС. Французькі медіа описують ситуацію як тривожну, акцентуючи на системній дестабілізації з боку Москви, безпорадності міжнародного діалогу та ролі Путіна як єдиного вирішального гравця. Водночас підкреслюється зростання уваги США до України після зміни адміністрації у

²⁰⁸ Ibid.

²⁰⁹ *Le Figaro*, AFP. À Kiev, des bébés nés par GPA attendent leurs parents bloqués par le coronavirus. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/a-kiev-des-bebes-nes-par-gpa-attendent-leurs-parents-bloques-par-le-coronavirus-20200515> (date of access: 05.04.2025).

²¹⁰ Cordier S. GPA en Ukraine : la colère des parents empêchés de rejoindre leur enfant. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/04/23/gpa-en-ukraine-la-colere-des-parents-empêchés-de-rejoindre-leur-enfant_6037557_3224.html (date of access: 05.04.2025).

Вашингтоні, вказується, що трансатлантична підтримка Києва може посилитись. *Le Monde* зазначає про ситуацію так: “Це відкрита рана в серці Європи, яка може знову відкритися під впливом політичних чи дипломатичних подій, що відбуваються наразі”²¹¹. Водночас видання зазначають, що через складну безпекову ситуацію та політичні виклики перспектива вступу України до ЄС виглядає дедалі менш визначеною: “Україна, Молдова та Грузія, які частково окуповані Росією, повинні змиритися з тим, що перспектива їхнього вступу до Європейського Союзу дедалі більше зникає”, — пише *Le Figaro*.

Протягом аналізованого періоду у французьких медіа присутнє також висвітлення зустрічей у Нормандському форматі, що вирізняється акцентом на унікальності цього дипломатичного інструменту та ролі Франції й Німеччини як незалежних медіаторів. Видання підкреслюють символічний характер першої зустрічі в Нормандії та її подальшу інституалізацію як постійного формату врегулювання конфлікту на Донбасі. Основна увага приділяється не лише геополітичним аспектам, а й прагненню європейських лідерів діяти автономно від США у врегулюванні конфлікту між Росією та Україною. Так, *Le Figaro* пише: “Нормандський формат став еталоном дипломатичної моделі для врегулювання української кризи. Оригінальною особливістю цього чотиристороннього саміту була його опора на пару франко-німецьких посередників, які вели переговори з Путіним. Це було зроблено без консультацій з Вашингтоном, який на той час більше перебував у дусі конфронтації щодо конфлікту”²¹². Попри це, в медіа визнається обмежена ефективність формату в умовах ескалації та погіршення відносин між Росією та Україною і Заходом.

²¹¹ *Le Monde*. Entre Russie et Ukraine, un inquiétant regain de tension. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2021/04/02/entre-russie-et-ukraine-un-inquietant-regain-de-tension_6075356_3232.html (date of access: 06.04.2025).

²¹² Renault C. Ukraine: une rencontre «format Normandie» pour tenter de relancer le processus de paix. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2018/06/06/01003-20180606ARTFIG00392-ukraine-une-rencontre-format-normandie-pour-tenter-de-relancer-le-processus-de-paix.php> (date of access: 06.04.2025).

Варто зазначити, що важливу роль у формуванні іміджу України також відігравав спорт, і впродовж досліджуваного періоду новини про спортивні події та українських спортсменів займали помітне місце в медіапросторі Франції.

Відомою фігурою в медіа Франції стає Володимир Кличко. У 2014 році видання пишуть про бій між Володимиром Кличком та Алексом Леапаї. Газета *Le Monde* публікує статтю з назвою “Кличко — чемпіон світу для України”²¹³. 2015 року медіа висвітлюють ще одну перемогу українського боксера — *Le Figaro* зазначає: “Кличко перемагає Дженнінгса і залишається босом”²¹⁴.

У французьких медіа також зображується скасування проведення Євробаскету-2015 в Україні через політичну та безпекову нестабільність. Україна постає як держава, що мала спортивні амбіції та плани, але не змогла їх реалізувати через війну на Донбасі, економічну кризу й загрозу територіальної цілісності. У публікації домінує критичний і песимістичний тон, де спортивна сфера слугує ілюстрацією глибших проблем. *Le Monde* пише: “Як Україна може претендувати на проведення великих спортивних подій, якщо вона не спроможна організувати навіть власні національні чемпіонати з трьох ключових видів спорту (з футболу, баскетболу та хокею)?”²¹⁵.

2016 року з великою повагою до спортивних досягнень, акцентом на його міжнародному визнанні та українському походженні медіа пишуть про смерть українського важкоатлета Леоніда Жаботинського. Попри те, що спортсмен представляв СРСР на багатьох змаганнях, у статтях чітко підкреслено його національну ідентичність та зазначено, що він був саме українцем. *Le Figaro* оприлюднює статтю з заголовком “Смерть легендарного Леоніда

²¹³ *Le Monde*, AFP. Boxe : Klitschko champion du monde pour l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2014/04/27/boxe-la-tete-en-ukraine-klitschko-conserve-son-titre-de-champion-du-monde_4407981_3242.html (date of access: 07.04.2025).

²¹⁴ AFP agence. Klitschko maîtrise Jennings et reste le patron. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/sports/boxe/actualites/klitschko-maitrise-jennings-et-reste-le-patron-747608> (date of access: 07.04.2025).

²¹⁵ Dupré R., Lesprit B. Le sport ukrainien hors jeu. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/football/article/2014/09/25/le-sport-ukrainien-hors-jeu_4494500_1616938.html (date of access: 08.04.2025).

Жаботинського, кумира Арнольда Шварценеггера”²¹⁶, *Le Monde* — “Помер легендарний український важкоатлет Жаботинський, “Великий Жабо””²¹⁷.

Домінує у висвітленні України в спортивних новинах тема Чемпіонатів світу з футболу. У контексті висвітлення Євро-2016 французькі медіа демонструють співчуття до непростої політичної ситуації в Україні, водночас визнаючи спортивні амбіції національної збірної. Видання *Le Monde* звертає увагу на те, що попри війну на сході, футбол залишається важливим елементом національної єдності та джерелом надії: “На перших шпальтах українських газет і новинних сайтів у суботу, 11 червня, не було жодної фотографії з церемонії відкриття Євро-2016. Здебільшого, все, що можна було побачити — це гарматні постріли... Але хоча футбол, можливо, і не займає перші шпальти газет, він у всіх на слуху і в серцях, в Києві, Львові, Одесі і, безсумнівно, навіть у Донецьку”²¹⁸.

Зображення участі України в Євро-2021 набуває не лише спортивного, а й чітко політичного виміру. Видання зосереджуються на скандалі навколо форми української збірної, яку Москва звинуватила у використанні “політичних” гасел. Французькі журналісти ретельно відтворюють позиції всіх сторін, демонструючи обережний підхід у висвітленні теми. Так, особлива увага приділяється рішенням Європейської футбольної асоціації, яка підтвердила допустимість зображення карти України з Кримом на формі збірної, підкреслюючи, що вона відповідає міжнародно визнаним кордонам: “З іншого боку, європейський орган визнав карту України на футболці, яка включає Крим, анексований Москвою у 2014 році, а також території на сході, контрольовані

²¹⁶ *Le Monde*, AFP. Mort du légendaire haltérophile ukrainien Jabotinsky, le « Grand Jabo ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2016/01/14/mort-du-legendaire-halterophile-ukrainien-jabotinsky-le-grand-jabo_4847540_3242.html (date of access: 09.04.2025).

²¹⁷ AFP agence. Décès du légendaire Leonid Jabotinsky, idole d'Arnold Schwarzenegger. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/sports/jeux-olympiques/actualites/deces-du-legendaire-leonid-jabotinsky-idole-d-arnold-schwarzenegger-787170> (date of access: 09.04.2025).

²¹⁸ *Le Monde*. L'Euro 2016 vu par la presse étrangère : « L'Ukraine va surprendre tout le monde ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/euro-2016/article/2016/06/12/l-euro-2016-vu-par-la-presse-etrangere-l-ukraine-va-surprendre-tout-le-monde_4948705_4524739.html (date of access: 09.04.2025).

проросійськими сепаратистами, зазначивши, що вона відповідає міжнародно визнаним кордонам країни”²¹⁹. Водночас сама необхідність такого уточнення може свідчити про сформований наратив, в якому дотримання юридично визнаних меж України сприймається не як норма, а як певна поступка, що потребує додаткового підтвердження.

Культура України також продовжує висвітлюватись в медіапросторі Франції, дещо додаючи більшої різноманітності образу країни. Серед українських письменників знову згадується постать Андрія Куркова, якого описують як найбільш популярного українського письменника. *Le Monde* зазначає: “Саме тут, на скромній дерев’яній дачі за 80 кілометрів на захід від Києва, найкраще працює Андрій Курков, найвідоміший письменник України”²²⁰.

Французькі медіа приділяють особливу увагу несправедливому ув’язненню в Росії українського кінорежисера, сценариста та письменника Олега Сенцова, а також його голодуванню як формі політичного спротиву. У матеріалах наголошується, що його арешт та подальше засудження стали результатом сфабрикованого процесу за його громадянську позицію. *Le Monde* вказує: “Прокурори стверджують, що Сенцов визнав свою причетність до підготовки терористичних актів. Він стверджує, що його побили, щоб змусити зізнатися, чого він не робив...”²²¹. Видання *Le Figaro* пише: “Кінорежисер Олег Сенцов — найвідоміший український в’язень у Росії. У 2015 році його засудили до 20 років позбавлення волі в таборі за “тероризм” після судового процесу, який неурядова організація Amnesty International назвала “сталінським””²²². Також

²¹⁹ *Le Monde*, AFP. Euro 2021 : interpellée par Moscou, l’UEFA impose de modifier le maillot « politique » de l’Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2021/06/10/euro-2021-interpellee-par-moscou-l-uefa-impose-de-modifier-le-maillot-politique-de-l-ukraine_6083603_3242.html (date of access: 10.04.2025).

²²⁰ Smolar P. Culture. Andreï Kourkov, otage de l’Histoire. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2014/06/12/andrei-kourkov-raconteur-d-histoire_4437104_3246.html (date of access: 10.04.2025).

²²¹ *Le Monde*. «Oleg Sentsov peut mourir à chaque minute qui passe». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2018/08/21/oleg-sentsov-peut-mourir-a-chaque-minute-qui-passe_5344403_3232.html (date of access: 10.04.2025).

²²² *Le Figaro*, AFP. Qui sont les prisonniers échangés par Kiev et Moscou?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/qui-sont-les-prisonniers-echanges-par-kiev-et-moscou-20190907> (date of access: 12.04.2025).

медіа активно висвітлювали процес звільнення українського діяча. На шпальтах *Le Monde* зазначається: “Найвідомішим з обміняних полонених був український режисер Олег Сенцов, звільнення якого вимагала міжнародна спільнота”²²³.

З 2014 року українське кіно також висвітлюється в медіа у контексті його боротьби за культурну автономію та міжнародне визнання. В *Le Monde* наголошується, що здебільшого українські фільми та режисери тривалий час сприймалися радянськими: “Незважаючи на деяких авторів, відомих кіноманам (Довженко, Донської, Параджанов), українські фільми давно злилися з радянським кінематографом”²²⁴. Водночас підкреслюється, що українське кіно переживає відродження та нова хвиля режисерів виходить на провідні світові фестивалі: “Цього року Україна вперше представляє на Каннах два повнометражні фільми: “Плем’я” — дебютний фільм Мирослава Слабошпицького — у рамках Тижня критики та позаконкурсний документальний фільм Сергія Лозниці “Майдан””²²⁵. Французька преса акцентує на тому, що кіно стало простором культурного спротиву, а розрив із російським ринком є значним символічним кроком.

Серед відомих українських співаків, яких можна помітити у публікаціях медіа Франції — Джамала. Французькі ЗМІ висвітлюють перемогу Джамали на Євробаченні-2016 як подію, що виходить за межі музичного конкурсу. Наголос робиться на тому, що Україна використала конкурс як платформу для привернення уваги до власної історичної травми та сучасного конфлікту з Росією. *Libération* підкреслює, що результат конкурсу набув політичного звучання попри його формально аполітичний статус: “Країна, вражена конфліктом на сході та анексією Кримського півострова російським сусідом у

²²³ Ruisseau N. La Russie et l’Ukraine échangent 35 prisonniers chacun, dont le cinéaste ukrainien Oleg Sentsov. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2019/09/07/la-russie-et-l-ukraine-vont-proceder-a-un-echange-de-prisonniers_5507609_3210.html (date of access: 12.04.2025).

²²⁴ Chapron J. Feux croisés sur le cinéma ukrainien. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/festival-de-cannes/article/2014/05/14/cannes-feux-croises-sur-le-cinema-ukrainien_4413005_766360.html (date of access: 13.04.2025).

²²⁵ Ibid.

2014 році, перетворила це шоу на справжню політичну платформу, обравши Джамалу”²²⁶.

Також у медіапросторі Франції згадується “ДахаБраха”, що постає не лише як музичний гурт, а як культурне явище й голос українського спротиву, здатний поєднувати автентичність із політичним меседжем. Особливий акцент робиться на їхній трансформації з артистів фольклорної сцени у свідомих коментаторів революційних і воєнних подій в Україні. У матеріалі *Le Monde* підкреслюється також глибокий зв’язок між мистецтвом і громадянською позицією, а сама Україна постає як країна, що прагне заявити про свою культурну самобутність і європейський вибір через творчість. Так, газета пише: “Цей пошук ідентичності, ця відкритість до світу і до Європи — яку ця група з підпільного Києва досліджувала на більш ніж 300 концертах за кордоном — логічно поєднувався з прагненнями проєвропейського політичного руху, що відкидав десятиліття радянського панування”²²⁷.

Зрідка зустрічається в медіа і згадка про козаків у публікаціях про Україну. В медіа козаків показують як важливу частину української історії та національної ідентичності. Зазначається, що після незалежності України цей образ ніби ожив — козаків згадують у контексті культури та патріотизму. *Le Monde* пише: “Незалежність країни раптово відродила роль цього народу в історії України”²²⁸.

Наостанок, спостерігається також позитивний вплив моди на імідж України в медіапросторі Франції. Зокрема, в одній зі статей видання *Libération* наголошується на трансформації української ідентичності через творчість молодих дизайнерів, які перетворюють моду на форму громадянського

²²⁶ Libération. «Ce n’est pas la chanteuse ukrainienne Jamala et sa chanson 1944 qui ont remporté l’Eurovision 2016, c’est la politique qui a battu l’art.». *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2016/05/15/ce-n-est-pas-la-chanteuse-ukrainienne-jamala-et-sa-chanson-1944-qui-ont-remporte-l-eurovision-2016-c_1452846/ (date of access: 14.04.2025).

²²⁷ Davet S. DakhaBrakha, le bruit et la ferveur de l’Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2014/07/22/dakhabrakha-le-bruit-et-la-ferveur-de-l-ukraine_4461274_3246.html (date of access: 14.04.2025).

²²⁸ Piot O. Histoire de l’Ukraine : Dniepr, nos ancêtres les cosaques. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/voyage/article/2009/11/01/dniepr-nos-ancetres-les-cosaques_1339777_3546.html (date of access: 14.04.2025).

висловлення та переосмислення національного коду. Серед ключових фігур матеріалу — Антон Белінський, Маша Рева, Ксенія Шнайдер, Тетяна Соловей — їх описують як нове сміливе обличчя української культури. В матеріалі зазначається: “Дизайнери з покоління Майдану взяли на озброєння коди військового одягу та переосмислили ідентичність своєї країни. Їхні роботи починають приносити їм міжнародне визнання”²²⁹.

Підсумовуючи, можна зазначити, що від початку збройної агресії Росії в 2014 році до початку повномасштабного вторгнення, французькі медіа формували суперечливу картину України, в якій переплітались елементи співчуття, скепсису та недовіри. Спалах воєнної агресії з боку Росії стимулював різке зростання уваги до подій в Україні, однак характер висвітлення подій часто супроводжувався термінологічними зміщеннями, які занижували масштаб російського втручання.

Французькі ЗМІ демонстрували схильність до використання нейтральної або пом’якшеної лексики, що відображало не стільки об’єктивну позицію, скільки брак глибокого розуміння регіонального контексту та історичних передумов конфлікту. Особливу роль у формуванні сприйняття відіграли історичні наративи, в яких простежувалося тяжіння до проросійських інтерпретацій, що часом призводило до маніпулятивного представлення ключових подій і геополітичної динаміки.

Характеристика внутрішньої ситуації в Україні значною мірою ґрунтувалася на образі нестабільної та ослабленої держави. Французькі журналісти неодноразово акцентували на політичних вадах, невизначеності в управлінських рішеннях та економічних викликах. Олігархи стали частим об’єктом критики, оскільки їхній вплив на державні рішення часто трактувався як перешкода для стабільного розвитку та реформ. Це призводило до того, що французькі медіа зображали ситуацію в Україні як не тільки результат

²²⁹ Salvestroni J. Ukraine : la mode éprise de guerre. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/mode/2017/02/23/ukraine-la-mode-eprise-de-guerre_1550605/ (date of access: 16.04.2025).

зовнішньої агресії, але й внутрішніх розбіжностей та нестабільності. Така наративна лінія відображала недовіру до здатності України подолати системні проблеми й укріпити державу, що в свою чергу негативно впливало на сприйняття країни.

Водночас у позитивному світлі поставала Україна в контексті спорту. Поступовий розвиток спортивної інфраструктури та успіхи українських спортсменів, зокрема на міжнародних змаганнях, стали важливим аспектом покращення іміджу країни. Популярність футболу та досягнення українців в боксі підвищили рівень зацікавленості серед європейської аудиторії та сприяли формуванню позитивного образу країни. Відзначалося, що українські спортсмени зберігали високу планку професіоналізму навіть в умовах внутрішніх викликів, що зміцнило імідж України як нації, яка здатна долати труднощі.

Культура також стала важливим фактором у формуванні позитивного образу України. Відображення українських письменників, кінорежисерів, музикантів та дизайнерів допомагало формувати імідж країни, що активно працює над утвердженням своєї культурної самобутності на міжнародній арені.

3.3. Іміджеві характеристики України в період 2022-2024 рр.

У 2022 році у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ, кількість публікацій, присвячених Україні, різко зростає. В газеті Le Monde згадка “Україна” зустрічається у 4503 матеріалах, що на 2 347% більше порівняно з минулим роком. Вислів “війна в Україні” згадується у 1711 публікаціях, тоді як “конфлікт в Україні” — лише у 265, “криза в Україні” — у 60.

Згідно з даними, отриманими за допомогою GoogleTrends, французи протягом року найбільше шукали новинні матеріали про Україну, за запитамі “Україна Росія”, “війна Україна”, “війна Росія Україна”. Водночас хоч і менш популярні, але присутні серед 25 найвживаніших пошукових запитів формулювання “конфлікт Україна” та “Україна Росія конфлікт”. Пов'язаними з

“Україною” пошуковими темами також є “Київ”, “НАТО”, “біженці”, “пожертва”, “бомбардування”, “людські втрати” та “Маріуполь”²³⁰.

Основною темою у висвітленні України в медіапросторі Франції, відповідно, стала війна та перебіг бойових дій, обстрілів міст, нищення інфраструктури. Серед найчастіше згадуваних міст — Маріуполь. Число згадок міста в газеті *Le Monde* у 2022 році — 486. Здебільшого акцент робиться на масштабах руйнувань та стражданні мирного населення. “Практично зрівняний з землею Маріуполь, розбомблена будівля місцевої адміністрації в Харкові, житловий район Ірпеня понівечений ударами... З 24 лютого, дати початку війни між Росією та Україною, ландшафт змінився в результаті численних військових протистоянь”²³¹, — пише *Le Monde*.

Часто зазначуваною у матеріалах медіа Франції є “українська армія”. Кількість згадок в *Le Monde* за 2022 рік становить 1858. Переважно вона висвітлюється в позитивній тональності, з акцентом на стійкість та швидкість відвоювання захоплених Росією українських територій. Так, *Le Figaro* характеризує українську армію наступним чином: “За п’ять днів українська армія змінила динаміку конфлікту. Вона також довела — Москві, своєму населенню і Заходу — що здатна досягти значних успіхів, тоді як ще кілька днів тому багато іноземних спостерігачів побоювалися затяжного конфлікту, в якому обидві сторони знову загрузли більш ніж через вісім років після початку російського вторгнення у 2014 році”²³².

Широко транслюється в медіа Франції і героїзм українського народу. Матеріали не обмежуються лише військовими зведеннями — подаються глибокі, емоційні портрети як солдатів, так і цивільних людей, які щодня чинять опір

²³⁰ Google Trends. URL: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2022-01-01%202022-12-31&geo=FR&q=%2Fm%2F07t21&hl=uk> (date of access: 18.04.2025).

²³¹ Service vidéo du Monde. Vidéo. L’Ukraine détruite : les villes avant et après le passage des forces russes. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/video/2022/03/24/l-ukraine-detruite-les-villes-avant-et-apres-le-passage-des-forces-russes_6119001_3210.html (date of access: 18.04.2025).

²³² Benn M. Comment les Ukrainiens font reculer l’armée russe. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ukraine-comment-la-strategie-de-kiev-s-est-averee-payante-20220912> (date of access: 18.04.2025).

вторгненню, зберігаючи гідність і віру в перемогу. Так, *Le Monde* публікує статтю з назвою “Війна в Україні: “Український опір — це колючка в боці Путіна”“, де зазначає: “На п’ятий день наступу армія Володимира Путіна захопила значну територію, але вона ще далека від досягнення своїх цілей, оскільки російські солдати стикаються з опором з боку української армії та цивільного населення”²³³.

Поряд із висвітленням опору українського народу, наявне зображення і Володимира Зеленського як сильного лідера, що уособлює боротьбу за свободу. Так в журналі *L’Express* із заголовком “Війна в Україні: Зеленський, героїчне обличчя демократії” зазначається: “Лише за кілька тижнів український президент став символом вільного світу, який кидає виклик російському диктатору. І переконав Захід стати на його бік”²³⁴. Відповідно, таке представлення В. Зеленського позитивно впливає і на імідж України, закріплюючи її як символ демократії у протистоянні з авторитаризмом.

Частина публікацій також стосується можливого членства України в Європейському Союзі. Здебільшого у висвітленні питання євроінтеграції України наголошується на довготривалості та складнощах процесу, а також нагальних потребах у здійсненні реформ в Україні та подоланні корупції. “Україні потрібно буде зменшити корупцію в уряді та впровадити інші реформи”, — пише *Le Monde*²³⁵. До того ж, наголошується і на можливих викликах для самого ЄС: “Окрім зусиль, необхідних для України, її членство

²³³ Pommiers E. Guerre en Ukraine : « La résistance ukrainienne est une épine dans le pied de Poutine ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/28/guerre-en-ukraine-la-resistance-ukrainienne-est-une-epine-dans-le-pied-de-poutine_6115609_3210.html (date of access: 18.04.2025).

²³⁴ L’Express. Guerre en Ukraine : Zelensky, le visage héroïque de la démocratie. *L’Express*. URL: https://www.lexpress.fr/monde/europe/guerre-en-ukraine-zelensky-le-visage-heroique-de-la-democratie_2171113.html (date of access: 18.04.2025).

²³⁵ Bouanchaud C. L’Ukraine candidate à l’Union européenne : le début d’un long processus vers une adhésion. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2022/06/23/l-ukraine-candidate-a-l-ue-le-debut-d-un-long-processus-vers-une-adhesion_6131674_3210.html (date of access: 19.04.2025).

також залежить від здатності ЄС прийняти нову країну за сприятливих умов: достатній бюджет, можливості прийняття рішень тощо”²³⁶.

В медіапросторі Франції також часто згадується Запорізька АЕС, що подається як критично небезпечна та пов’язана з ризиком масштабної ядерної катастрофи. Водночас Росія не зазначається як основний винуватець ситуації. До прикладу, видання *Libération* пише: “Вже понад місяць тривають обстріли території найбільшої атомної електростанції Європи, яка перебуває під контролем російських військ, що викликає побоювання щодо можливої ядерної катастрофи. Обидві сторони застерігають про таку загрозу, звинувачуючи одна одну в обстрілах”²³⁷.

Французька преса в контексті новин про Україну також акцентує на гуманітарному значенні експорту зерна, показує, як Росія використовує продовольство як інструмент шантажу, та надає увагу міжнародним зусиллям щодо збереження зернової угоди. У повідомленнях підкреслюється як важливість України як аграрного гравця, так і уразливість світових ринків до воєнних дій РФ. В медіа зазначається: “З моменту початку російського наступу на її територію, Україна, яку часто називають “житницею світу”, не може експортувати своє зерно. Результат: ціни зростають, що ставить у скрутне становище країни, які найбільше залежать від української та російської пшениці”²³⁸. Згадка “українське зерно” у виданні *Le Monde* присутня у 227 публікаціях.

Значна частина публікацій присвячена впливу російської пропаганди та інформаційній війні Росії проти України. У матеріалах Україна постає жертвою не тільки фізичних атак, але й масштабної пропагандистської кампанії та кіберактивності, яка має на меті дестабілізувати Україну та вплинути на

²³⁶ Ibid.

²³⁷ Horn A. Ukraine: qui est responsable des tirs sur la centrale nucléaire de Zaporijia?. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/checknews/ukraine-qui-est-responsable-des-tirs-sur-la-centrale-nucleaire-de-zaporijia-20220903_2A46SMQXLNHBH6YX23IWUZDBE/ (date of access: 19.04.2025).

²³⁸ Guerre en Ukraine : menace sur la sécurité alimentaire mondiale. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/podcasts/article/2022/06/23/guerre-en-ukraine-menace-sur-la-securite-alimentaire-mondiale_6131658_5463015.html (date of access: 20.04.2025).

міжнародну думку. Водночас видання звертають увагу на те, що Україна активно протистоїть у цій боротьбі. *Le Monde* вказує: “Маніпулятивним образами і спробам російського впливу, які ми спостерігали протягом декількох тижнів, зараз протистоїть постійний потік повідомлень і зображень, покликаних підкреслити мужність і стійкість українського народу, а також спробувати підірвати моральний дух нападників”²³⁹.

Крім цього, присутні матеріали, які протистоять наративам РФ. Так, газета *Le Monde* розкриває правдиву історію України, розвінчуючи міф РФ про те, що України ніколи не існувало чи що її створив Ленін в 1922 році: “24 серпня 1991 рік. У той час, коли радянський союз перебував у процесі розпаду, понад 92% українців проголосували за незалежність. Але історія цієї країни сягає набагато глибше. Щоб зрозуміти коріння української культури, потрібно повернутися в 10 століття, коли Київ був столицею з впливом на всю Центральну Європу, а Москва все ще була селом”²⁴⁰.

Ще одна тема, яка активно представляється в медіа Французької Республіки — питання українських біженців. В газеті *Le Monde* згадка про них присутня у 751 новині. Французькі видання висвітлюють тему українських біженців через призму економічних і соціальних викликів, з якими стикаються як самі біженці, так і країни, що їх приймають. Так, *Le Figaro* пише: “Однак українські біженці стикаються з перешкодами, починаючи від невідповідності навичок та недостатніх мовних знань і закінчуючи браком закладів догляду за дітьми”²⁴¹. Водночас українські біженці описуються як затребувана робоча сила

²³⁹ Leloup D., Reynaud F., Clairouin O. Guerre en Ukraine : sur Internet, propagande et cyberattaques revendiquées mais invérifiables. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/pixels/article/2022/02/27/guerre-en-ukraine-sur-internet-propagande-et-cyberattaques-revendiquees-mais-inverifiables_6115460_4408996.html (date of access: 20.04.2025).

²⁴⁰ Moreau A., Castele A. V. Vidéo. L'Ukraine est-elle une « petite Russie », comme le prétend Vladimir Poutine ? Ce que répondent les historiens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/video/2022/03/24/l-ukraine-a-t-elle-ete-creee-par-la-russie_6118906_3210.html (date of access: 20.04.2025).

²⁴¹ Le Figaro, AFP. Guerre en Ukraine : plus d'un réfugié sur deux pourrait trouver du travail en zone euro, selon la BCE. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/flash-eco/guerre-en-ukraine-plus-d-un-refugie-sur-deux-pourrait-trouver-du-travail-en-zone-euro-selon-la-bce-20220620> (date of access: 21.04.2025).

в багатьох країнах Європи. До прикладу, в *Le Monde* вказано: “Місцеві роботодавці, яким потрібні працівники, приймають їх з розпростертими обіймами, навіть якщо їхня інтеграція на ринку праці залишається проблемою”²⁴².

У 2023 році увага до України скорочується. Кількість матеріалів *Le Monde*, в яких згадана Україна становить 2957, що на 34,3% менше порівняно з 2022 роком.

Відповідно до даних GoogleTrends, пік зацікавлення до України серед французів — кінець лютого, що пов’язано із річницею повномасштабного вторгнення, підсумками року війни, а також очікуваннями щодо постачання допомоги Україні²⁴³. У французьких медіа Україна постає як держава, що зазнає значних людських втрат, але мужньо бореться за свою незалежність. У матеріалі *Le Monde*, присвяченому річниці повномасштабного вторгнення РФ, підкреслюється: “Війна спустошила великі території України, призвела до переміщення мільйонів людей, перетворила Росію на ізгоя на Заході та, за даними західних джерел, спричинила понад 150 000 жертв з кожного боку”; “Незважаючи на щоденні випробування, багато українців відмовляються коритися”²⁴⁴.

Наступна фаза підвищеної уваги до України припадає на квітень-червень 2023 року. Здебільшого в медіа зазначається про контрнаступ української армії. Загалом згадка “контрнаступ” в публікаціях *Le Monde* за 2023 рік зустрічається 651 раз. У квітні-травні публікації здебільшого висвітлюють прогнози щодо можливих дат початку наступу, його масштабу та територій, де він

²⁴² Chastand J.-B., (Varsovie) I. Les réfugiées ukrainiennes, une main-d’œuvre bienvenue en Europe de l’Est. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2022/03/16/les-refugiees-ukrainiennes-une-main-d-uvre-bienvenue-en-europe-de-l-est_6117716_3234.html (date of access: 21.04.2025).

²⁴³ Google Trends. URL: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2023-01-01%202023-12-31&geo=FR&q=%2Fm%2F07t21&hl=uk> (date of access: 21.04.2025).

²⁴⁴ *Le Monde* with AP and AFP. Zelensky eyes ‘inevitable’ victory for Ukraine on anniversary of war. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/02/24/zelensky-eyes-inevitable-victory-for-ukraine-on-anniversary-of-russia-conflict_6017184_4.html (date of access: 21.04.2025).

відбуватиметься. Також медіа покладають великі надії та характеризують контрнаступ, як “вирішальний для Києва та для результату конфлікту”²⁴⁵. На початку червня видання зазначають про ймовірний початок українського контрнаступу²⁴⁶.

Протягом вказаного періоду часто згадуваним є Бахмут. Серед публікацій *Le Monde* у 2023 році місто згадується 259 разів. У медіапросторі Франції Бахмут висвітлюється як символ надзвичайно виснажливої та кривавої битви. Увага акцентується як на масштабах руйнувань і страждань мирного населення. *20minutes* вказує: “Місце найдовшої та найсмертоноснішої битви війни, що розпочалася в лютому 2022 року, Бахмут, місто, в якому до конфлікту проживало близько 70 000 мешканців, було спустошене бойовими діями”²⁴⁷.

Подією, яка також викликала широкий суспільний резонанс та активне висвітлення в медіа, став підрив Каховської ГЕС. Французькі ЗМІ широко висвітлюють підрив Каховської ГЕС як подію багатовимірною характеру — гуманітарного, екологічного, економічного та правового. У матеріалах простежується співчуття до постраждалого цивільного населення, а також занепокоєння екологічними наслідками для українського сільського господарства. Водночас розглядається і військовий аспект трагедії — вплив підриву на хід контрнаступу ЗСУ та тактичні дії російських військ у регіоні. У газеті *Le Monde* зазначається: “З екологічної точки зору, катастрофа ризикує позбавити дельту Дніпра, одну з найродючіших сільськогосподарських зон країни, зрошення. У військовому плані це може мати бумеранговий ефект на російську лінію оборони”²⁴⁸.

²⁴⁵ Saint-Paul P. «Éclats du monde» N°19 : En Ukraine, la contre-offensive de la dernière chance ?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/eclats-du-monde-n019-en-ukraine-la-contre-offensive-de-la-derniere-chance-20230420> (date of access: 22.04.2025).

²⁴⁶ Barotte N. En Ukraine, la contre-offensive semble avoir commencé. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/en-ukraine-la-contre-offensive-semble-avoir-commence-20230608> (date of access: 22.04.2025).

²⁴⁷ Juszczak O. Guerre en Ukraine en images : L'enfer de la bataille de Bakhmout. *20 Minutes*. URL: <https://www.20minutes.fr/monde/diaporama-4038257-guerre-ukraine-images-enfer-bataille-bakhmout#d1161965> (date of access: 22.04.2025).

²⁴⁸ Grynszpan E., Vincent F., Pietralunga C. Guerre en Ukraine : après la destruction du barrage, « Nova Kakhovka est une ville morte ». *Le Monde.fr*. URL:

Від середини червня також з'являються висловлювання щодо повільного темпу та перемінної успішності наступальних дій української армії. “Навіть Володимир Зеленський визнає, що контрнаступ київської армії, який розпочався 4 червня з наступу на фронтах на півдні й сході України, просувається “повільніше, ніж очікувалося”“, — пише *Le Monde*²⁴⁹.

З кінця червня 2023 року увага до України починає зменшуватись. Це можна зрозуміти за показниками GoogleTrends щодо кількості пошукових запитів французів про Україну²⁵⁰. Ця ж тенденція простежується як за кількістю публікацій в медіа, так і за самими висловлюваннями. Спостерігається також зміщення уваги з російсько-української війни на війну між Ізраїлем та ХАМАСом. *Libération* вказує: “Хоча Україна сподівалася на блискавичний контрнаступ, Київ за останні місяці повернув лише кілька квадратних кілометрів її території через брак ресурсів, і це в той час, коли війна між ХАМАСом та Ізраїлем привертає все більше уваги”²⁵¹.

Наявні також висловлювання про несправдження очікувань України, “війну на виснаження” та “тривалу війну”. *BFMTV* зазначає: “Через п’ять місяців після початку контрнаступу Києва зайшов у “глухий кут”, визнав головнокомандувач української армії, оскільки конфлікт переростає у війну на виснаження”²⁵².

У медіапросторі продовжує активно згадуватись тема “українського зерна”, яка розглядається не лише як економічне чи торгівельне питання, а в

https://www.lemonde.fr/international/article/2023/06/07/guerre-en-ukraine-la-destruction-du-barrage-de-kakhovka-rebat-les-cartes-du-conflit_6176501_3210.html (date of access: 22.04.2025).

²⁴⁹ Grynspan E., Pietralunga C. La contre-offensive ukrainienne patine face à l’armée russe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2023/06/22/la-contre-offensive-ukrainienne-patine-face-a-une-armee-russe-mieux-coordonnee_6178712_3210.html (date of access: 23.04.2025).

²⁵⁰ Google Trends. URL: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2023-01-01%202023-12-31&geo=FR&q=%2Fm%2F07t21&hl=uk> (date of access: 23.04.2025).

²⁵¹ Alfon D. Ukraine-Russie : loin des regards, le conflit s’enlise. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/international/europe/ukraine-russie-loin-des-regards-le-conflit-senlise-20231107_UJWT7VL6ARCIPE6IYRXQDBD4GQ/ (date of access: 23.04.2025).

²⁵² Blanchard F. À la veille de l’hiver, l’Ukraine enlisée dans sa contre-offensive. *BFMTV*. URL: https://www.bfmtv.com/international/europe/ukraine/a-la-veille-de-l-hiver-l-ukraine-enlisee-dans-sa-contre-offensive_AN-202311110072.html (date of access: 23.04.2025).

ширшому контексті глобальної продовольчої безпеки, висвітлюється загроза стабільності постачання зерна до країн, що залежать від українського аграрного експорту. Водночас ця ж тема висвітлюється і як джерело внутрішньоєвропейського напруження — насамперед у зв'язку з протестами фермерів та обмеженнями з боку окремих сусідніх країн. На шпальтах *Le Figaro* вказується: “Українське зерно стало “нічним кошмаром” для європейських фермерів”²⁵³. Подібна риторика свідчить про амбівалентне сприйняття: з одного боку — визнання стратегічної ролі України в системі глобального продовольчого забезпечення, з іншого — побоювання щодо дестабілізації внутрішніх аграрних ринків ЄС.

2024 рік позначився незначним скороченням уваги до України за кількістю публікацій в медіа *Le Monde*. Згадка “Україна” присутня у 2787 матеріалах — на 5,75% менше ніж у 2023 році.

Знову наприкінці лютого 2024 року зафіксовано найвищі показники за кількістю публікацій про Україну. Загалом у провідних медіа домінуючою темою залишалася міжнародна підтримка України, образ держави, що постає в медіапросторі — “виснажена” країна, що знаходиться у стані затяжної війни. Присутній акцент на тяжкому становищі України, втомі суспільства, нестачі ресурсів. *Le Monde* описує Україну наступним чином: “Київ стикається з чи не найгіршою ситуацією з часів провалу початкового наступу, розпочатого Владіміром Путіним. Протягом кількох тижнів новини з фронту були невтішними. Боєприпаси закінчуються, настає втома. Стійкість українського суспільства випробовується”²⁵⁴.

Ще одна особливість, яка спостерігається серед наявних публікацій — тривожність щодо ризиків зменшення підтримки з боку США. У матеріалах звучить здебільшого акцент на майбутнє європейських країн, застереження до

²⁵³ Rovin A. Les céréales ukrainiennes sont devenues un «cauchemar» pour les agriculteurs européens. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/les-cereales-ukrainiennes-sont-devenues-un-cauchemar-pour-les-agriculteurs-europeens-20231004> (date of access: 25.04.2025).

²⁵⁴ Le Monde. Les nouveaux enjeux de la guerre en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2024/02/23/les-nouveaux-enjeux-de-la-guerre-en-ukraine_6218112_3232.html (date of access: 26.04.2025).

Європи: зволікання або байдужість можуть мати фатальні наслідки не лише для України, а й для безпеки всього континенту. BFMTV пише: “З поверненням Дональда Трампа до Білого дому, продовження військової допомоги США Україні виглядає більш сумнівним, ніж будь-коли”²⁵⁵. У виданні *Le Monde* додається: “Найбільш рішучі європейські країни повинні терміново організувати свою відповідь на можливий відхід США”²⁵⁶.

На цьому тлі з’являються повідомлення, що “європейці починають готуватися до миру, зберігаючи військову підтримку Києва”²⁵⁷. Проте присутні висловлювання, що ні Росія, ні Україна не готові до мирного врегулювання конфлікту. “У той час, як війна вирує, через понад 30 місяців після вторгнення Росії в Україну, жодна зі сторін не готова до припинення вогню, а ідея переговорів залишається ще більш зародковою, ніж будь-коли” — вказує *Le Monde*²⁵⁸.

Помітне висвітлення у французькому медіапросторі отримала тема української операції в Курській області. Французькі ЗМІ подають її як безпрецедентний крок Києва — не лише з військової, а й з політичної точки зору. Основна тональність — стримано-аналітична: підкреслюється сміливість і символізм українського маневру, але також наявні сумніви щодо стратегічних результатів, складнощів утримання територій та ризиків для іміджу України на Заході. Деякі матеріали наголошують на важливості дотримання міжнародного

²⁵⁵ Samama P. Election américaine: que va devenir l’aide du pays à l’Ukraine après l’élection de Donald Trump?. *BFM BUSINESS*. URL: https://www.bfmtv.com/economie/entreprises/defense/entre-trump-et-harris-que-va-devenir-l-aide-americaaine-a-l-ukraine-apres-l-election_AV-202411040064.html (date of access: 26.04.2025).

²⁵⁶ *Le Monde*. Ukraine : le moment de vérité pour les Européens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2024/11/26/ukraine-le-moment-de-verite-pour-les-europeens_6415164_3232.html (date of access: 27.04.2025).

²⁵⁷ Malingre V., Jacqué P. Ukraine : les Européens commencent à préparer la paix, tout en maintenant leur soutien militaire à Kiev. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/12/20/ukraine-les-europeens-commencent-a-preparer-la-paix-tout-en-maintenant-leur-soutien-militaire-a-kiev_6458768_3210.html (date of access: 27.04.2025).

²⁵⁸ Ricard P. L’hypothèse de négociations entre l’Ukraine et la Russie, un chemin semé d’embûches. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/09/24/l-hypothese-de-negociations-entre-l-ukraine-et-la-russie-un-chemin-seme-d-embuches_6330680_3210.html (date of access: 28.04.2025).

права і поведінки українських військових як “армії-окупанта”, що є новим викликом у війні. До прикладу, *Le Monde* пише: “Вперше з початку вторгнення українці опинилися в положенні окупантів у цьому російському регіоні. Армія знає, що вона повинна залишатися бездоганною, щоб не поставити під загрозу європейську інтеграцію країни та підтримку її союзників”²⁵⁹.

Водночас французькі медіа дедалі частіше звертають увагу й на внутрішні соціальні виклики в Україні, зокрема — на проблеми з мобілізацією населення. У публікації *Le Monde* підкреслюється, що на тлі зниження призовного віку та активізації мобілізаційної кампанії в українському суспільстві зростає напруга: “Але є багато критики щодо насильства з боку вербувальників, соціальної нерівності у відборі мобілізованих та низької якості навчання нових солдатів”²⁶⁰. Окрім критики насильницьких методів мобілізації, окремі французькі ЗМІ також звертають увагу на проблему корупції, яка супроводжує призов в Україні. Зокрема, у виданні *Le Figaro* наголошується, що все більше українців намагаються уникнути служби шляхом підкупу посадовців або придбання фальшивих медичних довідок: “Київ, який бореться на передовій проти російської армії, стикається з тим, що його зусилля з набору персоналу гальмуються корупцією серед призовників та державних службовців”²⁶¹.

В характеристиці загальної економічної ситуації в країні ЗМІ Франції висвітлюють з розумінням, вказуючи як про складнощі, пов’язані зі зростанням державного боргу, так і зусилля уряду щодо збереження економічної стабільності попри тривалу війну: “З початку російського вторгнення у 2022 році Україна отримувала значну міжнародну фінансову підтримку, але також була

²⁵⁹ Malingre V., Jacqué P. Ukraine : les Européens commencent à préparer la paix, tout en maintenant leur soutien militaire à Kiev. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/12/20/ukraine-les-europeens-commencent-a-preparer-la-paix-tout-en-maintenant-leur-soutien-militaire-a-kiev_6458768_3210.html (date of access: 28.04.2025).

²⁶⁰ Thomas d'Istria. En Ukraine, des méthodes de mobilisation de plus en plus contestées. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/09/27/en-ukraine-des-methodes-de-mobilisation-de-plus-en-plus-contestees_6335951_3210.html (date of access: 28.04.2025).

²⁶¹ Poyet S. «Ici, personne ne veut aller au front»: en Ukraine, payer pour échapper à la guerre. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ici-personne-ne-veut-aller-au-front-en-ukraine-payer-pour-echapper-a-la-guerre-20241126> (date of access: 28.04.2025).

змушена залізти в борги, щоб забезпечити свою оборону, підтримувати державні служби, виплачувати зарплати державним службовцям та піклуватися про внутрішньо переміщених осіб”²⁶².

При цьому, знову згадується проблема “українського зерна”. З одного боку, Україна зображується як жертва агресії, яку слід підтримати, а з іншого вказується, що постачання її сільськогосподарської продукції викликає занепокоєння серед фермерів країн ЄС, зокрема Франції, через недобросовісну конкуренцію. Французькі ЗМІ також показують складну дилему, що може виникнути при вступі України до ЄС. “Це правда, що Україна, якій російська блокада Чорного моря завадила експортувати свою сільськогосподарську продукцію на традиційні ринки, переорієнтувала свої продажі до ЄС за особливо конкурентними цінами. Фермери справді дуже стурбовані перспективою вступу України до ЄС одного дня. Слід зазначити, що за нинішніх умов Київ мав би право майже на 20% бюджету Спільної сільськогосподарської політики”, — вказується на шпальтах *Le Monde*²⁶³.

З 2022 року значно зростає увага французьких ЗМІ до української культури. Зокрема, часто порушується тема знищення української культурної спадщини Росією, зосереджуючись переважно на масовому руйнуванні історичних міст, висвітлюючи зусилля, спрямовані на збереження та документування спадщини. ЗМІ наголошують на непоправних втратах української культури, а також нагадують про біль від руйнування архітектурних пам’яток, особливо в таких містах, як Харків, Маріуполь і Чернігів, які пишалися культурною спадщиною світового значення. *Le Monde* зазначає: “У середині липня ЮНЕСКО внесла до списку 160 частково або повністю зруйнованих культурних пам’яток України, зокрема 70 релігійних споруд, 30 історичних

²⁶² *Le Monde*, AFP. L’agence S&P abaisse la note de l’Ukraine, à un cran désormais du défaut de paiement. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/08/03/l-agence-s-p-abaisse-la-note-de-l-ukraine-a-un-cran-desormais-du-defaut-de-paiement_6265505_3210.html (date of access: 28.04.2025).

²⁶³ Malingre V. L’Union européenne limite l’accès libre des produits agricoles ukrainiens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/03/27/europe-les-vingt-sept-limitent-l-acces-libre-des-produits-agricoles-ukrainiens_6224532_3210.html (date of access: 28.04.2025).

будівель, а також музеї та бібліотеки”²⁶⁴. Поширюється також інформація про втрати на суму понад 3,5 мільярда доларів, зафіксовані ЮНЕСКО²⁶⁵, та про акти мародерства РФ — наприклад, вивезення скіфського золота, яке *Le Point* називає символом культури України²⁶⁶.

Також однією з ключових тем у французьких ЗМІ стало висвітлення культури як форми спротиву. Видання регулярно публікують матеріали про українських митців, які залишилися в Україні або стали культурними амбасадорами за кордоном. Особливу увагу приділяють тим, хто через музику, кіно, літературу чи візуальне мистецтво говорить про війну, пам’ять, ідентичність та свободу.

Серед відомих літературних та музичних діячів представлені такі постаті, як Святослав Вакарчук, який описується в *Libération* як своєрідний посол української справи²⁶⁷; Сергій Жадан, про якого *Franceinfo* пише як ключову фігуру в українській культурі²⁶⁸; Андрій Курков, в якого видання *Libération* неодноразово брало інтерв’ю щодо ситуації в Україні²⁶⁹. Також згадується гурт

²⁶⁴ Forest M., Hatherley O. « Le patrimoine urbain de l’Ukraine est gravement mis en danger par le retour de la guerre totale ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2022/07/17/le-patrimoine-urbain-de-l-ukraine-est-gravement-mis-en-danger-par-le-retour-de-la-guerre-totale_6135083_3232.html (date of access: 29.04.2025).

²⁶⁵ Le Figaro, AFP. La guerre en Ukraine a causé 3,5 milliards de dollars de destruction du patrimoine selon l’Unesco. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/patrimoine/la-guerre-en-ukraine-a-cause-3-5-milliards-de-dollars-de-destruction-du-patrimoine-selon-l-unesco-20240214> (date of access: 30.04.2025).

²⁶⁶ Le Point. Guerre en Ukraine : un musée et ses trésors pillés par l’armée russe. *Le Point*. URL: https://www.lepoint.fr/monde/guerre-en-ukraine-un-musee-et-ses-tresors-pilles-par-l-armee-russe-01-05-2022-2473876_24.php (date of access: 30.04.2025).

²⁶⁷ Dorman V. Sviatoslav Vakartchouk, le chanteur jaune et bleu. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/portraits/sviatoslav-vakartchouk-le-chanteur-jaune-et-bleu-20230219_GJCOIJ2NUVE6NNGI3FW56H7BDE/ (date of access: 30.04.2025).

²⁶⁸ Franceinfo Culture, AFP. Pour Serhiy Jadan, écrivain engagé contre la guerre en Ukraine, un "pays transformé" est en train de naître. *Franceinfo*. URL: https://www.franceinfo.fr/culture/livres/pour-serhiy-jadan-ecrivain-engage-contre-la-guerre-en-ukraine-un-pays-transforme-est-en-train-de-naître_5320222.html (date of access: 30.04.2025).

²⁶⁹ Schwartzbrod A. Andreï Kourkov: «Pour les Ukrainiens, la liberté et l’indépendance sont plus importantes que la vie». *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/international/europe/andrei-kourkov-pour-les-ukrainiens-la-liberte-et-lindependance-sont-plus-importantes-que-la-vie-20220823_MMGGs2JYQ5HT5M7PDLQJCVJWOU/ (date of access: 30.04.2025).

ДахаБраха, якого Le Monde описує переосмислювачем місцевої народної музики²⁷⁰.

Висвітлення в медіапросторі Франції здобула і перемога гурту “Kalush Orchestra” на Євробаченні 2022. Le Monde пише про подію наступним чином: “У цьому сенсі перемога “Kalush Orchestra” — це, насамперед, свідчення хвилі солідарності, яку продовжує викликати українська трагедія”²⁷¹.

У жанрі кіно французькі медіа акцентують увагу на фільмах, що розповідають про війну. Зокрема видання пишуть про українські фільми “20 днів у Маріуполі” Мстислава Чернова та “Залізні метелики” Романа Любого, представлені на кінофестивалі “Санденс-2023”²⁷². У 2024 році особливо виділяється “20 днів у Маріуполі”, адже отримав “Оскар” за найкращий документальний фільм²⁷³. Також в медіапросторі Франції згадується український сценарист і кінопродюсер Валентин Васянович зі стрічками “Атлантида” та “Відблиск”²⁷⁴. Пишуть медіа і про документальний фільм українського режисера Сергія Лозниці “Донбас”²⁷⁵. З великою шанобливістю зображують французькі

²⁷⁰ Labesse P. « No war, stop Putin » : le quartet ukrainien DakhaBrakha se mobilise. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2022/03/05/no-war-stop-putin-le-quartet-ukrainien-dakhabrakha-se-mobilise_6116305_3246.html (date of access: 30.04.2025).

²⁷¹ Tonet A. Eurovision 2022 : l’Ukraine survole la compétition, soutenue par tout un continent. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/musiques/article/2022/05/15/soutenue-par-tout-un-continent-l-ukraine-survole-l-eurovision_6126194_1654986.html (date of access: 30.04.2025).

²⁷² Le Figaro, AFP. Deux documentaires ukrainiens sur l’invasion russe présentés au Sundance 2023. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/cinema/deux-documentaires-ukrainiens-sur-l-invasion-russe-presentes-au-sundance-2023-20230122> (date of access: 30.04.2025).

²⁷³ Le Parisien, AFP. « 20 jours à Marioupol » : l’Ukraine salue son premier Oscar qui raconte « les crimes de la Russie ». *leparisien.fr*. URL: <https://www.leparisien.fr/international/20-jours-a-marioupol-lukraine-salue-son-premier-oscar-qui-raconte-les-crimes-de-la-russie-11-03-2024-PENSP5JTYRDFJNKSUTKFTJZ7II.php> (date of access: 30.04.2025).

²⁷⁴ Guillaud J. Après Atlantis, son film visionnaire, le réalisateur Valentyn Vasyanovych documente la guerre en Ukraine. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/cinema/apres-atlantis-son-film-visionnaire-le-realisateur-valentyn-vasyanovych-documente-la-guerre-en-ukraine-20220317> (date of access: 01.05.2025).

²⁷⁵ Chapuis M. Le chant de ruines de l’Ukrainien Sergei Loznitsa. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/culture/cinema/festival-de-cannes-sergei-loznitsa-chant-de-ruines-20220524_WOIF7ROBWBGQHESV2QERX2RGBM/ (date of access: 01.05.2025).

видання Олега Сенцова, який після початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України став військовослужбовцем²⁷⁶.

Одним із ключових символів культурної стійкості став Національний балет України, виступи якого сприймаються як акт мистецького спротиву. Особливу увагу приділено балету “Жізель”²⁷⁷ та “Снігова королева”²⁷⁸, які були представлені у Театрі Єлисейських полів.

Французькі ЗМІ також згадують відому історичну постать — Анну Київську. Її образ у матеріалах використовується для підкреслення давніх історичних зв'язків між Україною та Францією. Зокрема, видання *Le Figaro* пише: “Україна та Франція не забули принцесу Анну Київську з 2005 року, коли президент Віктор Ющенко приїхав до Санліса, щоб відкрити пам'ятник жінці, яка після смерті свого чоловіка Генріха стала співправителькою разом зі своїм сином Філіпом I до 1063 року”²⁷⁹.

Цікаво, що також зазначається в медіа і про український гумор. Зокрема йдеться про те, як українські коміки використовують гумор як засіб боротьби з труднощами війни та як форму психологічного порятунку. Видання *Le Figaro* зазначає: “В Україні, країні, яка обрала колишнього коміка Володимира Зеленського президентом у 2019 році, сцена стендап-комедії швидко відродилася після вторгнення Володимира Путіна в лютому 2022 року”²⁸⁰.

У сфері спорту також спостерігається підвищення уваги до України. Часто згадується український боксер Олександр Усик. Матеріали про нього часто

²⁷⁶ *Le Figaro*, AFP. Oleg Sentsov, de la Mostra de Venise au front en Ukraine, les mille vies d'un cinéaste. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/oleg-sentsov-de-la-mostra-de-venise-au-front-en-ukraine-les-mille-vies-d-un-cineaste-20220713> (date of access: 01.05.2025).

²⁷⁷ Delétraz F. Une superbe Giselle venue d'Ukraine au Théâtre des Champs-Élysées. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/une-superbe-giselle-venue-d-ukraine-au-theatre-des-champs-elysees-20221231> (date of access: 01.05.2025).

²⁷⁸ Bavelier A. De l'Inde à l'Ukraine, tour du monde chorégraphique au Théâtre des Champs-Élysées. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/de-l-inde-a-l-ukraine-tour-du-monde-choregraphique-au-theatre-des-champs-elysees-20240328> (date of access: 01.05.2025).

²⁷⁹ *Le Figaro*. Qui était Anne de Kiev, la sublime princesse ukrainienne qui régna sur la France ?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/anne-de-kiev-la-princesse-ukrainienne-qui-devint-reine-de-france-20220226> (date of access: 01.05.2025).

²⁸⁰ *Le Figaro*, AFP. En Ukraine, stand-up et humour font de la résistance. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/en-ukraine-stand-up-et-humour-font-de-la-resistance-20230304> (date of access: 01.05.2025).

виходять із глибшим контекстом — підкреслюється не лише його професійна майстерність, а й національна ідентичність, зв'язок із війною в Україні, моральна стійкість. Усика зображують як амбасадора своєї країни на світовій арені, який здобуває перемоги не тільки для себе, а й для України, що перебуває в стані війни. До прикладу, у публікації про перемогу О. Усика в бою з британця Тайсоном Ф'юрі *Le Monde* пише: “Президент України Володимир Зеленський привітав перемогу чемпіона, який став символом своєї країни”²⁸¹.

Приділяється увага і Ярославі Магучіх, зокрема через її перемоги на Олімпійських іграх у Парижі. Водночас у фокусі медіа також постає її особиста історія життя після повномасштабного вторгнення, її публічна позиція щодо війни та принципова відмова змагатися поряд із російськими спортсменами. *Libération* пише про неї так: “Українська стрибунка у висоту Ярослава Магучих хотіла використати свій вид спорту, щоб привернути увагу всього світу до своєї країни”²⁸².

Присутня в медіа також Ольга Харлан. Здебільшого видання акцентують на її жесті відмови потиснути руку суперниці з Росії після поєдинку у 2023 році, підкреслюючи, що він змінив уявлення про “нейтральність” у спорті в умовах війни. Так, у статті про Олімпійські ігри 2024 газета *Le Monde* зазначає: “У жіночих командних змаганнях натовп вітав Ольгу Харлан, яка стала символом після того, як вона відмовилася потиснути руку своїй російській суперниці на Чемпіонаті світу 2023 року в Мілані”²⁸³.

²⁸¹ *Le Monde*, AFP. Boxe, championnat du monde des lourds : l'Ukrainien Oleksandr Usyk bat le Britannique Tyson Fury. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/12/22/boxe-championnat-du-monde-des-lourds-l-ukrainien-oleksandr-usyk-bat-le-britannique-tyson-fury_6461703_3242.html (date of access: 01.05.2025).

²⁸² Vigent C. JO de Paris 2024 : au saut en hauteur, l'Ukrainienne Yaroslava Mahuchikh sur la cime olympique au nom de ses compatriotes. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/sports/jeux-olympiques/jo-de-paris-2024-en-saut-en-hauteur-lukrainienne-yaroslava-mahuchikh-sur-la-cime-olympique-au-nom-de-ses-compatriotes-20240804_H3MFUJWYQVHPVI63GTORK4VCZY/ (date of access: 01.05.2025).

²⁸³ Gilles van Kote. Escrime aux JO 2024 : le titre olympique des sabreuses ukrainiennes a fait chavirer le Grand Palais. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/08/04/escrime-aux-jo-2024-le-titre-olympique-des-sabreuses-ukrainiennes-a-fait-chavirer-le-grand-palais_6266544_3242.html (date of access: 17.05.2025).

Висвітлення теми футболу в контексті новин про Україну має кілька чітких напрямів. По-перше, увага зосереджена на спортивних результатах збірної України та її участі в міжнародних змаганнях²⁸⁴. По-друге, значна частина публікацій стосується впливу війни на футбольний світ, особливо питань виключення Росії з міжнародних турнірів²⁸⁵. ЗМІ акцентують також на символічному значенні футболу для українського народу у час війни.

Отож, упродовж 2022–2024 років імідж України у французькому медіапросторі зазнав глибокої трансформації. У ЗМІ домінують емоційно забарвлені матеріали, що акцентують на мужності українського народу, героїзмі армії та лідерській ролі президента Зеленського, який символізує боротьбу за свободу в умовах глобального протистояння між демократією та авторитаризмом. Увагу також приділено питанням зернового експорту, гуманітарної кризи, енергетичної безпеки та впливу війни на глобальні ринки. При цьому французькі медіа також надають простір для пояснення історичного бекграунду української державності, розвінчуючи російські історичні наративи.

Незважаючи на поступове зменшення інформаційного інтересу до України у 2023–2024 роках, її медіаобраз залишається переважно позитивним, хоч і доповнюється нотами втоми, скепсису та прагматизму. Відображення війни як затяжної, виснажливої, з мінливою динамікою успіхів контрнаступу вплинуло на зміну акцентів: з героїчного опору на стратегічні виклики, потреби модернізації та подальшої євроінтеграції. Водночас образ України все ще зберігає риси надійного партнера Заходу, здатного чинити спротив великій авторитарній державі.

Окрему роль у формуванні позитивного іміджу України відіграє культурний та спортивний вимір. Українські митці та діячі культури

²⁸⁴ Lasjaunias A. « U-kra-ï-ny ! U-kra-ï-ny ! » : les Bleu et Jaune s'offrent une première victoire dans l'Euro 2024. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/06/21/u-kra-i-ny-u-kra-i-ny-les-bleus-et-jaunes-s-offrent-une-premiere-victoire-dans-l-euro-2024_6242168_3242.html (date of access: 01.05.2025).

²⁸⁵ Rof G. OM-Chakhtar Donetsk : « Le football ukrainien a besoin de plus que de mots de soutien ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/02/22/om-chakhtar-donetsk-le-football-ukrainien-a-besoin-de-plus-que-de-mots-de-soutien_6217929_3242.html (date of access: 01.05.2025).

продовжують активно представляти країну на міжнародних майданчиках — зокрема, через участь у Каннському кінофестивалі, Венеційському бієнале та численних виставках і концертах, що супроводжуються антивоєнними меседжами та висвітленням української ідентичності. У французькій пресі неодноразово згадуються культурні ініціативи українських митців, які використовують мистецтво як інструмент опору та міжнародного діалогу. Подібні публікації закріплюють за Україною образ країни з живим культурним кодом, що зберігає тяглість традицій навіть у період війни.

У спортивній сфері увага французьких ЗМІ зосереджується на досягненнях українських спортсменів, які, попри війну, демонструють високі результати на міжнародних аренах. Особливо відзначаються виступи на Олімпійських іграх. Також медіа підкреслюють символізм перемог українських спортсменів, що виступають як “посли стійкості” своєї нації.

Таким чином, у розділі досліджено іміджеві характеристики України у провідних ЗМІ Франції у періодах 1991–2013, 2014–2021 та 2022–2024 років.

У період 1991–2013 років Україна здебільшого позиціонується як пострадянська країна, увага медіа зосереджується на таких темах, як ядерне роззброєння, Чорнобильська катастрофа, а також політичні та економічні виклики держави. У ЗМІ зберігаються негативні стереотипи, пов’язані з бідністю, корупцією та нестабільністю. Культурні та спортивні події згадуються переважно як інформаційні приводи, наприклад, участь українських артистів чи спортсменів у міжнародних заходах.

У період 2014–2021 років Україна у французьких медіа характеризується переважно як країна, що перебуває в стані тривалої військової та політичної кризи через російську агресію. Здебільшого медіа показують Україну як ослаблену та розділену державу, підкреслюють політичні труднощі, корупцію і вплив олігархів. Серед позитивних аспектів згадуються європейські прагнення; потенціал розвитку ІТ, спорт, культура. Проте загальний інформаційний інтерес поступово зменшується і з 2015 по 2021 рік тема України часто відходить на другий план через інші світові події. Водночас у французьких медіа

поширюються проросійські наративи, що описують події на Донбасі як внутрішню громадянську війну; підкреслюють історичні, політичні та культурні розбіжності між регіонами України.

У період 2022–2024 років, у зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії, імідж України змінюється. Французькі ЗМІ підкреслюють мужність українського народу, героїзм армії та роль президента Зеленського як символу боротьби за свободу. Значна увага приділяється гуманітарній кризі, зерновому експорту, енергетичній безпеці та впливу війни на глобальну безпеку. Також розвінчуються деякі російські пропагандистські наративи щодо України. Водночас варто зазначити, що події в Україні розглядаються переважно крізь призму війни. Увага фокусується насамперед на військових аспектах, особливо на знакових епізодах, таких як контрнаступ чи бої за Бахмут. Такий фокус сприяє закріпленню образу України насамперед як країни, що перебуває в епіцентрі збройного протистояння, де саме динаміка бойових дій значною мірою формує медіапорядок денний. У 2023–2024 роках інтерес знижується; загальний образ залишається позитивним, але доповнюється елементами втоми й прагматизму. Культурні та спортивні досягнення українців активно висвітлюються, підтримуючи імідж України як європейської держави.

РОЗДІЛ 4

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

4.1. Зміна іміджевих характеристик України у ЗМІ Французької Республіки

Аналіз особливостей іміджу України дає змогу простежити, як змінювалися його основні риси. Впродовж трьох етапів відбувалася трансформація ключових іміджевих характеристик, сприйняття України французьким суспільством поступово змінювалося.

У кількісному вимірі інтерес французьких ЗМІ до України варіюється залежно від періоду (Див. Додаток 2). Упродовж 1991–2013 років спостерігається відносна стабільність у висвітленні тем, пов'язаних з Україною — на цей етап припадає приблизно 12% від загальної кількості матеріалів. У період 2014–2021 років, на тлі початку російської агресії, кількість публікацій зростає до 18%. Найбільша ж активність у висвітленні іміджевих характеристик України простежується впродовж 2022–2024 років — цей період охоплює близько 70% усіх зафіксованих публікацій, що свідчить про суттєве збільшення інтересу французької преси до України після початку повномасштабного вторгнення Росії. Найбільша кількість матеріалів припадає на 2022 рік — 4 503 публікації (Див. Додаток 3).

З моменту здобуття незалежності 1991 року образ України у французьких ЗМІ сприймався як розмитий, вторинний і малоцікавий для широкої публіки. У публікаціях вона часто постає як “перехідна пострадянська республіка”, що перебуває під впливом або в тіні Росії. Переважна більшість матеріалів зосереджувалася на негативних аспектах: політичній нестабільності, економічних кризах, сильній залежності від РФ, корупції, олігархії, работоргівлі (Див. Додаток 4). На цьому тлі культурний потенціал та багата історична спадщина України згадувались нечасто й фрагментарно. Присутній помітний проросійський вплив на відображення України, зокрема в історичних питаннях щодо періоду існування України, назви “Малоросія”.

Новий сплеск уваги до України у французьких медіа спостерігається після подій Помаранчевої революції 2004 року. Саме цей період став першим вагомим зрушенням у формуванні позитивного іміджу держави. У публікаціях з'являються акценти на прагненні українців до демократії, виборі європейського шляху розвитку та громадянській активності. Уперше образ України починає асоціюватися з політично зрілим суспільством.

Однак позитивні тенденції в медіарепрезентації були нетривалими. Внутрішньополітичне протистояння призвело до розчарування у “постреволюційній” Україні. Цей період знову супроводжувався повідомленнями про хаос у владі, відсутність реформ і поверненням до старих моделей корупційного управління, економічній залежності від РФ. Таким чином, до кінця 2013 року образ України у французькому медіапросторі втратив своє позитивне революційне сприйняття і набув рис нестабільності, незавершеності трансформацій та вразливості перед зовнішнім впливом.

Спортивні події, зокрема Євро-2012, також не лише не змогли змінити похмурий образ України, а навіть навпаки додали негативних конотацій. Зокрема, в контексті новин про Євро-2012 наголошувалося на діяльності Femen, що відкрито протистояли сексизму та насильству щодо жінок у суспільстві. Також робився акцент на проблемах секс-туризму та високого рівня захворюваності на ВІЛ/СНІД, за якими Україна очолювала невтішну статистику в Європі.

Революція Гідності 2013–2014 років, уособлена боротьбою за асоціацію з ЄС, частково відродила у французькому інформаційному дискурсі образ України як країни, що прагне свободи, демократії та інтеграції до західного простору. Протести на Майдані подавались як прояв громадянського суспільства й активізму. У матеріалах з'являлися позитивні характеристики України: “опір”, “європейські прагнення”, “громадянське суспільство”. Водночас, повністю від попередніх уявлень про Україну французьке інформаційне поле ще не звільнилось — у публікаціях все ще звучала недовіра до спроможності України реалізувати курс реформ.

Значно привернула увагу до України анексія Криму Росією — кількість згадок про Україну зросла на 634%. Водночас французька преса переважно трактувала події як “кризу”. Доволі сильними залишались і російські пропагандистські наративи. Зокрема, наявні судження про більші історичні зв’язки Криму з РФ, аніж з Україною; тенденція поділу України на західну та східну, які мають значні відмінності, особливо в контексті мовного питання та подальших прагнень щодо зовнішньополітичного курсу країни (Див. Додаток 5).

Через рік після початку війни помічено значний спад зацікавленості. Протягом 2015–2021 рр. війна проти України чітко характеризувалась “забутою” у багатьох французьких виданнях (Див. Додаток 6). Серед незначної кількості матеріалів присутні як позитивні, так і негативні особливості зображення України. Зокрема підтримується потенціал розвитку сфери ІТ в Україні, в позитивному ключі висвітлюється створення ПЦУ як знак поступового відходу від залежності РФ, зазначається про збільшення єдності та проєвропейських поглядів в контексті президентських виборів 2019 року. Водночас, наголошується на корупції, олігархії, зменшенні привабливості туристичного образу України у зв’язку з веденням бойових дій на сході України; присутнє неоднозначне ставлення до мовного питання та чергове підкреслення проросійського наративу щодо розколу України між сходом та заходом; висловлюється недовіра до України та скепсис щодо покращення ситуації в майбутньому через дії органів держави. З початком COVID-19 розкриваються асоціації з Україною як центру сурогатного материнства.

Лише з початком повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року відбулася докорінна зміна тональності. Образ України трансформувався: її стали сприймати як символ мужності, боротьби, стійкості, а також як захисницю європейських цінностей і міжнародного правопорядку. З 4503 публікацій, що з’явилися у 2022 році у французьких ЗМІ, 1711 містили словосполучення “війна в Україні”, що свідчить про зміну лексики та глибше усвідомлення характеру подій (Див. Додаток 7).

У французьких ЗМІ також простежується чітка еволюція сприйняття Володимира Зеленського: від колишнього коміка до героїчного лідера, який уособлює боротьбу українського народу за свободу й демократію. Якщо раніше французька преса нерідко наголошувала на його браку політичного досвіду та непрофесіоналізмі, то після повномасштабного вторгнення Росії тональність публікацій різко змінилася. Зеленський став обличчям опору, моральним авторитетом, якого сприймають як “героя свого часу”. Його звернення до парламентів світу, включно з французькими законодавцями, широко цитувалися в медіа, що підсилювало імідж України як держави, здатної на міжнародну комунікацію, мобілізацію підтримки й вплив на глобальний порядок денний.

У 2023 році, попри зменшення кількості публікацій, імідж України залишається загалом позитивним — країна представлена як жертва російської агресії, що не здається попри втрати. Висвітлення бойових дій підкріплює образ України як наполегливого борця, однак у риторичі ЗМІ, особливо після недостатньо масштабного українського контрнаступу, з’являються ознаки втоми: частіше згадуються терміни “війна на виснаження”, “повільний прогрес”, “застій” (Див. Додаток 8). Зменшення медійного інтересу, зумовлене, зокрема, зростанням уваги до конфлікту Ізраїлю та ХАМАСу, свідчить про зниження пріоритетності української теми у французькому інформаційному порядку денному.

У 2024 році імідж України зберігає ключові риси попередніх років — це держава, що бореться за свою свободу, гідність і європейське майбутнє, попри обмежені ресурси та складні міжнародні умови. Водночас, спостерігається поступова нормалізація війни у сприйнятті, що знижує рівень емоційного залучення аудиторії. Україна продовжує асоціюватися з демократією, героїзмом та незламністю, однак її імідж дедалі більше залежить від спроможності підтримувати динаміку змін, зберігати міжнародну увагу та довіру, зокрема в контексті реформ, євроінтеграції та протидії інформаційним загрозам.

Аналізуючи ключові трансформації іміджу, можна зазначити, що найбільших змін зазнали відносини України з Росією. У період 1991–2003 років

французька преса трактувала Україну переважно як сателіта Росії — державу, тісно прив'язану до колишнього центру імперії. У матеріалах цього періоду вона часто зображувалась як економічно залежна, політично слабка та зовнішньо підконтрольна. Образ України формувався через низку постколоніальних мотивів: “енергетична залежність”, “геополітична уразливість”, “відсутність суб’єктності”. Однією з центральних тем було постійне підкреслення залежності Києва від Москви — ці наративи посилювались у періоди “газових війн”, коли Французька Республіка побоювалась дестабілізації європейського енергоринку. У цьому контексті Україна часто виглядала як проблема, а не як партнер.

Зі спалахом Помаранчевої революції у 2004 році у французькому медіапросторі починає формуватись уявлення про Україну як про країну, що стоїть перед вибором між двома полюсами — Європейським Союзом і Російською Федерацією. З’являються матеріали, де підкреслюється зростання критики РФ з боку українського суспільства та прагнень визволення від російського впливу.

Після анексії Криму та початку війни на Донбасі у 2014 році відбувається ще одна зміна у риторичі: Україна вже не розглядається як “буфер” або “сіра зона”, а постає як об’єкт агресії. У матеріалах посилюється образ України як жертви, що веде оборонну боротьбу за свободу і незалежність, тоді як Росія дедалі частіше згадується в контексті порушень міжнародного права. Спостерігається зростання висвітлення розбіжностей між державами — описується ненависть українців до Росії, її негативний вплив на громадян України, ворожнеча.

З початком повномасштабного вторгнення у 2022 році це протиставлення досягає свого піку. Україна постає як нація, що чинить героїчний опір, тоді як Росія зображується як загроза не лише для України, а й для всієї безпеки Європи. У цьому контексті антиросійські настрої в українському суспільстві інтерпретуються як логічна й виправдана відповідь на агресію та злочини війни.

Французькі ЗМІ також фіксують культурну, мовну та політичну емансипацію України від колишнього домінування. Зникає тенденція до

культурної симетрії або “слов’янської спорідненості”: український наратив у медіа все більше позиціонується як окремий, самодостатній та європейський. Звертається увага на бажання українців “очиститися від усього російського”.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна стверджувати, що імідж України у французькому медіапросторі зазнав глибокої трансформації — від маловідомої проблемної країни до сприйняття її як держави, що втілює боротьбу за свободу, гідність і європейські цінності. Ключовими факторами змін стали події Помаранчевої революції, Революції Гідності, анексії Криму та, особливо, повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році. Саме останній етап спричинив безпрецедентну концентрацію уваги французьких ЗМІ на українському питанні, кардинально змінивши лексичні акценти, тональність і глибину висвітлення. Незважаючи на спад інтересу французької преси у 2023–2024 роках, позитивний імідж України зберігається, хоча медійна увага стає менш системною та більш епізодичною.

4.2. Проблеми представлення України у ЗМІ Французької Республіки

Упродовж 1991–2024 років образ України у засобах масової інформації Франції зазнавав суттєвих трансформацій, що водночас супроводжувалося численними проблемами репрезентації — цей процес не був позбавлений спрощень, стереотипів і геополітичних упереджень.

Однією з ключових проблем стала епізодичність та фрагментарність висвітлення. Україна з’являлася у заголовках провідних видань Франції переважно у контексті кризових подій: Помаранчевої революції (2004), Революції Гідності (2013–2014), анексії Криму, війни на Донбасі та повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році. Такий фокус на конфліктах сприяв формуванню образу України як території постійної турбулентності, у той час як інші аспекти — культурний розвиток, наукові досягнення, участь у європейських інтеграційних процесах — залишалися поза увагою або згадувалися побіжно.

Ще однією проблемою була геополітична редукція української тематики, коли Україна постійно розглядалася крізь призму її відносин з Росією. Унаслідок цього українська суб'єктність у французьких ЗМІ часто нівелювалася — Україна поставала не як незалежний політичний гравець, а як “буферна зона”, “об’єкт впливу” або “арена конфлікту між Заходом і Росією”. Така логіка відображення, притаманна низці аналітичних матеріалів, обмежувала розуміння справжньої природи внутрішньополітичних трансформацій в Україні та позбавляла її власного голосу у медіадискурсі.

Третьою важливою проблемою було переважання проросійських наративів у французькому медіапросторі, що особливо загострилося після 2014 року. Попри початок російсько-української війни, в окремих ЗМІ тривалий час зберігалася двозначне трактування подій, зокрема, вживання термінів “громадянський конфлікт” чи “криза в Україні”, які применшували роль Росії як агресора. Це частково пояснюється історичними зв’язками Франції з Росією, а також активною діяльністю російських пропагандистських ресурсів — RT France, Sputnik та численних прокремлівських платформ. Їхній контент, орієнтований на ультраправі політичні сили та альтернативну аудиторію, дозволяв РФ маніпулювати французькою громадською думкою і створювати викривлене уявлення про події в Україні.

Ще однією проблемою стала обмеженість української присутності у французькому інформаційному середовищі — як у вигляді українських медіа, так і експертів. До 2022 року українські дипломати, аналітики та представники громадянського суспільства лише епізодично виступали коментаторами у французьких ЗМІ. Це дозволяло російським чи проросійським голосам формувати порядок денний. Лише після повномасштабного вторгнення з’явилося більше експертів з України у французькому медіапросторі, але системна стратегія інформаційної присутності все ще потребує посилення.

До того ж, зосередження медіаресурсів у руках кількох олігархічних груп, притаманне Франції, призвело до підвищеного ідеологічного контролю над контентом. Це створює ризик для появи викривлених або маніпулятивних

матеріалів про Україну, зокрема на праворадикальних каналах (наприклад, CNews), які схильні відтворювати наративи, близькі до позицій Кремля.

Також після пікового інтересу до України у 2022 році, французький медіапорядок поступово змістився в бік інших тем. Зокрема, викликом стало порівняння війни в Україні з конфліктом між Ізраїлем та Палестиною. Присутні публікації, де ототожнюють Україну з Палестиною, а Росію — з Ізраїлем, що є маніпулятивним і небезпечним спрощенням. Такі порівняння сприяли поширенню хибної думки про “єдину глобальну кризу” та знеціненню унікальності українського контексту як жертви агресії з боку Росії. Крім того, увага французької аудиторії до важливих подій в Україні, навіть таких трагічних, як обстріл дитячої лікарні “Охматдит” у Києві 2024 року, була короткочасною. Можна спостерігати, що інтерес швидко згас вже через кілька днів після трагедії, що продемонструвало зменшення емпатії порівняно з 2022 роком.

Проблемним також стало висвітлення України у культурному аспекті. У перші два десятиліття незалежності (1991–2013 рр.) культурна репрезентація України у провідних ЗМІ Франції була вкрай обмеженою і часто знеособленою. Відчувалася чітка тенденція до ототожнення української культури з російською — діячі українського походження нерідко потрапляли до французького інформаційного простору як частина “великої російської культури”. Хрестоматійним прикладом цього є постать Миколи Гоголя, якого часто визначали як російського письменника, незважаючи на його українське коріння та глибоку тематичну прив’язку до українського культурного простору. Це саме стосувалося й інших сфер мистецтва: українські композитори, художники, кінематографісти або були невідомі французькій аудиторії, або розглядалися крізь радянсько-російську призму. У 2014–2021 роках культурний вимір залишався другорядним щодо політичного чи безпекового контексту. Українська культура здебільшого фігурувала як частина гуманітарної аналітики про “розкол ідентичностей” унаслідок російської агресії, а не як самодостатнє явище. Зокрема, в репортажах з Донбасу згадувалися спроби зберегти українську мову та традиції, але ці теми залишались на периферії загального медіадискурсу. Після

24 лютого 2022 року культурна складова іміджу України у французькому медіапросторі зазнала суттєвого піднесення. Одразу після початку повномасштабного вторгнення зросла кількість публікацій, присвячених культурним втратам, зруйнованим музеям, пам'яткам архітектури, бібліотекам. Однак, незважаючи на це помітне пожвавлення, культурний вимір все ж не став центральним у французькому медійному дискурсі про Україну. На тлі переважаючого військово-політичного наративу питання культури залишаються фоновими. У більшості випадків вони подаються як додаток до теми гуманітарної катастрофи або внутрішнього спротиву.

Відповідно, покращення іміджу України у французькому медіапросторі вимагає стратегічного, багаторівневого підходу, заснованого на глибокому розумінні медіапростору Франції та очікувань місцевої аудиторії.

Одним із ключових завдань є розширення присутності українських голосів у медіа. Публіка у Франції часто більше реагує на персоналізовані історії, аніж на офіційні заяви. Відтак важливо активніше просувати розповіді українських волонтерів, митців, науковців та навіть іноземців, які долучилися до допомоги Україні, створюючи емоційно насичені й автентичні образи нашої країни.

Культурна дипломатія відіграє важливу роль у формуванні позитивного іміджу України. Проведення у Франції українських фестивалів, виставок, концертів, презентацій літературних перекладів чи показів сучасного українського кіно може суттєво вплинути на сприйняття країни як відкритої, європейськи орієнтованої та творчо багатої. Варто активно підтримувати україно-французькі проєкти за участі відомих митців і культурних діячів, що можуть виступати посередниками між аудиторіями двох країн.

Не менш важливим завданням є ефективна протидія кремлівським дезінформаційним кампаніям. Попри те, що в провідних французьких медіа спостерігається позитивна тенденція до зменшення поширення проросійських наративів та навіть їхнього спростування, у публічному просторі все ще зберігається увага до офіційної позиції Росії. У медіа цитуються заяви представників російського керівництва, що нерідко супроводжуються без

достатнього контексту чи критичного аналізу. Це створює ризик формування спотвореного уявлення про причини й характер війни в Україні та може підживлювати скептицизм у частини французької аудиторії. Створення якісних франкомовних інформаційних продуктів, які чітко спростовують фейки, з посиланням на міжнародні джерела та незалежні розслідування, може допомогти нейтралізувати цю загрозу. Важливою є співпраця з Arcom та VIGINUM з метою протидії поширенню дезінформації та розробки спільних ініціатив, спрямованих на виявлення пропагандистських матеріалів.

Варто також бути уважними до порівнянь України з іншими конфліктами у світі, які часто виникають у медійному та публічному дискурсі Франції. Наприклад, в умовах ескалації на Близькому Сході почали з'являтися спрощені й хибні аналогії на кшталт “Україна — це нова Палестина”. Це вимагає постійного роз'яснення специфіки війни в Україні, її причин і масштабів, а також наслідків для загальноєвропейської безпеки, щоб уникнути деструктивних паралелей.

Для збереження довготривалої уваги до подій в Україні французькі медіа мають отримувати доступ до регулярного оновлення теми, зокрема через журналістські поїздки, ексклюзивні інтерв'ю, цикли репортажів про життя на звільнених територіях, відновлення інфраструктури, історії людей, які пережили окупацію.

Одним із ключових меседжів, які варто просувати у французькому медіапросторі, є українська позиція щодо завершення війни. Важливо наголошувати, що саме вона ґрунтується на принципах міжнародного права, поваги до територіальної цілісності та справедливості. Альтернативні підходи або компроміси з Росією мають подаватися як хибні й небезпечні прецеденти, які можуть заохотити нову агресію.

Для досягнення цього потрібно значно активізувати створення франкомовного контенту. Офіційні установи, аналітичні центри, культурні та громадські організації мають регулярно продукувати новини, аналітику, блоги, відео та інфографіку саме французькою мовою. Це дозволить забезпечити

зрозумілий і доступний формат для широкої аудиторії, яка не завжди володіє англійською.

Додаткову роль можуть відігравати французькі інфлюенсери — журналісти, блогери, діячі культури чи лідери думок. Українська сторона повинна ініціювати з ними співпрацю: запрошувати в Україну, організовувати брифінги та презентації, надавати ексклюзивні матеріали й доступ до джерел. Їхнє органічне поширення інформації про Україну у власних спільнотах підвищить довіру та охоплення.

Водночас, стратегічна комунікація з боку Посольства України у Французькій Республіці має стати більш динамічною. Оперативні реакції на інформаційні приводи, глибша аналітика, активна присутність у соціальних мережах і тісна взаємодія з провідними французькими виданнями — усе це має бути складовими ефективної публічної дипломатії, яка посилює голос України у Франції.

Не можна недооцінювати й потенціал української діаспори, що живе у Франції. Її представники можуть бути впливовими промоутерами правди про Україну, учасниками публічних дискусій, авторами колонок у медіа, організаторами акцій підтримки. Їхня щоденна робота на місцях здатна формувати стабільну, глибоку довіру до України серед французького суспільства.

Отже, протягом 1991–2024 років репрезентація України у французькому медіапросторі демонструвала системні дисбаланси, зумовлені як геополітичними чинниками, так і структурними особливостями самих ЗМІ. Епізодичне висвітлення, акцент на конфліктах, редукція української суб'єктності до функції геополітичного буфера, а також тривале домінування проросійських наративів суттєво ускладнили формування цілісного та автентичного іміджу України.

Обмежена присутність українських медіа, експертів і культурних ініціатив у французькому інформаційному середовищі посилювала вразливість до зовнішніх впливів, сприяючи відтворенню стереотипів та інформаційних

спрощень. Низький рівень персоналізованого висвітлення, відсутність глибокої аналітики щодо внутрішніх процесів в Україні та тенденція до порівнянь з іншими глобальними конфліктами знижували емоційну залученість французької аудиторії.

У цьому контексті ефективне просування українського нарративу у Франції вимагає стратегічного, багаторівневого підходу, що передбачає інституційну координацію, розвиток культурної дипломатії, системну протидію дезінформації та активізацію франкомовного контенту.

Підсумовуючи вищесказане, можна констатувати, що трансформація іміджу України у провідних ЗМІ Французької Республіки була динамічною та значною мірою залежною від зовнішньополітичного контексту. Із початкового маргінального образу пострадянської держави, що асоціювалася з політичною нестабільністю, корупцією та залежністю від Росії, Україна поступово постала як самостійний геополітичний суб'єкт. Особливо помітною є зміна у риторичі після повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році, що зумовило різке зростання інтересу до української тематики, зміну тональності публікацій та формування позитивного образу України.

Разом із тим, результати дослідження засвідчують низку структурних проблем у представленні України у французьких ЗМІ. Серед них — нерівномірність уваги до української тематики, вплив проросійських нарративів, особливо до 2022 року, а також відчутна залежність тональності медіависвітлення від загального геополітичного порядку денного. Попри позитивні зрушення, імідж України й надалі потребує стратегічних дій, зокрема з боку державних інституцій. Лише за умов послідовної присутності, достовірного інформаційного супроводу та емоційної автентичності Україна зможе зміцнити свій імідж як незалежної, європейської та культурно самобутньої держави у свідомості французького суспільства.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі проведено актуальне дослідження трансформації іміджу України в провідних ЗМІ Французької Республіки в контексті російсько-української війни, що виконане на основі опрацювання широкої бази джерел. У результаті дослідження сформульовано наступні висновки та рекомендації:

1. Охарактеризовано теоретико-методологічні засади дослідження. З'ясовано, що поняття “іміджу держави” набуло активного теоретичного осмислення порівняно нещодавно. Даний концепт почав активно досліджуватись з 60-х років ХХ століття в роботах американських дослідників соціологічного напрямку, зокрема Кеннета Боулдінга, а згодом і в працях європейців, зокрема Саймона Анхольта та Міхаеля Кунчика. В українському академічному дискурсі вивченню іміджу держави приділяли увагу Є. Тихомирова, О. Чечель, І. Єремєєва, Є. Магда та інші. Особливої уваги заслуговують праці В. Чекалюк, О. Семченко, О. Бойко, С. Козиряцької, Т. Ілюк та К. Гетьманенко, які безпосередньо аналізують репрезентацію України у медіа. Проте тема іміджу України у французьких ЗМІ залишається недостатньо опрацьованою, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Емпіричну основу дослідження становлять аналітичні матеріали з вивчення іміджу України та інформаційно-аналітичні продукти провідних французьких видань — Le Monde, Le Figaro, Libération, Le Parisien та інших. Для вивчення медіапростору Франції опрацьовані основні нормативно-правові акти країни у сфері медіа, а також соціологічні опитування, рейтинги та ренкінги для визначення основних типів медіа, які використовують громадяни, та провідних медіа країни. Застосовано низку методів дослідження: медіамоніторинг, контент-аналіз, порівняльний аналіз, структурно-функціональний, аналітичний, історичний та ретроспективний методи, за допомогою яких вдалося виконати поставлені для дослідження завдання.

2. Проаналізовано структуру та особливості медіапростору Французької Республіки. Визначено, що медіапростір Франції вирізняється високим рівнем розвитку та структурною різноманітністю. Його функціонування ґрунтується на

обширному законодавчому регулюванні, яке постійно адаптується до нових викликів та змін у сфері комунікацій. Хоча традиційні засоби масової інформації, такі як телебачення і радіо, залишаються важливою складовою інформаційного ландшафту, поступово помітна тенденція зниження їхньої популярності. Цей процес відображається у трансформації друкованих та телевізійних медіа у цифрові формати, що дозволяє розширити їхню аудиторію в онлайн-середовищі. Окрім того, значного поширення набувають соціальні мережі, які близько третини французів використовують як джерело новин. Водночас така цифрова динаміка супроводжується і проблемними аспектами. Однією з ключових викликів є зростання впливу великих медіахолдингів, які зосереджують у своїх руках значну частину інформаційного ринку. Це призводить до поляризації публічного дискурсу, а також ставить під загрозу редакційну автономію окремих ЗМІ. В окремих випадках спостерігається втручання у зміст публікацій та формування упереджених наративів. Така ситуація підвищує ризики поширення дезінформації, що негативно впливає на об'єктивність висвітлення подій. У контексті зростання ролі цифрових платформ та послаблення позицій класичних ЗМІ, питання медіаграмотності й незалежності журналістики набувають особливої актуальності.

3. Вивчено вплив російської пропаганди на медіапростір Французької Республіки. Простежено, що у медіапросторі країни фіксується стійкий вплив кремлівської пропаганди, спрямованої на просування власного порядку денного. До початку повномасштабної агресії проти України у 2022 році російські державні медіаплатформи, зокрема “RT” і “Sputnik”, активно діяли у Франції, поширюючи спотворену інформацію та нав'язуючи вигідні для Москви інтерпретації міжнародних подій. Після введення Європейським Союзом заборони на мовлення цих ресурсів, Російська Федерація не припинила інформаційного тиску, а натомість адаптувала свої підходи. Вона активно використовує технічні засоби обходу блокувань, зокрема створення альтернативних вебресурсів та дзеркальних сайтів, що дозволяє зберігати доступ

до забороненого контенту. Такі заходи демонструють свою ефективність — частина французької аудиторії продовжує взаємодіяти з російським контентом.

4. Досліджено особливості іміджу України у довоєнний період (1991–2013 рр.). З моменту здобуття Україною незалежності французькі масмедіа здебільшого сприймають її як пострадянську республіку, що перебуває у стані становлення. Висвітлення переважно сфокусоване на внутрішніх проблемах держави — економічній нестабільності, високому рівні корупції, соціальній нерівності, а також на питаннях ядерного роззброєння та відносинах з Російською Федерацією. Окрему увагу французькі медіа приділяють Криму, визнаючи його ключове стратегічне значення в безпековій ситуації регіону. В медіа присутнє розуміння важливості Криму, як унікального інструменту геополітичного тиску РФ та можливості розміщення на півострові російських ядерних боеголовок — географічне положення Криму дозволяє Кремлю досягати ракетами цілей у Європі. Значним етапом у трансформації французького сприйняття України стає Помаранчева революція, яка актуалізує в інформаційному дискурсі тематику євроінтеграційних прагнень України. Проте з наступного року знову посилюється інтерес до внутрішньополітичної динаміки в Україні, включаючи хронічну політичну нестабільність, корупційні скандали та конфлікти у сфері енергетичної політики — так звані “газові війни”. Висвітлення подій навколо Євро-2012 з одного боку сприяє підвищенню впізнаваності України, а з іншого — активізує і негативні конотації, пов’язані з секс-туризмом та високим рівнем захворюваності на ВІЛ/СНІД в Україні. Наступний сплеск зацікавлення французьких ЗМІ Україною спостерігається під час Революції Гідності, коли акценти зміщуються на прагнення українського суспільства до демократичних цінностей та громадянських свобод. Водночас помічене поширення проросійських наративів, зокрема щодо поділу України на Східну та Західну. Матеріали про культурні події та досягнення українських митців наявні, але не в значній кількості. Увага до культури часто фокусується через призму загальноєвропейських подій, таких як пісенний конкурс Євробачення, що стає одним із каналів популяризації української ідентичності

на міжнародному рівні. Водночас чітке розрізнення української й російської культурної ідентичності у французькому інформаційному полі цього періоду слабе, присутня асиміляція з російським культурним кодом.

5. Виявлено основну тематику представлення України у ЗМІ Французької Республіки в період 2014–2021 років. У цей період французькі ЗМІ висвітлюють імідж України з нової перспективи, водночас зберігається акцент як на позитивних, так і на негативних його аспектах. Спалах російської агресії проти України у 2014 році призводить до зростання уваги з боку французької аудиторії. Водночас події в Україні пояснюються переважно “кризою”. У публікаціях з’являються елементи проросійських наративів, зокрема трактування України як “держави, розколотої на дві частини”, Крим описується як територія зі значним російським впливом і нібито слабкими історичними зв’язками з Україною; події на сході країни подекуди висвітлюються з натяком на громадянську війну. У 2015–2021 рр. війна характеризується “забутою”. Уявлення про державу формується як нестабільну, ослаблену та таку, що стикається з системними політичними та економічними труднощами. Французькі ЗМІ висвітлюють проблеми управлінської невизначеності, поширеної корупції, впливу олігархічних кіл і гальмування реформ. 2020 року у медіа посилюється зображення України як одного з провідних центрів міжнародного сурогатного материнства. 2021 року на тлі нової хвилі військово-політичного напруження в регіоні французькі журналісти знову починають активно висвітлювати події в Україні, описуючи ситуацію як загрозливу для міжнародної безпеки. Також протягом цього періоду французькі ЗМІ приділяють увагу Нормандському формату, описуючи його як важливий дипломатичний майданчик для мирного врегулювання ситуації на Донбасі та акцентуючи на ролі Франції як медіатора. Водночас у матеріалах зазначається про складність переговорів і відсутність значного прогресу. Серед позитивних елементів іміджу України у 2014–2021 рр. — проєвропейські прагнення, потенціал розвитку сфери інформаційних технологій, здобутки у сфері культури та спорту.

6. Визначено іміджеві характеристики України у ЗМІ Французької Республіки в період 2022–2024 рр. У період 2022–2024 років імідж України у провідних французьких ЗМІ зазнає помітної трансформації у бік формування позитивного й героїчного образу. Україна починає виступати у ролі країни, що захищає не лише власну територіальну цілісність, а й загальноєвропейські демократичні цінності. У цьому контексті особливого значення набула персоніфікація іміджу — через постать президента Володимира Зеленського, який активно позиціонується як лідер спротиву та символ національного єднання. До іміджевих характеристик, що стали основними у медійному просторі Франції, належать: рішучість українського народу, героїзм військових ЗСУ, прагнення до євроінтеграції, а також готовність протистояти зовнішній агресії попри численні втрати. Також спостерігається зростання частоти згадки України у французьких ЗМІ. Водночас з 2023 року присутня певна зміна фокусу: увага медіа переходить від емоційної підтримки до прагматичного аналізу впливу війни для Європи. ЗМІ дедалі частіше включають тематику соціально-економічних викликів, проблем із постачанням озброєння та втоми від війни. Важливу роль у формуванні позитивного іміджу відіграють культурні та спортивні досягнення: активна присутність українських митців на міжнародних майданчиках, які через мистецтво підтримують національну ідентичність, а також успіхи спортсменів, що сприймаються як символи національної стійкості. Увага приділяється також громадянській позиції та патріотизму українських представників культури й спорту: зокрема, ЗМІ висвітлюють випадки, коли українські спортсмени свідомо відмовляються від участі у змаганнях через участь представників Російської Федерації; їхню діяльність в контексті війни.

7. Враховуючи виявлені іміджеві характеристики України трьох періодів, проведено порівняльний аналіз змін іміджу України у провідних ЗМІ Французької Республіки. Упродовж першого десятиліття від здобуття незалежності Україна переважно сприймалась як пострадянська країна, тісно пов'язана з Росією у політичному, економічному та енергетичному плані. Французькі медіа часто подавали її як державу з обмеженою суб'єктністю, що

перебуває під значним впливом Москви. Лише з Помаранчевою революцією 2004 року в медіа стає помітною проєвропейська позиція держави. У періоди активізації революційних процесів в Україні у 2004 та 2013 роках у французькому медіапросторі активно поширюється проросійський наратив про “розділеність” країни на проєвропейський Захід та проросійський Схід. Цей дискурс поступово зникає лише з початком повномасштабної агресії у 2022 році. Після подій 2014 року, попри значну увагу до теми анексії Криму та конфлікту на Донбасі, загальний медіаінтерес до України у французьких ЗМІ починає знижуватися, особливо в період з 2015 по 2021 рік. У цей час війна в Україні часто згадується як “забутий конфлікт”. З початком повномасштабного вторгнення у 2022 році медійна увага у Франції зосереджується на зображенні України через призму героїчного опору. Українські військові, цивільні та переміщені особи фігурують у позитивному світлі, а сама держава часто описується як “зруйнована війною”, що підкреслює масштаб гуманітарної та інфраструктурної катастрофи. З 2023 року образ України залишається позитивним, проте доповнюється елементами втоми, поступовим зниженням уваги до країни на тлі інших світових подій і формуванням шкідливих конотацій та аналогій, зокрема через ототожнення російсько-української війни з ізраїльсько-палестинським конфліктом.

8. Виявлено проблеми медіапредставлення України та надано рекомендації для вдосконалення іміджевого позиціонування України у ЗМІ Французької Республіки. Простежено, що висвітлення України часто було фрагментарним і зосереджувалося переважно на кризових подіях, що формувало образ країни як незрозумілої та проблемної. Україна сприймалася переважно через призму відносин із Росією, що призводило до нівелювання її суб’єктності та обмежувало глибше розуміння внутрішніх процесів. Крім того, у французьких медіа довгий час домінували проросійські наративи, що також сприяло викривленню уявлень про Україну. Водночас відзначено недостатню присутність українських голосів та експертів у французькому інформаційному просторі, що створювало широкі можливості для впливу РФ. Культурна складова українського іміджу у Франції

була слабо представленою і часто ототожнювалася з російською культурою. Попри поживавлення уваги після 2022 року, існує простір для покращення сприйняття України. Отримані результати підкреслюють важливість комплексної стратегії для формування позитивного та сильного образу країни, яка включатиме: розширення присутності голосу України в медіа через персоналізовані історії українських волонтерів, митців, науковців; активізацію культурної дипломатії – організацію фестивалів, виставок, показів фільмів та інших заходів у Франції; створення інформаційних продуктів для протидії дезінформації РФ та залучення до співпраці з Arcom та VIGINUM з метою розробки спільних ініціатив, спрямованих на виявлення пропагандистських матеріалів; збільшення поширення франкомовного контенту про Україну через офіційні установи, аналітичні центри, культурні та громадські організації, а також налагодження співпраці з французькими інфлюенсерами та українською діаспорою; забезпечення ефективної стратегічної комунікації з боку Посольства України у Французькій Республіці та представництва Українського інституту у Франції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. ДЖЕРЕЛА

Міжнародні акти та акти державного законодавства

1. Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land : of 18.10.1907. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907> (date of access: 17.01.2025).
2. Loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse : Loi du 29.07.1881 : dernière mise à jour : 23 mars 2024. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGITEXT000006070722> (date of access: 21.01.2025).
3. Loi n° 2018-1202 du 22 décembre 2018 relative à la lutte contre la manipulation de l'information : Loi du 22.12.2018. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037847559/> (date of access: 21.01.2025).
4. Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés : Loi du 06.01.1978 : dernière mise à jour : 3 mai 2025. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000886460/> (date of access: 21.01.2025).
5. Loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication : Loi du 30.09.1986 : dernière mise à jour : 15 novembre 2024. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000512205> (date of access: 21.01.2025).

Статистичні джерела

6. Classement des Sites. *ACPM Audience et dénombrement des médias*. URL: <https://www.acpm.fr/Les-chiffres/Frequentation-Sites-et-Applications/Classement-des-Sites?periode=202412> (date of access: 10.01.2025).
7. Classement mensuel des audiences Radio en France certifiées par l'ACPM. *ACPM Audience et dénombrement des médias*. URL: <https://www.acpm.fr/Les->

chiffres/Frequentation-Radios/Classement-des-Radios-Digitales/Par-radio/Classement-France (date of access: 10.01.2025).

8. Media Rankings. *SCImago Media Rankings*. URL: <https://www.scimagomedia.com/rankings.php?country=France> (date of access: 10.01.2025).

9. Television: France's most trusted media in 2024. *Agence Relations Presse Paris - Communication - Marketing Digital | Yucatan*. URL: <https://www.yucatan.fr/en/study-french-peoples-confidence-in-the-media/> (date of access: 22.01.2025).

10. Le Figaro: monthly print run France 2023. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/749179/monthly-print-run-newspaper-le-figaro-france/> (date of access: 03.02.2025).

11. Le Monde: monthly print run France 2023. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/statistics/749405/monthly-print-run-newspaper-le-monde-france/> (date of access: 03.02.2025).

Матеріали медіа

12. AFP agence. Décès du légendaire Leonid Jabotinsky, idole d'Arnold Schwarzenegger. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/sports/jeux-olympiques/actualites/deces-du-legendaire-leonid-jabotinsky-idole-d-arnold-schwarzenegger-787170> (date of access: 09.04.2025).

13. AFP agence. Klitschko maîtrise Jennings et reste le patron. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/sports/boxe/actualites/klitschko-maitrise-jennings-et-reste-le-patron-747608> (date of access: 07.04.2025).

14. Alfon D. Ukraine-Russie : loin des regards, le conflit s'enlise. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/international/europe/ukraine-russie-loin-des-regards-le-conflit-senlise-20231107_UJWT7VL6ARCIPE6IYRXQDBD4GQ/ (date of access: 23.04.2025).

15. Amalric J. Kiev s'inquiète du vide au Kremlin Pour l'Ukraine, l'élargissement de l'Otan doit aller à son terme. *Libération*. URL: <https://www.liberation.fr/planete/1997/02/01/kiev-s-inquiete-du-vide-au->

kremlinpour-l-ukraine-l-elargissement-de-l-otan-doit-aller-a-son-terme_195474/ (date of access: 26.02.2025).

16. Avril P. La Crimée, ce conflit oublié qui se rappelle aux Occidentaux. *Le Figaro*. URL: [https://www.lefigaro.fr/vox/monde/2018/11/28/31002-20181128ARTFIG00299-la-crimee-ce-conflit-oublie-qui-se-rappelle-aux-](https://www.lefigaro.fr/vox/monde/2018/11/28/31002-20181128ARTFIG00299-la-crimee-ce-conflit-oublie-qui-se-rappelle-aux-occidentaux.php)

[occidentaux.php](https://www.lefigaro.fr/vox/monde/2018/11/28/31002-20181128ARTFIG00299-la-crimee-ce-conflit-oublie-qui-se-rappelle-aux-occidentaux.php) (date of access: 01.04.2025).

17. Avril P. Le conflit entre l'Ukraine et la Russie s'étend sur la mer d'Azov. *Le Figaro*. URL: [https://www.lefigaro.fr/international/2018/11/26/01003-20181126ARTFIG00292-le-conflit-entre-l-ukraine-et-la-russie-s-etend-sur-la-mer-d-](https://www.lefigaro.fr/international/2018/11/26/01003-20181126ARTFIG00292-le-conflit-entre-l-ukraine-et-la-russie-s-etend-sur-la-mer-d-azov.php)

[azov.php](https://www.lefigaro.fr/international/2018/11/26/01003-20181126ARTFIG00292-le-conflit-entre-l-ukraine-et-la-russie-s-etend-sur-la-mer-d-azov.php) (date of access: 01.04.2025).

18. Avril P. Le conflit oublié du Donbass. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2017/12/17/01003-20171217ARTFIG00124-le-conflit-oublie-du-donbass.php> (date of access: 28.03.2025).

19. Barotte N. En Ukraine, la contre-offensive semble avoir commencé. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/en-ukraine-la-contre-offensive-semble-avoir-commence-20230608> (date of access: 22.04.2025).

20. Bavelier A. De l'Inde à l'Ukraine, tour du monde chorégraphique au Théâtre des Champs-Élysées. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/de-l-inde-a-l-ukraine-tour-du-monde-choregraphique-au-theatre-des-champs-elysees-20240328> (date of access: 01.05.2025).

21. Benn M. Comment les Ukrainiens font reculer l'armée russe. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ukraine-comment-la-strategie-de-kiev-s-est-averree-payante-20220912> (date of access: 18.04.2025).

22. Besançon A. L'Ukraine est européenne !. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2014/01/21/l-ukraine-est-europeenne_4351464_3232.html (date of access: 13.03.2025).

23. Bilan du Monde. Morosité. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/07/10/morosite_85532_1819218.html (date of access: 03.03.2025).

24. Blanchard F. À la veille de l'hiver, l'Ukraine enlisée dans sa contre-offensive. *BFMTV*. URL: https://www.bfmtv.com/international/europe/ukraine/a-la-veille-de-l-hiver-l-ukraine-enlisee-dans-sa-contre-offensive_AN-202311110072.html (date of access: 23.04.2025).
25. Bonin H. Histoire de l'Ukraine : si riche Ukraine, de tout temps convoitée. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2014/06/29/si-riche-ukraine-de-tout-temps-convoitee_4446757_3234.html (date of access: 22.03.2025).
26. Bouanchaud C. L'Ukraine candidate à l'Union européenne : le début d'un long processus vers une adhésion. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2022/06/23/l-ukraine-candidate-a-l-ue-le-debut-d-un-long-processus-vers-une-adhesion_6131674_3210.html (date of access: 19.04.2025).
27. Bret C. Élections en Ukraine: vers la fin du clivage entre pro-russes et pro-européens?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/vox/monde/2019/03/27/31002-20190327ARTFIG00089-elections-en-ukraine-vers-la-fin-du-clivage-entre-pro-russes-et-pro-europeens.php> (date of access: 05.04.2025).
28. Chapron J. Feux croisés sur le cinéma ukrainien. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/festival-de-cannes/article/2014/05/14/cannes-feux-croises-sur-le-cinema-ukrainien_4413005_766360.html (date of access: 13.04.2025).
29. Chapuis M. Le chant de ruines de l'Ukrainien Sergei Loznitsa. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/culture/cinema/festival-de-cannes-sergei-loznitsa-chant-de-ruines-20220524_WOIF7ROBWBGQHESV2QERX2RGBM/ (date of access: 01.05.2025).
30. Chastand J.-B., (Varsovie) I. Les réfugiées ukrainiennes, une main-d'œuvre bienvenue en Europe de l'Est. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2022/03/16/les-refugiees-ukrainiennes-une-main-d-uvre-bienvenue-en-europe-de-l-est_6117716_3234.html (date of access: 21.04.2025).
31. Châtelot C. En Ukraine, neuf mois après la “révolution orange”, l'heure de la désillusion a sonné et les luttes de pouvoir s'intensifient. *Le Monde.fr*. URL:

https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/09/12/en-ukraine-neuf-mois-apres-la-revolution-orange-l-heure-de-la-desillusion-a-sonne-et-les-luttes-de-pouvoir-s-intensifient_688108_3214.html (date of access: 07.03.2025).

32. “Complément d’enquête” révèle les dessous de la séquence des faux policiers de la Brav-M invités par Cyril Hanouna dans “Touche pas à mon poste”. *FranceTVinfo*. URL: https://www.francetvinfo.fr/culture/tv/cyril-hanouna/enquete-france-2-complement-d-enquete-revele-les-dessous-de-la-sequence-des-faux-policiers-de-la-brav-m-invites-par-cyril-hanouna-dans-touche-pas-a-mon-poste_6213327.html (date of access: 07.02.2025).

33. Cordier S. GPA en Ukraine : la colère des parents empêchés de rejoindre leur enfant. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/04/23/gpa-en-ukraine-la-colere-des-parents-empeches-de-rejoindre-leur-enfant_6037557_3224.html (date of access: 05.04.2025).

34. Dassonville A. Au quotidien « Les Echos », l’éviction de Nicolas Barré de la direction de la rédaction soulève l’incompréhension. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2023/03/22/au-quotidien-les-echos-l-eviction-de-nicolas-barre-de-la-direction-de-la-redaction-souleve-l-incomprehension_6166446_3236.html (date of access: 14.02.2025).

35. Dassonville A., Laemle B. L’Arcom renforce les règles de contrôle du pluralisme dans les médias audiovisuels. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/economie/article/2024/07/18/l-arcom-renforce-les-regles-de-controle-du-pluralisme-dans-les-medias-audiovisuels_6252274_3234.html (date of access: 21.01.2025).

36. Davet S. DakhaBrakha, le bruit et la ferveur de l’Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2014/07/22/dakhabrakha-le-bruit-et-la-ferveur-de-l-ukraine_4461274_3246.html (date of access: 14.04.2025).

37. Delétraz F. Une superbe Giselle venue d’Ukraine au Théâtre des Champs-Élysées. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/une-superbe-giselle-venue-d-ukraine-au-theatre-des-champs-elysees-20221231> (date of access: 01.05.2025).

38. Despic-Popovic H. Porochenko, «bon patron» de l'Ukraine. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2014/05/26/porochenko-bon-patron-de-l-ukraine_1027437/ (date of access: 22.03.2025).
39. Découvrir l'institution. *Arcom*. URL: <https://www.arcom.fr/nous-connaître/decouvrir-l'institution> (date of access: 21.01.2025).
40. Détréyat O. Euro 2012 : « Faire passer des messages par le sport ». *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/sport-business/2012/06/15/20006-20120615ARTFIG00447-faire-passer-des-messages-par-les-evenements-sportifs.php> (date of access: 14.03.2025).
41. Dorman V. Le divorce de Kiev et Moscou se finalise à l'église orthodoxe. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2018/10/09/le-divorce-de-kiev-et-moscou-se-finalise-a-l-eglise-orthodoxe_1684303/ (date of access: 03.04.2025).
42. Dorman V. Sviatoslav Vakartchouk, le chanteur jaune et bleu. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/portraits/sviatoslav-vakartchouk-le-chanteur-jaune-et-bleu-20230219_GJCOIJ2NUVE6NNGI3FW56H7BDE/ (date of access: 30.04.2025).
43. Dupré R., Lesprit B. Le sport ukrainien hors jeu. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/football/article/2014/09/25/le-sport-ukrainien-hors-jeu_4494500_1616938.html (date of access: 08.04.2025).
44. Ennis S. Russia's global media operation under the spotlight. *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-30040363> (date of access: 18.02.2025).
45. Forest M., Hatherley O. « Le patrimoine urbain de l'Ukraine est gravement mis en danger par le retour de la guerre totale ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2022/07/17/le-patrimoine-urbain-de-l-ukraine-est-gravement-mis-en-danger-par-le-retour-de-la-guerre-totale_6135083_3232.html (date of access: 29.04.2025).
46. Franceinfo Culture, AFP. Pour Serhiy Jadan, écrivain engagé contre la guerre en Ukraine, un «pays transformé» est en train de naître. *Franceinfo*. URL: https://www.franceinfo.fr/culture/livres/pour-serhiy-jadan-ecrivain-engage-contre-la-guerre-en-ukraine-un-pays-transforme-est-en-train-de-naître_5320222.html (date of access: 30.04.2025).

47. Franque A. A «la Provence», un directeur mis à pied et une rédaction en grève illimitée. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/economie/medias/le-directeur-de-la-redaction-de-la-provence-menace-de-licenciement-par-rodolphe-saade-20240322_DYWCV5XDIVHI5NY55HU47CO4AI/ (date of access: 15.02.2025).
48. French broadcast regulator makes bold TV licensing decision — but more must be done. *RSF*. URL: <https://rsf.org/en/french-broadcast-regulator-makes-bold-tv-licensing-decision-more-must-be-done> (date of access: 10.02.2025).
49. French journalists end 40-day strike as far-right editor takes helm at Sunday paper. *France24*. URL: <https://www.france24.com/en/europe/20230801-french-journalists-end-40-day-strike-as-far-right-editor-takes-helm-at-sunday-paper> (date of access: 16.02.2025).
50. Gérard M. Crise ukrainienne : A Kiev, « en 2004, on se battait pour une personne, aujourd'hui on se bat pour une idée ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/11/28/a-kiev-en-2004-on-se-battait-pour-une-personne-aujourd-hui-on-se-bat-pour-une-idee_3521574_3214.html (date of access: 13.03.2025).
51. Gérard M. La Crimée a toujours eu un statut à part en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/02/28/pourquoi-la-crimee-a-t-elle-un-statut-a-part-en-ukraine_4375700_3214.html (date of access: 16.03.2025).
52. Gérard M. Les visages de la contestation en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/02/les-visages-de-la-contestation-en-ukraine_3524061_3214.html (date of access: 13.03.2025).
53. Gilles van Kote. Escrime aux JO 2024 : le titre olympique des sabreuses ukrainiennes a fait chavirer le Grand Palais. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/08/04/escrime-aux-jo-2024-le-titre-olympique-des-sabreuses-ukrainiennes-a-fait-chavirer-le-grand-palais_6266544_3242.html (date of access: 17.05.2025).
54. Gobert S. Kiev ne veut plus voir du russe partout. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2017/07/18/kiev-ne-veut-plus-voir-du-russe-partout_1584697/ (date of access: 28.03.2025).

55. Google Trends. URL: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2022-01-01%202022-12-31&geo=FR&q=%2Fm%2F07t21&hl=uk> (date of access: 18.04.2025).
56. Grandin J. L'Ukraine est-elle un pays divisé ?. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2014/04/17/l-ukraine-est-elle-un-pays-divise_4401845_4355770.html (date of access: 20.03.2025)
57. Grynszpan E., Pietralunga C. La contre-offensive ukrainienne patine face à l'armée russe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2023/06/22/la-contre-offensive-ukrainienne-patine-face-a-une-armee-russe-mieux-coordonnee_6178712_3210.html (date of access: 23.04.2025).
58. Grynszpan E., Vincent F., Pietralunga C. Guerre en Ukraine : après la destruction du barrage, « Nova Kakhovka est une ville morte ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2023/06/07/guerre-en-ukraine-la-destruction-du-barrage-de-kakhovka-rebat-les-cartes-du-conflit_6176501_3210.html (date of access: 22.04.2025).
59. Guerre en Ukraine : menace sur la sécurité alimentaire mondiale. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/podcasts/article/2022/06/23/guerre-en-ukraine-menace-sur-la-securite-alimentaire-mondiale_6131658_5463015.html (date of access: 20.04.2025).
60. Guillaud J. Après Atlantis, son film visionnaire, le réalisateur Valentyn Vasyanovych documente la guerre en Ukraine. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/cinema/apres-atlantis-son-film-visionnaire-le-realisateur-valentyn-vasyanovych-documente-la-guerre-en-ukraine-20220317> (date of access: 01.05.2025).
61. Guiton A. Les cobayes de la cyberguerre. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/futurs/2017/07/28/les-cobayes-de-la-cyberguerre_1586976/ (date of access: 29.03.2025).
62. Hazan P. Le cancer de la thyroïde frappe les enfants de Tchernobyl L'OMS étudie les séquelles de la catastrophe nucléaire. *Libération*. URL:

https://www.liberation.fr/planete/1995/11/25/le-cancer-de-la-thyroide-frappe-les-enfants-de-tchernobyll-oms-etudie-les-sequelles-de-la-catastroph_148957/ (date of access: 23.02.2025).

63. Holman R. Strike at French news channel iTélé 'symbolic' of greater struggles in journalism. *France24*. URL: <https://www.france24.com/en/20161019-france-strike-itele-news-channel-symbolic-greater-struggles-journalism> (date of access: 14.02.2025).

64. Horn A. Ukraine: qui est responsable des tirs sur la centrale nucléaire de Zaporijia?. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/checknews/ukraine-qui-est-responsable-des-tirs-sur-la-centrale-nucleaire-de-zaporijia-20220903_2A46SMQXLNHBHJH6YX23IWUZDBE/ (date of access: 19.04.2025).

65. Imbert L. En Ukraine, un « dialogue national » qui paraît bancal et tardif. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/05/14/a-kiev-une-tentative-de-dialogue-national-mal-engagee_4416850_3214.html (date of access: 20.03.2025).

66. Jaulmes A. La grande fracture ukrainienne. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/mon-figaro/2014/05/09/10001-20140509ARTFIG00320-la-grande-fracture-ukrainienne.php> (date of access: 20.03.2025).

67. Jeanticou R. Eurovision : la facette politique du disco européen. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2013/05/18/eurovision-la-facette-politique-du-disco-europeen_3323916_3246.html (date of access: 16.03.2025).

68. Jégo M. Gogol nouvel otage du conflit russo-ukrainien. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/livres/article/2009/04/16/gogol-nouvel-otage-du-conflit-russo-ukrainien_1181350_3260.html (date of access: 14.03.2025).

69. Jégo M. L'Ukraine en voie de "poutinisation". *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2012/06/01/l-ukraine-en-voie-de-poutinisation_1711457_3210.html (date of access: 10.03.2025).

70. Jégo M., Ricard P. Ukraine : l'Europe redoute une nouvelle « guerre du gaz ». *Le Monde.fr*. URL: <https://www.lemonde.fr/international/article/2014/04/07/ukraine->

l-europe-redoute-une-nouvelle-guerre-du-gaz_4396832_3210.html (date of access: 20.03.2025).

71. Juszczak O. Guerre en Ukraine en images : L'enfer de la bataille de Bakhmout. *20 Minutes*. URL: <https://www.20minutes.fr/monde/diaporama-4038257-guerre-ukraine-images-enfer-bataille-bakhmout#d1161965> (date of access: 22.04.2025).

72. Kauffmann S. L'Ukraine entre dans une phase ingrate. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2016/04/16/que-faire-de-l-ukraine_4903335_3214.html (date of access: 27.03.2025).

73. L'Express. Guerre en Ukraine : Zelensky, le visage héroïque de la démocratie. *L'Express*. URL: https://www.lexpress.fr/monde/europe/guerre-en-ukraine-zelensky-le-visage-heroique-de-la-democratie_2171113.html (date of access: 18.04.2025).

74. La chanteuse métisse qui déplaît au parti nationaliste ukrainien. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/musique/2012/02/22/la-chanteuse-metisse-qui-deplait-au-parti-nationaliste-ukrainien_797979/ (date of access: 16.03.2025).

75. La rédaction de TF1 info. Macron a critiqué ces médias devant Poutine : que sont Sputnik et Russia Today ? | TF1 INFO. *TF1 INFO*. URL: <https://www.tf1info.fr/international/sputnik-et-russia-today-ces-deux-medias-critiques-par-macron-devant-poutine-2053629.html> (date of access: 18.02.2025).

76. Labesse P. « No war, stop Putin » : le quartet ukrainien DakhaBrakha se mobilise. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2022/03/05/no-war-stop-putin-le-quartet-ukrainien-dakhabrakha-se-mobilise_6116305_3246.html (date of access: 30.04.2025).

77. Lasjaunias A. « U-kra-ï-ny ! U-kra-ï-ny ! » : les Bleu et Jaune s'offrent une première victoire dans l'Euro 2024. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/06/21/u-kra-i-ny-u-kra-i-ny-les-bleus-et-jaunes-s-offrent-une-premiere-victoire-dans-l-euro-2024_6242168_3242.html (date of access: 01.05.2025).

78. Lasserre I. Quels effets domino possibles de la crise ukrainienne ?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/mon-figaro/2014/03/23/10001->

20140323ARTFIG00096-quels-effets-domino-possibles-de-la-crise-ukrainienne.php
(date of access: 17.03.2025).

79. Le CSA promet de surveiller “constamment” la chaîne russe *RT*. *BFMTV*. URL: https://www.bfmtv.com/people/tv/le-csa-promet-de-surveiller-constamment-la-chaîne-russe-rt_AN-201711290012.html (date of access: 19.02.2025).

80. Le Figaro, AFP. À Kiev, des bébés nés par GPA attendent leurs parents bloqués par le coronavirus. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/a-kiev-des-bebes-nes-par-gpa-attendent-leurs-parents-bloques-par-le-coronavirus-20200515> (date of access: 05.04.2025).

81. Le Figaro, AFP. Deux documentaires ukrainiens sur l’invasion russe présentés au Sundance 2023. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/cinema/deux-documentaires-ukrainiens-sur-l-invasion-russe-presentes-au-sundance-2023-20230122> (date of access: 30.04.2025).

82. Le Figaro, AFP. En Ukraine, stand-up et humour font de la résistance. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/en-ukraine-stand-up-et-humour-font-de-la-resistance-20230304> (date of access: 01.05.2025).

83. Le Figaro, AFP. Guerre en Ukraine : plus d’un réfugié sur deux pourrait trouver du travail en zone euro, selon la BCE. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/flash-eco/guerre-en-ukraine-plus-d-un-refugie-sur-deux-pourrait-trouver-du-travail-en-zone-euro-selon-la-bce-20220620> (date of access: 21.04.2025).

84. Le Figaro, AFP. La guerre en Ukraine a causé 3,5 milliards de dollars de destruction du patrimoine selon l’Unesco. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/patrimoine/la-guerre-en-ukraine-a-cause-3-5-milliards-de-dollars-de-destruction-du-patrimoine-selon-l-unesco-20240214> (date of access: 30.04.2025).

85. Le Figaro, AFP. Oleg Sentsov, de la Mostra de Venise au front en Ukraine, les mille vies d’un cinéaste. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/oleg-sentsov-de-la-mostra-de-venise-au-front-en-ukraine-les-mille-vies-d-un-cineaste-20220713> (date of access: 01.05.2025).

86. Le Figaro, AFP. Qui sont les prisonniers échangés par Kiev et Moscou?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/qui-sont-les-prisonniers-echanges-par-kiev-et-moscou-20190907> (date of access: 12.04.2025).
87. Le Figaro. L'économie ukrainienne s'effondre. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/conjoncture/2015/05/15/20002-20150515ARTFIG00234-l-economie-ukrainienne-s-effondre.php> (date of access: 24.03.2025).
88. Le Figaro. Qui était Anne de Kiev, la sublime princesse ukrainienne qui régna sur la France ?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/culture/anne-de-kiev-la-princesse-ukrainienne-qui-devint-reine-de-france-20220226> (date of access: 01.05.2025).
89. Le Monde des Livres. Andreï Kourkov le pingouin voyageur. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2004/05/27/andrei-kourkov-le-pingouin-voyageur_366416_1819218.html (date of access: 15.03.2025).
90. Le Monde des Livres. La ménagerie de Kourkov. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/07/31/la-menagerie-de-kourkov_211447_1819218.html (date of access: 15.03.2025).
91. Le Monde Géo et Politique. Ukraine : la démocratie en péril. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2012/06/01/ukraine-la-democratie-en-peril_1711449_3210.html (date of access: 11.03.2025).
92. Le Monde with AP and AFP. Zelensky eyes 'inevitable' victory for Ukraine on anniversary of war. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/02/24/zelensky-eyes-inevitable-victory-for-ukraine-on-anniversary-of-russia-conflict_6017184_4.html (date of access: 21.04.2025).
93. Le Monde, AFP. Boxe : Klitschko champion du monde pour l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2014/04/27/boxe-la-tete-en-ukraine-klitschko-conserve-son-titre-de-champion-du-monde_4407981_3242.html (date of access: 07.04.2025).
94. Le Monde, AFP. Boxe, championnat du monde des lourds : l'Ukrainien Oleksandr Usyk bat le Britannique Tyson Fury. *Le Monde.fr*. URL:

https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/12/22/boxe-championnat-du-monde-des-lourds-l-ukrainien-oleksandr-usyk-bat-le-britannique-tyson-fury_6461703_3242.html (date of access: 01.05.2025).

95. Le Monde, AFP. Euro 2021 : interpellée par Moscou, l'UEFA impose de modifier le maillot « politique » de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2021/06/10/euro-2021-interpellee-par-moscou-l-uefa-impose-de-modifier-le-maillot-politique-de-l-ukraine_6083603_3242.html (date of access: 10.04.2025).

96. Le Monde, AFP. L'agence S&P abaisse la note de l'Ukraine, à un cran désormais du défaut de paiement. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/08/03/l-agence-s-p-abaisse-la-note-de-l-ukraine-a-un-cran-desormais-du-defaut-de-paiement_6265505_3210.html (date of access: 28.04.2025).

97. Le Monde, AFP. Le différend gazier entre Moscou et Kiev demeure à quelques heures du terme de l'ultimatum russe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/12/31/le-differend-gazier-entre-moscou-et-kiev-demeure_726180_3214.html (date of access: 07.03.2025).

98. Le Monde, AFP. Le MH 17 qui s'est écrasé en Ukraine a bien été abattu. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/09/09/le-mh-17-qui-s-est-ecrase-en-ukraine-a-bien-ete-abattu_4484256_3214.html (date of access: 19.03.2025).

99. Le Monde, AFP. Mort du légendaire haltérophile ukrainien Jabotinsky, le « Grand Jabo ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2016/01/14/mort-du-legendaire-halterophile-ukrainien-jabotinsky-le-grand-jabo_4847540_3242.html (date of access: 09.04.2025).

100. Le Monde, AFP. Vidéo. Ukraine : quand la guerre chasse le tourisme. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/videos/video/2015/08/04/ukraine-quand-la-guerre-chasse-le-tourisme_4711508_1669088.html (date of access: 24.03.2025).

101. Le Monde. “ Petite Russie “. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/12/18/petite-russie_4022744_1819218.html (date of access: 22.02.2025).
102. Le Monde. «Oleg Sentsov peut mourir à chaque minute qui passe». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2018/08/21/oleg-sentsov-peut-mourir-a-chaque-minute-qui-passe_5344403_3232.html (date of access: 10.04.2025).
103. Le Monde. A la suite d’un accord avec l’Ukraine Moscou obtient l’essentiel de la flotte de la mer Noire et Sébastopol. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/04/17/a-la-suite-d-un-accord-avec-l-ukraine-moscou-obtient-l-essentiel-de-la-flotte-de-la-mer-noire-et-sebastopol_3831694_1819218.html (date of access: 27.02.2025).
104. Le Monde. A la veille du référendum en Ukraine “ Nous sommes en territoire occupé “. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/12/01/a-la-veille-du-referendum-en-ukraine-nous-sommes-en-territoire-occupe_4033959_1819218.html (date of access: 22.02.2025).
105. Le Monde. A une semaine du sommet de la CEI L’Ukraine interrompt le transfert de ses armes nucléaires vers la Russie. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1992/03/14/a-une-semaine-du-sommet-de-la-cei-l-ukraine-interrompt-le-transfert-de-ses-armes-nucleaires-vers-la-russie_3877057_1819218.html (date of access: 25.02.2025).
106. Le Monde. Alors que la situation économique du pays est catastrophique Les élections en Ukraine risquent d’ouvrir une période de confusion politique. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/03/27/alors-que-la-situation-economique-du-pays-est-catastrophique-les-elections-en-ukraine-risquent-d-ouvrir-une-periode-de-confusion-politique_3832167_1819218.html (date of access: 01.03.2025).
107. Le Monde. Après l’abandon du moratoire nucléaire de 1990 Le Parlement ukrainien prolonge l’exploitation des réacteurs de Tchernobyl. *Le Monde.fr*. URL: <https://www.lemonde.fr/archives/article/1993/10/23/apres-l-abandon-du-moratoire->

nucleaire-de-1990-le-parlement-ukrainien-prolonge-l-exploitation-des-reacteurs-de-tchernobyl_3941704_1819218.html (date of access: 23.02.2025).

108. Le Monde. CNews épinglée par la Commission des sondages pour une représentation trompeuse d'intentions de vote. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2021/10/30/eric-zemmour-favorise-dans-un-sondage-errone-presente-par-la-chaine-cnews_6100460_3236.html (date of access: 05.02.2025).

109. Le Monde. Entre Russie et Ukraine, un inquiétant regain de tension. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2021/04/02/entre-russie-et-ukraine-un-inquietant-regain-de-tension_6075356_3232.html (date of access: 06.04.2025).

110. Le Monde. Faut-il armer l'Ukraine ?. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/02/03/faut-il-armer-l-ukraine_4568777_3232.html (date of access: 23.03.2025).

111. Le Monde. L'Euro 2016 vu par la presse étrangère : « L'Ukraine va surprendre tout le monde ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/euro-2016/article/2016/06/12/l-euro-2016-vu-par-la-presse-etrangere-l-ukraine-va-surprendre-tout-le-monde_4948705_4524739.html (date of access: 09.04.2025).

112. Le Monde. La “ crise “ entre Kiev et Moscou La Russie et l'Ukraine s'entendent sur un “ système de sécurité collectif “. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/30/la-crise-entre-kiev-et-moscou-la-russie-et-l-ukraine-s-entendent-sur-un-systeme-de-securite-collectif_4036118_1819218.html (date of access: 21.02.2025).

113. Le Monde. La deuxième puissance nucléaire d'Europe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/11/30/la-deuxieme-puissance-nucleaire-d-europe_4033348_1819218.html (date of access: 23.02.2025).

114. Le Monde. La deuxième puissance nucléaire d'Europe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/11/30/la-deuxieme-puissance-nucleaire-d-europe_4033348_1819218.html (date of access: 25.02.2025).

115. Le Monde. Lancement sous vigilance de la chaîne russe RT en France. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2017/12/18/lancement-sous-vigilance-de-la-chaine-russe-rt-en-france_5231583_3236.html (date of access: 18.02.2025).
116. Le Monde. Lancement sous vigilance de la chaîne russe RT en France. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2017/12/18/lancement-sous-vigilance-de-la-chaine-russe-rt-en-france_5231583_3236.html (date of access: 18.02.2025).
117. Le Monde. Les nouveaux enjeux de la guerre en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2024/02/23/les-nouveaux-enjeux-de-la-guerre-en-ukraine_6218112_3232.html (date of access: 26.04.2025).
118. Le Monde. L'Ukraine choisit l'Europe. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1995/06/03/l-ukraine-choisit-l-europe_3869023_1819218.html (date of access: 02.03.2025).
119. Le Monde. L'Ukraine et la Biélorussie quittent l'Union Le mouvement séparatiste s'étend à d'autres Républiques. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/l-ukraine-et-la-bielorussie-quittent-l-union-le-mouvement-separatiste-s-etend-a-d-autres-republiques_4034760_1819218.html (date of access: 21.02.2025).
120. Le Monde. Pays de l'Est L'Ukraine quitte la Russie. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/10/25/pays-de-l-est-l-ukraine-quitte-la-russie_4039020_1819218.html (date of access: 21.02.2025).
121. Le Monde. PROCLAMATION D'INDEPENDANCE DE L'UKRAINE Des atouts économiques. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/proclamation-d-independance-de-l-ukraine-des-atouts-economiques_4035315_1819218.html (date of access: 23.02.2025).
122. Le Monde. Prudente Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1992/02/11/prudente-ukraine_3882870_1819218.html (date of access: 27.02.2025).

123. Le Monde. Répression en Ukraine : l'Europe doit donner de la voix. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/11/repression-en-ukraine-l-europe-doit-donner-de-la-voix_3529260_3214.html (date of access: 13.03.2025).
124. Le Monde. Révolution orange : le modèle Poutine échoue en Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2004/12/02/le-modele-poutine-echoue-en-ukraine-par-marie-mendras_389379_1819218.html (date of access: 06.03.2025).
125. Le Monde. Sombre Ukraine A une semaine du scrutin législatif, la situation économique est proche de l'effondrement. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/03/22/sombre-ukraine-a-une-semaine-du-scrutin-legislatif-la-situation-economique-est-proche-de-l-effondrement_3829412_1819218.html (date of access: 28.02.2025).
126. Le Monde. TRAVERSES Tchernobyl mon amour. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1994/09/06/traverses-tchernobyl-mon-amour_3813427_1819218.html (date of access: 23.05.2025).
127. Le Monde. Ukraine : la marche vers la souveraineté. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/ukraine-la-marche-vers-la-souverainete_4035316_1819218.html (date of access: 21.02.2025).
128. Le Monde. Ukraine : la marche vers la souveraineté. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1991/08/27/ukraine-la-marche-vers-la-souverainete_4035316_1819218.html (date of access: 21.02.2025).
129. Le Monde. Ukraine : le moment de vérité pour les Européens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2024/11/26/ukraine-le-moment-de-verite-pour-les-europeens_6415164_3232.html (date of access: 27.04.2025).
130. Le Monde. Ukraine : une démocratie imparfaite mais précieuse. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2019/03/29/ukraine-une-democratie-imparfaite-mais-precieuse_5443089_3232.html (date of access: 03.04.2025).

131. Le Monde. Ukraine : une manipulation toxique. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2018/05/31/ukraine-une-manipulation-toxique_5307515_3232.html (date of access: 03.04.2025).
132. Le Monde. Un accord signé à Kiev La France va aider l'Ukraine à améliorer la sûreté de ses centrales nucléaires. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1992/07/04/un-accord-signé-a-kiev-la-france-va-aider-l-ukraine-a-améliorer-la-sureté-de-ses-centrales-nucléaires_3912090_1819218.html (date of access: 23.02.2025).
133. Le Parisien, AFP. « 20 jours à Marioupol » : l'Ukraine salue son premier Oscar qui raconte « les crimes de la Russie ». *leparisien.fr*. URL: <https://www.leparisien.fr/international/20-jours-a-marioupol-lukraine-salue-son-premier-oscar-qui-raconte-les-crimes-de-la-russie-11-03-2024-PENSP5JTYRDFJNKSUTKFTJZ7II.php> (date of access: 30.04.2025).
134. Le Point. Guerre en Ukraine : un musée et ses trésors pillés par l'armée russe. *Le Point*. URL: https://www.lepoint.fr/monde/guerre-en-ukraine-un-musee-et-ses-tresors-pilles-par-l-armee-russe-01-05-2022-2473876_24.php (date of access: 30.04.2025).
135. Leloup D. Edition très politique pour l'Eurovision 2007, qui se tiendra en mai. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2007/04/06/edition-tres-politique-pour-l-eurovision-2007-qui-se-tiendra-en-mai_892613_3246.html (date of access: 16.03.2025).
136. Leloup D., Reynaud F., Clairouin O. Guerre en Ukraine : sur Internet, propagande et cyberattaques revendiquées mais invérifiables. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/pixels/article/2022/02/27/guerre-en-ukraine-sur-internet-propagande-et-cyberattaques-revendiquees-mais-inverifiables_6115460_4408996.html (date of access: 20.04.2025).
137. Libération. «Ce n'est pas la chanteuse ukrainienne Jamala et sa chanson 1944 qui ont remporté l'Eurovision 2016, c'est la politique qui a battu l'art.». *Libération*. URL: <https://www.liberation.fr/planete/2016/05/15/ce-n-est-pas-la-chanteuse->

ukrainienne-jamala-et-sa-chanson-1944-qui-ont-remporte-l-eurovision-2016-c_1452846/ (date of access: 14.04.2025).

138. L'UE impose des sanctions aux médias publics RT/Russia Today et Sputnik, qui diffusent dans l'UE. *Conseil européen*. URL: <https://www.consilium.europa.eu/fr/press/press-releases/2022/03/02/eu-imposes-sanctions-on-state-owned-outlets-rtrussia-today-and-sputnik-s-broadcasting-in-the-eu/> (date of access: 20.02.2025).

139. Malingre V. L'Union européenne limite l'accès libre des produits agricoles ukrainiens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/03/27/europe-les-vingt-sept-limitent-l-acces-libre-des-produits-agricoles-ukrainiens_6224532_3210.html (date of access: 28.04.2025).

140. Malingre V., Jacqué P. Ukraine : les Européens commencent à préparer la paix, tout en maintenant leur soutien militaire à Kiev. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/12/20/ukraine-les-europeens-commencent-a-preparer-la-paix-tout-en-maintenant-leur-soutien-militaire-a-kiev_6458768_3210.html (date of access: 27.04.2025).

141. Malingre V., Jacqué P. Ukraine : les Européens commencent à préparer la paix, tout en maintenant leur soutien militaire à Kiev. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/12/20/ukraine-les-europeens-commencent-a-preparer-la-paix-tout-en-maintenant-leur-soutien-militaire-a-kiev_6458768_3210.html (date of access: 28.04.2025).

142. Médiamétrie - Radio, television, internet: what morning media habits do people have in France ?. *Médiamétrie*. URL: https://www.mediametrie.fr/en/radio-television-internet-what-morning-media-habits-do-people-have-france#_ednref1 (date of access: 01.02.2025).

143. Mendras M. L'Ukraine est déterminée à occuper sa place. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2014/02/27/l-ukraine-est-determinee-a-occuper-sa-place_983362/ (date of access: 13.03.2025).

144. Miliani A., Durand A.-A. L'Arcom a pris 52 sanctions contre les chaînes C8 et CNews en douze ans, dont 16 pendant la seule année 2024. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2024/11/15/l-arcom-a-pris-52-sanctions-contre-les-chaines-c8-et-cnews-en-douze-ans-dont-16-pendant-la-seule-annee-2024_6223105_4355771.html (date of access: 10.02.2025).
145. Millot L. Iouchtchenko : «Maintenant nous sommes libres». *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2004/12/28/iouchtchenko-maintenant-nous-sommes-libres_504284/ (date of access: 06.03.2025).
146. Millot L. Le Premier ministre ukrainien victime du gaz. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2006/01/11/le-premier-ministre-ukrainien-victime-du-gaz_26021/ (date of access: 07.03.2025).
147. Millot L., Soulé V. L'Ukraine piégée dans une usine à gaz. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/evenement/2006/03/16/l-ukraine-piegee-dans-une-usine-a-gaz_33253/ (date of access: 08.03.2025).
148. Moreau A., Castele A. V. Vidéo. L'Ukraine est-elle une « petite Russie », comme le prétend Vladimir Poutine ? Ce que répondent les historiens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/video/2022/03/24/l-ukraine-a-t-elle-ete-creee-par-la-russie_6118906_3210.html (date of access: 20.04.2025).
149. Naudet J.-B. Une péninsule aux richesses convoitées. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1995/03/21/une-peninsule-aux-richesses-convoitees_3868529_1819218.html (date of access: 25.02.2025).
150. Nivat G. Ukraine : vers une troisième Europe ?. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/03/22/ukraine-vers-une-troisieme-europe_4387554_3214.html (date of access: 18.03.2025).
151. Nodé-Langlois F. Menace d'une nouvelle guerre du gaz avec Kiev. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2008/02/12/01003-20080212ARTFIG00322-menace-d-une-nouvelle-guerre-du-gaz-avec-kiev.php> (date of access: 07.03.2025).
152. Nougayrede N. En Ukraine, le pouvoir glisse vers l'autoritarisme et se rapproche peu à peu de Moscou. *Le Monde.fr*. URL:

- https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/03/10/en-ukraine-le-pouvoir-glisse-vers-l-autoritarisme-et-se-rapproche-peu-a-peu-de-moscou_4180115_1819218.html (date of access: 05.03.2025).
153. Nougayrede N. Le double pari de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/1997/07/19/le-double-pari-de-l-ukraine_3790884_1819218.html (date of access: 05.03.2025).
154. Peltier E. RT Brings Its Russian Perspective to France (Published 2017). *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2017/12/19/world/europe/rt-france-television.html> (date of access: 20.02.2025).
155. Pflimlin E. Ukraine : l'essor contraint des TIC. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2016/06/08/ukraine-l-essor-contraint-des-tic_4942697_3214.html (date of access: 26.03.2025).
156. Pierre Lepidi. Du stade au sommier. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2012/07/02/du-stade-au-sommier_1727973_3232.html (date of access: 14.03.2025).
157. Piot O. Histoire de l'Ukraine : Dniepr, nos ancêtres les cosaques. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/voyage/article/2009/11/01/dniepr-nos-ancetres-les-cosaques_1339777_3546.html (date of access: 14.04.2025).
158. Pommiers E. Guerre en Ukraine : « La résistance ukrainienne est une épine dans le pied de Poutine ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2022/02/28/guerre-en-ukraine-la-resistance-ukrainienne-est-une-epine-dans-le-pied-de-poutine_6115609_3210.html (date of access: 18.04.2025).
159. Portal Kombat : un réseau structuré et coordonné de propagande prorusse. *Secretariat-General for National Defence and Security*. URL: <https://www.sgdsn.gouv.fr/publications/portal-kombat-un-reseau-structure-et-coordonne-de-propagande-prorusse> (date of access: 20.02.2025).
160. Potel I. La magie Paradjanov. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/medias/2004/03/01/la-magie-paradjanov_470687/ (date of access: 15.03.2025).

161. Poyet S. «Ici, personne ne veut aller au front»: en Ukraine, payer pour échapper à la guerre. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/ici-personne-ne-veut-aller-au-front-en-ukraine-payer-pour-echapper-a-la-guerre-20241126> (date of access: 28.04.2025).
162. Rédaction du Monde.fr. EURO 2012 — Les prostituées ukrainiennes se préparent à l'afflux de supporters. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/big-browser/article/2012/05/22/euro-2012-les-prostituees-ukrainiennes-se-preparent-a-l-afflux-de-supporters_5987210_4832693.html (date of access: 14.03.2025).
163. Renault G. Mikhaïlov et les damnés de l'Ukraine. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/culture/1999/04/10/mikhaïlov-et-les-damnes-de-l-ukraine_270827/ (date of access: 16.03.2025).
164. Renault C. Ukraine: une rencontre «format Normandie» pour tenter de relancer le processus de paix. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2018/06/06/01003-20180606ARTFIG00392-ukraine-une-rencontre-format-normandie-pour-tenter-de-relancer-le-processus-de-paix.php> (date of access: 06.04.2025).
165. RFE/RL. Russia Warns French TV After France Calls Out Falsified RT Report. *RadioFreeEurope/RadioLiberty*. URL: <https://www.rferl.org/a/france-warns-rt-claims-broadcast-syrian-chemical-weapons-attack-douma/29326822.html> (date of access: 18.02.2025).
166. Ricard P. L'hypothèse de négociations entre l'Ukraine et la Russie, un chemin semé d'embûches. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/09/24/l-hypothese-de-negociations-entre-l-ukraine-et-la-russie-un-chemin-seme-d-embuches_6330680_3210.html (date of access: 28.04.2025).
167. Rof G. OM-Chakhtar Donetsk : « Le football ukrainien a besoin de plus que de mots de soutien ». *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/sport/article/2024/02/22/om-chakhtar-donetsk-le-football-ukrainien-a-besoin-de-plus-que-de-mots-de-soutien_6217929_3242.html (date of access: 01.05.2025).

168. Rousselin P. La vraie bataille pour l'Ukraine. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/blogs/geopolitique/2014/09/la-vraie-bataille-pour-lukrain.html> (date of access: 18.03.2025).
169. Rousselin P. La vraie bataille pour l'Ukraine. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/blogs/geopolitique/2014/09/la-vraie-bataille-pour-lukrain.html> (date of access: 21.03.2025).
170. Rovan A. Les céréales ukrainiennes sont devenues un «cauchemar» pour les agriculteurs européens. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/les-cereales-ukrainiennes-sont-devenues-un-cauchemar-pour-les-agriculteurs-europeens-20231004> (date of access: 25.04.2025).
171. Ruisseau N. La Russie et l'Ukraine échangent 35 prisonniers chacun, dont le cinéaste ukrainien Oleg Sentsov. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2019/09/07/la-russie-et-l-ukraine-vont-proceder-a-un-echange-de-prisonniers_5507609_3210.html (date of access: 12.04.2025).
172. Saint-Paul P. «Éclats du monde» N°19 : En Ukraine, la contre-offensive de la dernière chance ?. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/eclats-du-monde-n019-en-ukraine-la-contre-offensive-de-la-derniere-chance-20230420> (date of access: 22.04.2025).
173. Salles A. Si « Le Pingouin » revenait sur la place Maïdan à Kiev. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/06/si-le-pingouin-revenait-sur-la-place-maidan-a-kiev_3527102_3214.html (date of access: 16.03.2025).
174. Salvestroni J. Ukraine : la mode éprise de guerre. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/mode/2017/02/23/ukraine-la-mode-eprise-de-guerre_1550605/ (date of access: 16.04.2025).
175. Samama P. Election américaine: que va devenir l'aide du pays à l'Ukraine après l'élection de Donald Trump?. *BFM BUSINESS*. URL: https://www.bfmtv.com/economie/entreprises/defense/entre-trump-et-harris-que-va-devenir-l-aide-americaine-a-l-ukraine-apres-l-election_AV-202411040064.html (date of access: 26.04.2025).

176. Schwartzbrod A. Andreï Kourkov: «Pour les Ukrainiens, la liberté et l'indépendance sont plus importantes que la vie». *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/international/europe/andrei-kourkov-pour-les-ukrainiens-la-liberte-et-lindependance-sont-plus-importantes-que-la-vie-20220823_MMGGs2JYQ5HT5M7PDLQJCVJWOU/ (date of access: 30.04.2025).
177. Sergueï Paradjanov, homme orchestre de l'art. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/2006/10/30/03004-20061030ARTFIG90042-serguei-paradjanov-homme-orchestre-de-l-art.php> (date of access: 15.03.2025).
178. Service de vigilance et protection contre les ingérences numériques étrangères. *SGDSN*. URL: <https://www.sgdsn.gouv.fr/notre-organisation/composantes/service-de-vigilance-et-protection-contre-les-ingerences-numeriques> (date of access: 21.01.2025).
179. Service vidéo du Monde. Vidéo. L'Ukraine détruite : les villes avant et après le passage des forces russes. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/video/2022/03/24/l-ukraine-detruite-les-villes-avant-et-apres-le-passage-des-forces-russes_6119001_3210.html (date of access: 18.04.2025).
180. Siclier J. Paradjanov, le persécuté. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2001/04/22/paradjanov-le-persecute_4174535_1819218.html (date of access: 14.03.2025).
181. Siohan S. Le pouvoir ukrainien accusé de corruption. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2015/12/09/01003-20151209ARTFIG00322-le-pouvoir-ukrainien-accuse-de-corruption.php> (date of access: 24.03.2025).
182. Siohan S. L'Église d'Ukraine devient indépendante. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2018/12/16/01003-20181216ARTFIG00154-l-eglise-d-ukraine-devient-independante.php> (date of access: 02.04.2025).
183. Smolar P. Culture. Andreï Kourkov, otage de l'Histoire. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/culture/article/2014/06/12/andrei-kourkov-raconteur-d-histoire_4437104_3246.html (date of access: 10.04.2025).

184. Smolar P. La pression russe menace l'Ukraine d'implosion. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2014/03/03/la-pression-russe-menace-l-ukraine-d-implosion_4376507_3210.html (date of access: 17.03.2025).
185. Smolar P. Petro Porochenko, un oligarque rusé et opportuniste à la tête de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2014/05/26/petro-porochenko-un-oligarque-ruse-et-opportuniste-a-la-tete-de-l-ukraine_4425838_3210.html (date of access: 23.03.2025).
186. Smolar P. Ukraine : un mouvement épidermique et spontané qui bouscule l'échiquier politique. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2013/12/02/ukraine-un-mouvement-epidermique-et-spontane-qui-bouscule-l-echiquier-politique_3523675_3214.html (date of access: 12.03.2025).
187. Soulé V. Deux regards sur l'Ukraine avant les élections législatives, dimanche (2) A Kiev, l'économie de la survie. Alors que la crise sévit, le Président se heurte à l'immobilisme du Parlement. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/1998/03/28/deux-regards-sur-l-ukraine-avant-les-elections-legislatives-dimanche-2-a-kiev-l-economie-de-la-survi_231531/ (date of access: 01.03.2025).
188. Soulé V. Ukraine, haut lieu de la traite des femmes. Attirées par l'étranger, de nombreuses Ukrainiennes tombent dans la prostitution. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/planete/2000/03/15/ukraine-haut-lieu-de-la-traite-des-femmes-attirees-par-l-etranger-de-nombreuses-ukrainiennes-tombent_318238/ (date of access: 05.03.2025).
189. "Sputnik", instrument de l'influence russe en France ? Un article référence sur le premier site géopolitique, Diploweb.com, fondé par Pierre Verluise, Docteur en Géopolitique de l'Université Paris Sorbonne. *Diploweb.com : Géopolitique, stratégie, relations internationales et cartes*. URL: <https://www.diploweb.com/Sputnik-un-instrument-d-influence.html> (date of access: 18.02.2025).

190. Sputnik, l'arme de propagande russe, arrive en France. *Le Nouvel Obs*. URL: <https://www.nouvelobs.com/rue89/rue89-medias/20150202.RUE7710/sputnik-l-arme-de-propagande-russe-arrive-en-france.html> (date of access: 18.02.2025).
191. Stern B. L'Ukraine est accusée d'avoir détourné des fonds du FMI. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/archives/article/2000/04/07/l-ukraine-est-accusee-d-avoir-detourne-des-fonds-du-fmi_3680312_1819218.html (date of access: 03.03.2025).
192. Terzian P. La crise énergétique ukrainienne. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/idees/article/2014/03/31/la-crise-energetique-ukrainienne_4392491_3232.html (date of access: 20.03.2025).
193. TF1 and M6 merger cancelled - SportsPro. *SportsPro*. URL: <https://www.sportspro.com/news/tf1-m6-merger-cancelled-bouygues-bertelsmann-rtl-france/> (date of access: 12.02.2025).
194. Thédrel A. L'Ukraine s'en retourne à la case départ. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2010/10/26/01003-20101026ARTFIG00808-l-ukraines-en-retourne-a-la-case-depart.php> (date of access: 09.03.2025).
195. Thiérot J.-L., Infographie S. La Crimée, poudrière de l'histoire. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/histoire/monde/2014/02/28/26004-20140228ARTFIG00356-la-crimee-poudriere-de-l-histoire.php> (date of access: 16.03.2025).
196. Thomas d'Istria. En Ukraine, des méthodes de mobilisation de plus en plus contestées. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2024/09/27/en-ukraine-des-methodes-de-mobilisation-de-plus-en-plus-contestees_6335951_3210.html (date of access: 28.04.2025).
197. Tonet A. Eurovision 2022 : l'Ukraine survole la compétition, soutenue par tout un continent. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/musiques/article/2022/05/15/soutenue-par-tout-un-continent-l-ukraine-survole-l-eurovision_6126194_1654986.html (date of access: 30.04.2025).

198. Ukraine : Donetsk bien loin du cessez-le-feu. *Le Figaro*. URL: <https://www.lefigaro.fr/photos/2014/10/09/01013-20141009ARTFIG00207-ukraine-donetsk-bien-loin-du-cessez-le-feu.php> (date of access: 18.03.2025).
199. Untersinger M., Reynaud F., Leloup D. Des milliers d'influenceurs, dont des Français, approchés par des personnes proches du Kremlin pour diffuser de la propagande prorusse. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/pixels/article/2024/12/18/guerre-en-ukraine-des-milliers-d-influenceurs-dont-des-francais-approches-pour-diffuser-de-la-propagande-prorusse_6455494_4408996.html (date of access: 21.02.2025).
200. Vatel M. Bruxelles s'inquiète du différend gazier entre Kiev et Moscou. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2005/12/31/bruxelles-s-inquiete-du-differend_726050_3214.html (date of access: 08.03.2025).
201. Vigent C. JO de Paris 2024 : au saut en hauteur, l'Ukrainienne Yaroslava Mahuchikh sur la cime olympique au nom de ses compatriotes. *Libération*. URL: https://www.liberation.fr/sports/jeux-olympiques/jo-de-paris-2024-en-saut-en-hauteur-lukrainienne-yaroslava-mahuchikh-sur-la-cime-olympique-au-nom-de-ses-compatriotes-20240804_H3MFUJWYQVHPVI63GTORK4VCZY/ (date of access: 01.05.2025).
202. Vitkine B. Comment les séparatistes prorusse ont gagné. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2014/05/12/dans-l-est-de-l-ukraine-succes-populaire-pour-les-separatistes_4415119_3214.html (date of access: 19.03.2025).
203. Vitkine B. En Ukraine, les réformes en zigzag de Porochenko. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2016/11/23/les-reformes-en-zigzag-de-porochenko_5036286_3214.html (date of access: 25.03.2025).
204. Vitkine B. La question linguistique crée une crise entre Kiev et ses voisins européens. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2017/09/27/la-question-linguistique-cree-une-crise-entre-kiev-et-ses-voisins-europeens_5192277_3214.html (date of access: 28.03.2025).

205. Vitkine B. Les entorses de Kiev à Minsk 2 inquiètent Paris. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/04/02/les-entorses-de-kiev-a-minsk-2-inquietent-paris_4608023_3214.html (date of access: 23.03.2025).
206. Vitkine B. Reprise des combats dans l'est de l'Ukraine. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2015/06/04/reprise-des-combats-dans-l-est-de-l-ukraine_4646786_3214.html (date of access: 23.03.2025).
207. Vitkine B. Ukraine : un humoriste favori de la présidentielle. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2019/03/31/presidentielle-ukrainienne-un-jeune-humoriste-tres-populaire-en-tete-des-sondages_5443808_3210.html (date of access: 05.04.2025).
208. Vitkine B. Ukraine : un humoriste favori de la présidentielle. *Le Monde.fr*. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2019/03/31/presidentielle-ukrainienne-un-jeune-humoriste-tres-populaire-en-tete-des-sondages_5443808_3210.html (date of access: 05.04.2025).

Дослідження

209. Давліканова О., Костенко А., та інші. Війна наративів: образ України в медіа : Аналіт. звіт. Київ : ТОВ «Вістка», 2022. 154 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Viina_naratyviv_obraz_Ukrainy_v_media_Analitychnyi_zvit.pdf (дата звернення: 10.01.2025).
210. Субота І. Неприборкана гідра: як контент RT France залишається в інфопросторі країн ЄС попри санкції. *detector.media*. URL: <https://detector.media/infospace/article/238304/2025-02-17-nepryborkana-gidra-yak-kontent-rt-france-zalyshaietsya-v-infoprostor-i-krain-ies-popry-sanktsii/> (дата звернення: 20.02.2025).
211. Український ін-т. Сприйняття України за кордоном. Франція : Аналіт. звіт. 2020. URL: https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/francziya_povnyj-zvit_ukr.pdf (дата звернення: 10.01.2025).
212. Центр «Нова Європа». Як сприймають Україну в країнах ЄС?. Київ, 2020. URL: https://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/What-is-Ukraine-s-perception-in-the-EU_ukr_web-1.pdf (дата звернення: 10.01.2025).

213. ProRussia.tv - Conspiracy Watch. *Conspiracy Watch | L'Observatoire du conspirationnisme*. URL: <https://www.conspiracywatch.info/notice/prorussia-tv> (date of access: 18.02.2025).

214. Reuters Institute Digital News Report 2024 / N. Newman et al. 2024. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2024-06/DNR%202024%20Final%20lo-res-compressed.pdf> (date of access: 10.01.2025).

Електронні словники

215. Наратив. *Словник іноземних слів*. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=12679&action=show> (дата звернення: 15.01.2025).

216. ПІАР (PR, public relations). *Termin.in.ua*. URL: <https://termin.in.ua/piar-pr-public-relations/> (дата звернення: 15.01.2025).

217. Пропаганда — що це таке та хто такі пропагандисти. *Termin.in.ua*. URL: <https://termin.in.ua/propaganda/> (дата звернення: 17.01.2025).

218. Характеристика. *Тлумачний онлайн словник української мови «УКРЛІТ.ORG»*. URL: <http://ukrlit.org/slovnky/karakterystyka> (дата звернення: 15.01.2025).

219. Duignan B. Mass media | Definition, Examples, Characteristics, & Facts | Britannica. *Encyclopedia Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/topic/mass-media> (date of access: 14.01.2025).

2. ЛІТЕРАТУРА

220. Бойко О. В. Зовнішній імідж України в світлі англomовної преси: Наукові записки. Політика і етнологія; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. 2001. № 16. С. 291–307.

221. Вербицька Г. А. Міжнародний імідж України: проблеми та шляхи реформування. *Український інформаційний простір*. 2013. С. 4–9.

222. Ворончук С. ЗМІ Франції про суспільно-політичну ситуацію в Україні у 2014 році. *Теле- та радіожурналістика*. 2020. № 19. С. 19–27. URL: <https://doi.org/10.30970/trj.2020.19.2951> (дата звернення: 17.12.2024).

223. Ворончук С. Образ України у ЗМІ Франції. *Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика*. 2019. № 46. С. 364–370. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Jur_2019_46_48 (дата звернення: 17.12.2024).
224. Гаврилюк І. Л. Образ України й українців у французькому мас-медійному просторі. *Образ : щорічний науковий збірник*. 2016. № 1 (19). С. 6–16.
225. Грабовський С. І. Імідж. *Енциклопедія Сучасної України*: онлайн-версія / редкол.: І.М. Дзюба та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. URL: <https://esu.com.ua/article-13264> (дата звернення: 12.01.2025).
226. Грабовський С. І. Маніпуляційні технології. *Енциклопедія Сучасної України, Том 19*. URL: <https://esu.com.ua/article-63455> (дата звернення: 17.01.2025).
227. Гурковський В. І. Захист іміджу Української держави в умовах інформаційної глобалізації. *Державне управління: теорія та практика*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_11 (дата звернення: 15.12.2024).
228. Єремєєва І. А. Практичні аспекти формування міжнародного іміджу держави. *Регіональні студії*. 2021. № 24. С. 123–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2021_24_19 (дата звернення: 12.12.2024).
229. Єремєєва І. А. Структурно-функціональний аналіз міжнародного іміджу держави. *Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ*. 2020. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/5062/1/12.pdf> (дата звернення: 12.12.2024).
230. Єремєєва І. А. Теоретико-методологічні аспекти поняття міжнародний імідж держави. *Krakowskie Studia Małopolskie*. 2022. Т. 4, № 36. С. 61–77. URL: <https://bibliotekanauki.pl/articles/2163432.pdf> (дата звернення: 12.01.2025).
231. Квактун О.О., Вертелецька О.М., Калініченко К.Р. Концептуальні основи формування міжнародного іміджу України. *Економічний простір*. 2018. № 135. С. 39–48. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/261/251> (дата звернення: 13.12.2024).

232. Козиряцька С. А. Україна та Німеччина: медіаобраз країн в засобах масової інформації. *Українська наука в європейському контексті. Німецько-українські зв'язки : матеріали Міжнародної наукової конференції : збірник наукових праць*. 2016. Т. 9. С. 377–383. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/6777> (дата звернення: 17.12.2024).
233. Конфлікт / М. І. Пірен та ін. *Енциклопедія Сучасної України, Том 14*. URL: <https://esu.com.ua/article-3235> (дата звернення: 15.01.2025).
234. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г. Імідж України у внутрішньополітичних і геополітичних контекстах сучасності. *Studia politologica Ucraino-Polona*. 2014. № 4. С. 93–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spur_2014_4_13 (дата звернення: 16.12.2024).
235. Магда Є. В. Міжнародний імідж України в контексті гібридної війни. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія*. 2015. № 4 (26). С. 232–240.
236. Павлюх М. В., Кушней С. Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. *Політичне життя*. 2022. № 4. С. 122–127. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.4.14> (дата звернення: 15.01.2025).
237. Пилипчук Р. В. Інформаційна війна. *Енциклопедія Сучасної України, Том 11*. URL: <https://esu.com.ua/article-12460> (дата звернення: 17.01.2025).
238. Піскорська Г., Яковенко Н. Імідж України в контексті російсько-українського конфлікту. *International relations, part "Political sciences"*. 2015. № 5. URL: http://matveev.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2517/2247 (дата звернення: 17.12.2024).
239. Почепцов Г.Г. Комунікативні технології двадцятого століття. Київ: Ваклер, 1999. 352 с.
240. Савченко О. В. Мас-медіа. *Енциклопедія Сучасної України, Том 19*. URL: <https://esu.com.ua/article-64254> (дата звернення: 14.01.2025).
241. Семченко О. А. Імідж України в інтерпретації закордонних ЗМІ. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*.

- Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.* 2013. № 10. С. 87–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2013_10_17 (дата звернення: 17.12.2024).
242. Тихомирова Є. Б. PR-формування відкритого суспільства : Монографія. Київ : Науково-вид. центр „Наша культура і наука”, 2003. 197 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/422/1/pr_monograf%202003.pdf (дата звернення: 11.12.2024).
243. Чекалюк В. В. Формування іміджу України у ЗМІ : монографія. Київ : Центр вільн. преси, 2016. 356 с.
244. Чередниченко О. Т. Агресія. *Енциклопедія Сучасної України, Том 1*. URL: <https://esu.com.ua/article-42577> (дата звернення: 15.01.2025).
245. Чечель О. Ю. Формування іміджу держави на міжнародній арені. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 10. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_10_20 (дата звернення: 12.01.2025).
246. Anholt S. Competitive identity: The new brand management for nations, cities and regions. Basingstoke [England] : Palgrave Macmillan, 2007. 134 p.
247. Boulding K. E. National Images and International Systems. Irvington Publishers, 1993.
248. Boulding K. E. The image; knowledge in life and society. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1956. 175 p.
249. Iliuk T., Hetmanenko K. Formation of the Ukraine's Image in the Media Space of Spain (1991-2013). *Ukraïns'kij ištoričnij žurnal*. 2024. No. 5. P. 156–173. URL: <https://doi.org/10.15407/uhj2024.05.156> (date of access: 17.04.2025).
250. Kunczik M. Images of nations and international public relations. Mahwah, N.J : Erlbaum, 1997. 377 p.
251. Mackay W. E. Media Spaces: Environments for. Informal Multimedia Interaction. 1999. URL: <https://www.lri.fr/~mbl/cgi-bin/getpdf.cgi?Trends-CSCW/chap3.pdf> (date of access: 15.01.2025).

ДОДАТКИ

Додаток 1

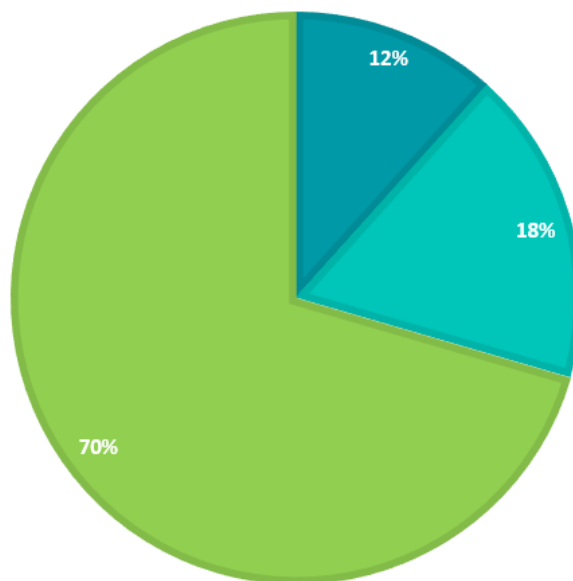
**Найпопулярніші медіа Французької Республіки
за кількістю відвідувань їхніх сайтів у 2024 році**

Джерело: розроблено за результатами рейтингів вебсайтів за січень-грудень 2024 р. від ACMP. URL: <https://www.acpm.fr/Les-chiffres/Frequentation-Sites-et-Applications/Classement-des-Sites?periode=202412> (date of access: 04.02.2025).

Додаток 2

Частка матеріалів за кожний період від загальної кількості матеріалів зі згадкою “Україна” у газеті Le Monde з 1991 по 2024 рік

■ 1991-2013 ■ 2014-2021 ■ 2022-2024

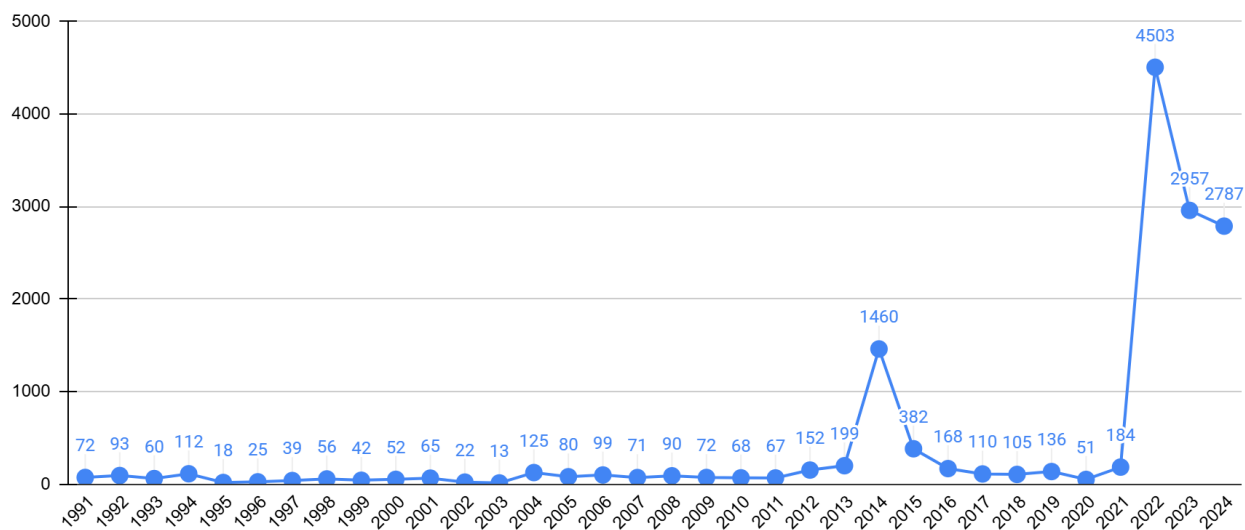

Джерело: розроблено за результатами моніторингу матеріалів видання Le Monde з 1991 по 2024 рік. Le Monde.

URL: <https://www.lemonde.fr/recherche/> (дата звернення: 01.04.2025)

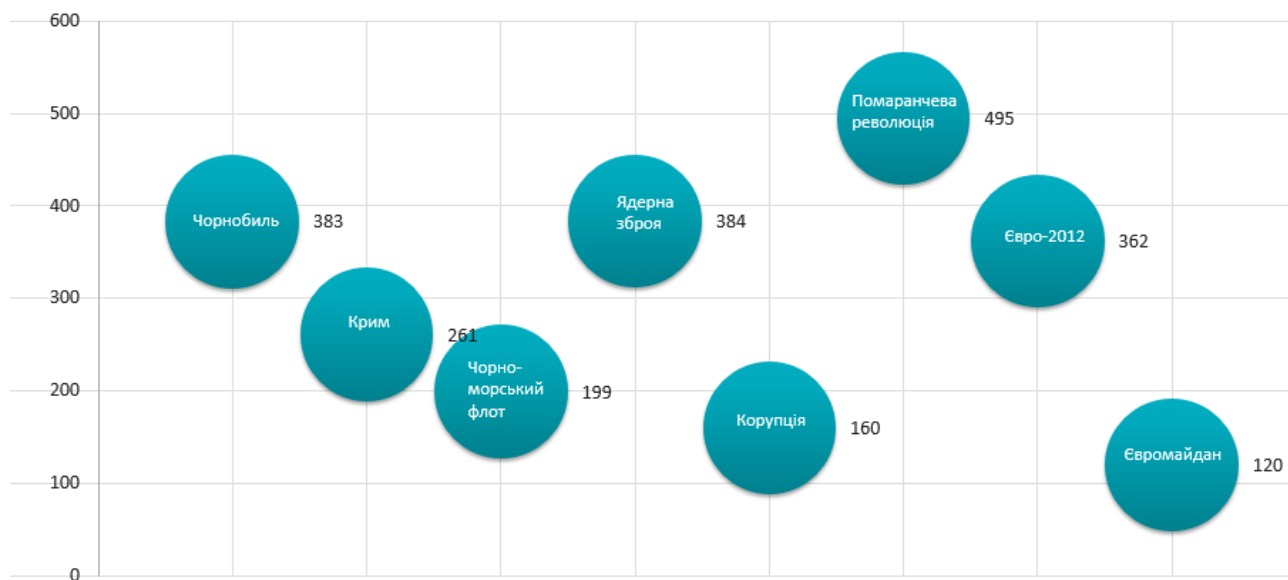
Додаток 3

**Кількість матеріалів зі згадкою “Україна” з 1991 по 2024 рік
у газеті Le Monde**

Джерело: розроблено за результатами моніторингу матеріалів видання *Le Monde* з 1991 по 2024 рік. *Le Monde*.

URL: <https://www.lemonde.fr/recherche/> (дата звернення: 01.04.2025)

*Додаток 4***Кількісні показники основних іміджевих характеристик в довоєнний період (1991-2013 рр.) у газеті Le Monde**

Джерело: розроблено за результатами моніторингу матеріалів видання *Le Monde* з 1991 по 2013 рік. *Le Monde*.

URL: <https://www.lemonde.fr/recherche/> (дата звернення: 01.04.2025)

Матеріал газети Le Monde під назвою “L’Ukraine est-elle un pays divisé?”

(“Чи є Україна розділеною країною?”) 2014 року

LES DÉCODEURS

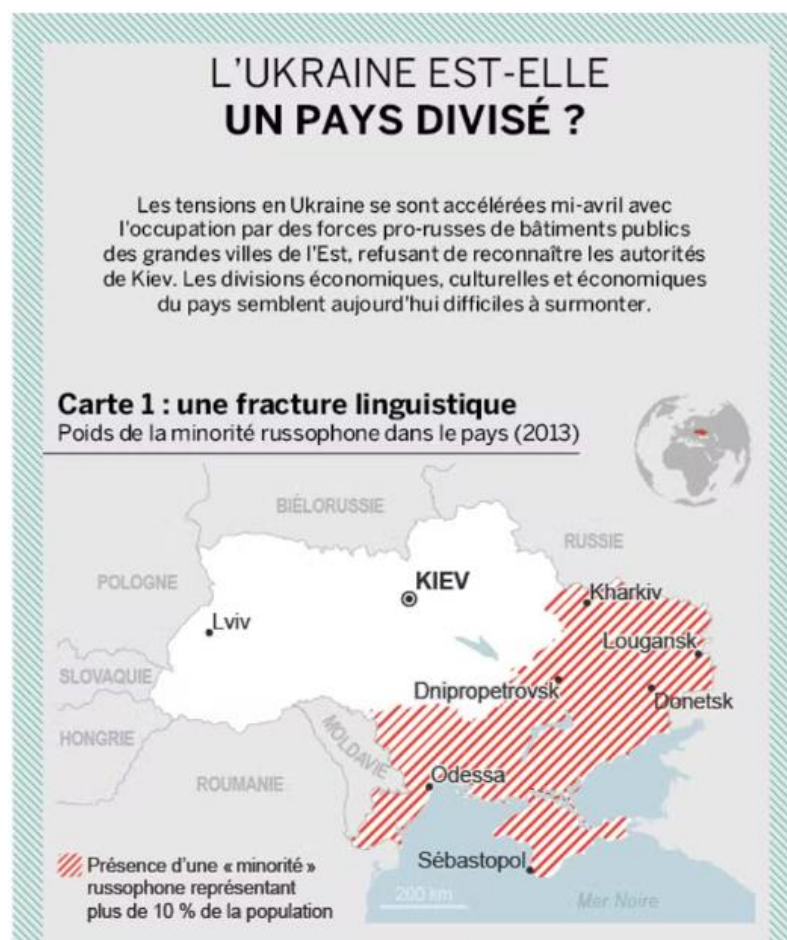
L'Ukraine est-elle un pays divisé ?

Les différences entre l'est et l'ouest du pays expliquées en quatre cartes.

Par Jules Grandin

Publié le 17 avril 2014 à 14h07, modifié le 17 avril 2014 à 14h19

[Lire plus tard](#)

Джерело: Grandin J. L’Ukraine est-elle un pays divisé ?. Le Monde.fr. URL: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2014/04/17/l-ukraine-est-elle-un-pays-divise_4401845_4355770.html (date of access: 20.03.2025).

**Матеріал газети Le Figaro під назвою “Le conflit oublié du Donbass”
 (“Забутий конфлікт на Донбасі”) 2017 року**

Réservé aux abonnés

Le conflit oublié du Donbass

Par Pierre Avril

Le 17 décembre 2017

[Donbass](#) [Ukraine](#) [Russie](#) [Infographie](#)

[Copier le lien](#)

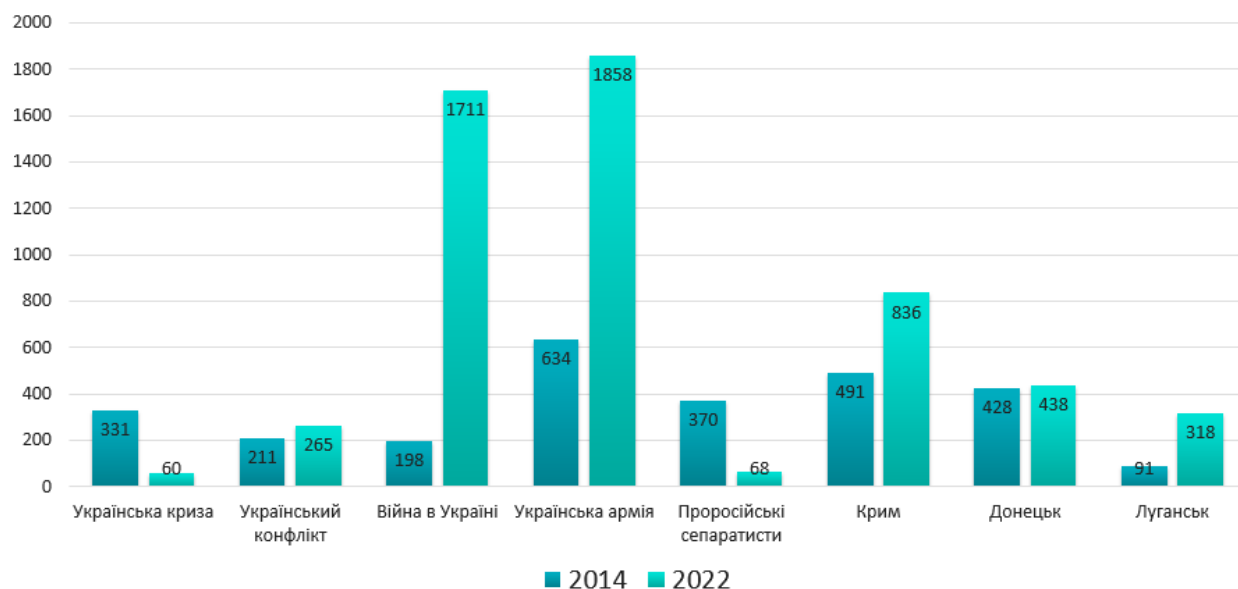
Une femme passe, le 6 novembre, devant un immeuble de la ville de Donetsk endommagé par les bombardements.

Alexander Ermochenko/REUTERS

ENQUÊTE - Les populations qui s'accrochent aux villages, à moitié abandonnés, sur la ligne de front entre l'ouest et les républiques séparatistes de l'est de l'Ukraine s'apprêtent à vivre, souvent sans eau ni

Джерело: Avril P. *Le conflit oublié du Donbass. Le Figaro.* URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2017/12/17/01003-20171217ARTFIG00124-le-conflit-oublie-du-donbass.php> (date of access: 28.03.2025).

Кількісні зміни іміджевих характеристик під час російсько-української війни у газеті Le Monde

Джерело: розроблено за результатами моніторингу матеріалів видання *Le Monde* у періоди 01.01.2014-31.12.2014 та 01.01.2022-31.12.2022. *Le Monde*.
 URL: <https://www.lemonde.fr/recherche/> (дата звернення: 01.04.2025)

Матеріал BFMTV під назвою “À la veille de l'hiver, l'Ukraine enlisée dans sa contre-offensive” (“Напередодні зими Україна загрузла у своєму контрнаступі”) 2023 року

À LA VEILLE DE L'HIVER, L'UKRAINE ENLISÉE DANS SA CONTRE-OFFENSIVE

François Blanchard Le 11/11/2023 à 07h00

Des militaires ukrainiens en exercice autour de Kiev, le 28 octobre 2023. - Anatolii STEPANOV / AFP

Cinq mois après son lancement, la contre-offensive de Kiev est dans une "impasse", a reconnu le commandant en chef des armées ukrainiennes, alors que le conflit évolue vers une guerre d'usure.

Джерело: Blanchard F. *À la veille de l'hiver, l'Ukraine enlisée dans sa contre-offensive.* BFMTV. URL: https://www.bfmtv.com/international/europe/ukraine/a-la-veille-de-l-hiver-l-ukraine-enlisee-dans-sa-contre-offensive_AN-202311110072.html (date of access: 23.04.2025).